

Izhaja vsak četrtek ob 10. uri dopoldne. Rokopisi se ne vračajo Nefrankovana pisma se ne sprejemajo

Cena listu znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 krone. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta K 1:50. Za Nemčijo je cena 6 K, za druge dežele izven Avstrije 5 K.

Rokopise sprejema „Narodna Tiskarna“ v Gorici, ulica Veterinari št. 9.

Naročnino in naznanila s prejemoma upravništvo, Gorica Semeniška ulica št. 16. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Ninski ulici, na Josip Verdijevem tekalšču nasproti mestnem vrtu, pri Vaclavu Baumgartl v Korenjski ulici in na Korenjskem bregu (Riva Corno) št. 14. po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računajo po petih vrstah in sicer: če se tiska enkrat 14 v., dvakrat 12 v., trikrat 10 v. Večkrat po pog. dbi.

6/10

Izdajatelj in odgovorni urednik: Ivan Bajt v Gorici.

Tiska „Narodna Tiskarna“ (odgov. L. Lukežič) v Gorici.

Pozor volilci!

Dne 14. maja vsi na voliščih!

Glasovnice ne pokažite nasprotnikom!

Nihče ni od Vas kaj takega zahtevati!

Liberalnim agitatorjem pokažite vrata.

Imena kandidatov pišite razločno in natančno, ker jih sicer komisija lahko zavrže.

Vsak glas ima svojo veljavo!

Volivci tolminskega, cerkljanskega, bovškega, kobariškega in kanalskega sod. okraja zapišite na glasovnico natančno tako-le:

Dr. Anton Gregorčič,
profesor bogoslovja v Gorici.

Volilci iz goriške okolice zapišite na glasovnico natančno tako-le:

Josip Fon,
sodni tajnik v Gorici.

Volivci iz sežanskega, komenskega in ajdovskega okraja zapišite na glasovnico natančno tako-le:

Dr. Peter Laharnar,
deželne vlade svetnik v Črnicah.

Pazite na vsako črko!

Ne zaupajte liberalcem!

Dne 14. maja vsi na voliščih

za naše kandidate!

Možje in fantje! — Neustrašeno izvršite svojo volilno dolžnost v čast svoji in naše stranke in v korist našega ljudstva. Upamo, da vam v prihodnji številki lahko sporočimo o veseli zmagi! V to pomozite Bog in sreča junaka!

Deželne podpore in Slovenci na Goriškem.

Liberalni agitatorji lažejo, da Slovenci plačujejo na Goriškem dve tretjini vseh deželnih davkov, a podpor iz deželnega zaloga da ne pride niti tretji del na Slovence; vse drugo da gre v korist Italijanom, katerim je dr. Gregorčič Slovence prodal, kakor, da bi bil dr. Gregorčič deželni zbor in deželni odbor v eni osebi.

Da spoznajo naši čitatelji vsaj deloma lažnivo st liberalnih hujskačev podajamo jim v sledečih vrstah kratek razkaz podpor, katere je dovolil (oziroma podaljšal) deželni zbor slovenski strani v zadnjih dveh deželnozbornih zasedanjih.

Pod naslovom za kmetijstvo so bile dovoljene podpore, in sicer: Črniče za mlekarno 400 K; Ročinj za kmetijsko zadrugo 2000; Rihenberg za sadjarsko in vinarsko društvo 300; Lubinj za mlekarno 1000; Ročinj za sadjarsko društvo 300; Komen za sadjarsko društvo 300; Naklo isto tako 200; Dolje

za mlekarno 400; za Vrhek 400; vinarska in sadjarska društva Kreplje 300; Rihenberg 300; Berje 300; Kamnje 300; Komen 300; Dornberg 300; Planina za mlekarno 700; Ročinj za kmetijsko zadrugo 1000; Naklo istotako 300; Kobarid za gospodarsko društvo 300; Dornberg za ameriške nasade 300; Cerčno za kmetijsko društvo morebitna podpora iz blagajničnih prebitkov; goriško kmetijsko društvo v Gorici 5.500; za prešičjo razstavo 1500; za prešičje plemenjake 2500; za planšarstvo 3000 K in ustanovitev posebnega zaklada iz blagajničnih prebitkov. Razun tega je postavljenih med redne stroške za leto 1907 za brezobrestna posojila vinogradnikom 25.000, za zboljšanje travnikov na Krasu 3000; za dopuščanje bikov in prirejevanje govednih razstav 17.000, za zavod za zavarovanje goved 6.600 K; prispevek zavodu za trtno- in sadjerejo 4000 K. Če tudi niso posamezni postavki bogve kako veliki, vendar skupaj dajejo lep znesek, ki pričča, da deželni zbor in „Slogini“ poslanci vršijo svojo dolžnost nasproti deželi.

Pod naslovom zdravstvo je deželni zbor dovolil, da dobi: Cerčno za vodovod v Plužnah 1600 K; Opatjselo za vodnjak 2000; Grahovo za vodovod Podbrdom 1600; Komen za dva vodnjaka 5000; Škrbina istotako 2000; Libušnje za podporo vodovoda v Smastih 600; Komen za vodnjak v Preserjih 200; Dane za vodovod 1800; Črniče za vodovod 700; Medana za vodnjak 1200; Cerčno za vodovod v Kojci 500. V zadnjem zasedanju so bile podaljšane že zapadle podpore, in sicer: Knežu-Lisec za vodovod 650; Kržbova istotako 2000; Števerjan-Klanjščeki za vodnjak 500; Grahovo-Koritnica vodovod 750; Barka za vodovod 2000; Ležeče-Gradišče vodovod 500; Ajba-Pašno 150; Tomaj za vodnjak 200; Dolenja za Lože 200; Ročinj za vodovod 300; načrt za preskrbo vode na Krasu 700; Dutovlje za vodnjak 300; Šmarje za vodnjak pri Lisja ih 2000; Vrtovin za vodnjak v Vasi 300; Bilje, odstopili deželnemu odboru; Šmarje za vodnjak pri Hmelakih 1000; Senik-Velušček, dež. odboru, da poizve in eventualno dovoli podporo; Doberdob za napajališče 300; Ajba za vodovod 3500; Šebrelje za napajališča 1200; Idrsko tudi tako 500; Šmarje za vodnjake 1300; Sežana za vodno napravo 10.000 K; Gabrovica za vodnjake 5000; (pa se dr. Treo ne pomišlja trditi, da dr. Gregorčič skrbi le za hribe in ne tudi za Kras!); Kred za vodovod 700; Čiginj isto tako 800; Kojško za Kojško, Smartno Vedrijan in Vipolže odstopili dež. odboru, da popolni poizvedbe radi nameranih vodnjakov ter poroča o tem dež. zboru; Šmarje za napajališče pri Vrtovčih 400; Štanjel za vodnjake 5600 (dr. Treo!); Kojško za vodnjak v Gojačah, kakor prej; Ajdovščina za vodovod 2000 K; Barka za vodnjak, priporočili vladi; Anhovo za vodovod v Debenjah 500; Števerjan za vodovod 500; Kožbana za vodovod 800 K; Bovec-Koritnica za vodovod 400 K. V očigled tem številkam se drzne A. Jakončič kvasiti, da Brda so zapuščena in da okolica goriška ničesa ne dobi. Poudarja dr. Treo, dostavljajoč, da dr. Gregorčič skrbi le za gore ter zanemarija Kras, Brda in goriško okolico. In moža

sta deželna poslanca, katerima morajo biti znane vse navedene številke.

Pri naslovu javna dela pridejo najprej v poštev razne ceste in poti. V tem opisu je deželni zbor dovolil za l. 1907: Ročinj za cesto Ročinj-Kambreško 2000; za cesto Kambreško-Srednje (vladi) 500; Logje-Robedišče 300; Medana-Preval 2000; cestni odbor za okolico goriško 4000; Ajba-Podtravno 800; Ozeljan-Dobrava 20 000 K; Libušnje za cesto Vrsno-Krn 500; cestni odbor ajdovski 1500; cestni odbor bovški 1500; Kojško za cesto Vrhovlje-Krasno 800; cestni odbor komenski 1500; za razširjenje ceste Krajnavas-Pliskovica Velikidol-Berje 6000; Ročinj za cesto na Dobar 1500; Ročinj za cesto Rudene-Zagora-Ravna 500; za cesto Komen-Preserje-Ivanigrad 400 K; cestni odbor v Kobaridu 3000; Preserje-Ivanigrad 200; cestni odbor v Tolminu 3000; za razširjenje ceste Mavinje-Sesljan 800; cestnemu odboru v Sežani za ovinek Dutovlje 2500; Ajba za cesto Podravna-Kambreško 500; Cerčno, za ceste med idrijsko in baško dolino 4000; za cesto Želin-Cerčno 2000; Kamnje, za razširjenje ceste na Čaven 400; Slivno, za cesto do državne ceste 400; za cesto Križ-Biljana 1000; Mernik za most 800; županstvu na Trnovem (Voglarji) 500; Komen za viadukt Nabrežini 3200; za cesto Zagomila-Kolovrat na Pečinah 350; za cesto Libušnje-Vrsno 500; za cesto Ponikve-Klavže 1000; za cesto Kožbana-Breg-Višnjek 1000; cestni odbor v Cerknem 1500; za cesto Mulinut-Peternel v kožbanjščekovi dolini 4500; za cesto Kožbana - Belo - Norno 1000; iz Loža v Šlovrenc 350; za cesto Kožbana-Skrljevo-Cerovo 2600; Anhovo-Velenkol-Ukanje 400 K.

Leta 1907 so bili dovoljeni ali podaljšani naslednji prispevki za ceste: Drežnica za popravilo občinskih cest 500; cestni odbori v Bovcu, Kobaridu, Tolminu, Kanalu, Gorici in Sežani 19.000 K; cestni odbor v Komnu za dovozno cesto na postajo v Štanjelu 1000 K; za cesto Biljana-Šlovrenc pri Neblem 1500; za cesto Koprivno-Vipolže 10.000; za cesto okrog hriba sv. Jurija 5000; cestni odbor ajdovski za nove ceste 9000; Ležeče za nove ceste 1200; Senik Golobrdno, odstopili dež. odboru za eventualno podporo, ker je bila prošnja pomankljiva; Slivno-Nabrežina 300; Renče- na Kras 2500; Kožbana-Skrljevo Cerovo 900; Ajba za cesto Podtravno-Možila 2220; Ročinj za cesto na Kambreško 918; Grahovo za cesto N. Rut-Grunt 150; prošnje za podaljšanje ceste od Baumbachove koč v Trenti do cerkve sv. Marije, za cesto Avber-Ponikve na Krasu, Ponikve-Bača v hribih, Anhovo-Zapotok in Krasno-Višnjek-Drnovnik-Dobrava so se odstopile dežel. odboru v nadaljna poizvedovanja, oziroma eventualne podpore; za cesto Komen-Preserje 200; Ročinj za dovozno cesto 1000; za cesto v Rudenco 100; za cesto Dobrovo-Biljana-Vipolže-Cerovo Grojna 24.000; za most čez Sočo na Kamnem in za cesto proti Tolminu 50.000; Ponikve-Zarokovec-Logaršče 300; vozna pot na Logaršče 500; za cesto Kred Borjana 400; Rihenberg-Mihali-Sv. Martin 200; Kamnje za cesto v Črno mejo 200. Med rednimi stroški

za javna dela se nahaja v deželnem proračunu za leto 1907 znesek 4000 kot osmi obrok prispevka 44.000 K za cesti Vrhovlje-Srednje in Golobrdno-Britof ter 2000 K kot tretji in zadnji obrok prispevka 6000 K za grgarsko-kronberško cesto.

Za mostove je bilo dovoljeno v dveh zadnjih zasedanjih, in sicer: Gabrije, most čez Veliki potok 1000; Kožbana za most v Slavče 5000; Volče, za most v Ušniku pri Pircu 500; Črniče za most v Vidu 400; za most čez Tribušico 400; Števerjan, za most v Grojni 1500; Kožbana, za most čez Kožbanjšček 900; Renče, za most v Oševlju in pri Vičičih 2200.

Za uravnavo vodnih tokov je bilo dovoljeno, in sicer za razširjenje Nedižide struge pri Robiču 500 ter za uravnavo Soče ob Kamnici pri Volčah 2000; za uravnavo Renca pri Renčah 8400; Branice pri Lisjakih 2323; Soče pri Podgori 4000; Štjaku pri Kobaridu in Soče, pripravljena dela 4000.

Pogorelci v Pulju na Štviški gori so dobili podpore 500 K; Drežnica za kanalizacijo 700; Zatočlin v isti namen 2000; Selo pri Črnicah za razširjenje ceste 500; Sedlo za kanalizacijo 800; Idrsko v isti namen 1000; Berje-Mlake (Rihenberg) za zboljšanje zemljišč 450; poškodovanci po ognju na Žagi 1000; za železnisko proučevanje odločenih 8000.

Podpore so se dovoljevale tudi pod drugimi naslovi okrajem, občinam in posameznikom. Iz tega je razvidno, da deželni zbor in dr. Gregorčič nista prezirala in nista izdajala Slovencev na milost in nemilost Italijanom, marveč da sta lepo z njimi postopala in skrbela za njihovo gospodarsko blaginjo. Le samopašniki in zavidežji, ki vidijo v poslanstvu le molzno kravico in odlično mesto, ne morejo čakati ure, da se sami ali po somišljenikih vsedejo na kurilne sedeže, katere oddajajo naši volivci. Zato lažejo in obrekujejo, da kar iskre švigajo; ali njihove laži so tako prozorne, da razumen in pameten človek se ne da po njih motiti. Številke govorijo glasno in razumljivo, da goriškim Slovencev se ni sramovati njihovega zastopnika dr. Gregorčiča, in da se smejo srečne šteti, dokler ga imajo. Naj pa njegovi nasprotniki pokažejo, kaj so storili za svoj narod, bodisi v gmetnem, bodisi v duševnem oziru. Pregarjati in pobijati zaslužne in delavne može ni častno in ni narodu v korist!

Dopisi.

(Iz Mirna.)

V petek 3. t. m. zvečer se je vršil volilni shod na dolnjem koncu vasi in to zato, da so imeli priliko volilci tudi iz dolnjega Mirna, kakor tudi iz Rupe in Peči se poučiti, kako, zakaj in za koga naj oddajo 14. maja svoje glasove.

Shod je otvoril sklicatelj J. Cotič in je shodu tudi predsedoval. Bilo je pri vratih deset liberalcev z Urbančičem na čelu in njih priganjač demokrat I. Cotič.

Prvi je dobil besedo dr. Dermastia, ki je v jedernatih besedah temeljito dokazal, da je liberalna stranka stranka protiljudska, kar je očitno in brez sramu

pokazala najbolj po svojih poslancih v državnem zboru, ki so na vse mogoče načine ovirali in glasovali proti volilni preosnovi. Nasprotno je „Slogina“ stranka res prava ljudska stranka, katere poslanci so stali v državnem zboru v vrstah onih poslancev, ki so zahtevali in tudi dosegli volilno preosnovo v korist kmečkega in delavskega stanu. Dokazal je tudi, da je naša stranka rešila naše ljudstvo iz rok liberalnih oderuhov s tem, da je ustanovila v Gorici „Centralno posojilnico in druge posojilnice po deželi ter tako omogočila stiskanemu ljudstvu, da v potrebi dobiva posojila na najmanjše obresti.

Omenil je tudi užitnino, katero so naši poslanci iztrgali iz rok zasebnih bogatašev ter s tem obrnili stališču, kateri so se popred stekali v žepu zasebnikov, da se sedaj stekajo v deželne, in občinske blagajne. Liberalni poslanci so bili proti temu ter s tem pokazali ljudstvu kopito.

Dotaknil se je tudi nove kmečke takozvane agrarne stranke. Pohvalil je stanovsko združevanje kmetov. S tem pa, da se kmetje stanovsko družijo, je bilo popolnoma brezpotrebno politično se od naše stranke cepiti. Vsaj je sam vodja nove stranke rekel, da je „Slogin“ program enak njih programu, torej čemu cepiti? Kje tiči vzrok?

Še le 1. majnika se je zvedelo za vzrok in ta obstoji v tem: „Slogin“ program je na strogo verskem stališču, program nove stranke, katerega so 1. majnika proglasili pa pravi, da se za vero ne brigajo. (In to je jasno pokazal Mermolja iz Vrtojbe s svojimi pajdaši v Bukovici, katerim so „farji“ kar leteli iz ust tako, da bi ga sam Gabršček ne prekosil. Op. poročevalca.) Nikar naj si kmetje ne mislijo, da zato ker je Štrekelj kmetijski potovalni učitelj, bo tudi njihov najboljši zastopnik v državnem zboru. Kdor hoče biti poslanec v državnem zboru, mora imeti višjo izobrazbo in in zmožnosti, kakor pa deželni poslanec ali pa kak občinski zastopnik. Izobrazbe pa in zmožnosti, katero mora imeti državni poslanec, Štrekelj nima. Zato je tudi popolnoma nespametno voliti takšnega poslanca.

Nato je govornik v navdušenih besedah pozval navzoče, naj 14. maja vsi oddajo glasove našemu kandidatu Jos. Fonu, na kar so sledili viharji živio-klici na Fona.

Desetorica liberalcev, kateri so si upali samo do vrat in katerih večino so tvorili Urbančič, Ferlat, modro-olovec Komidar, Jakilov brat, Joško „Kudič“ in Miha Kovač, so stali kakor miške. Kmalu pa so dobili toliko poguma, da so prosteje dihalo, ko so videli, da se je Urbančič spomnil, da se ga je popred nekoliko nasrkal ter s tem nasrkanim pogumom poprosil za besedo.

Začel je zelo sladko: Dragi domačini, dragi delavci! misleč, da s takimi milimi naslovi vse omami.

Pričakovali smo, da se bode Urbančič kot zaupnik npradne stranke, potegnili za čast svoje stranke, katero je dr. Dermastia ožigosal, da je protiljudska. Toda Urbančič tega ni storil, niti besedice ni črnil v obrambo svoje razmesarjene stranke, ampak začel je čvekat, da se je dr. Dermastia izjavil pri Rebku, da so doktorjem okoli prstov laži ovite, ter s tem tako pljuval v lastno skledo, ker je sam svoj stan sramotil. Ko ga dr. Dermastia ostro prime, ali je g. Urbančič to slišal, in ali to vzdržuje, se je junaku koj poleglo, in skril je to svojo nesramno trditve za izgovorom, češ, da le to le čital.

Predsednik mu še pusti besede, misleč, da bo zdaj vendar začel Urbančič stvarno pobijati in zavračati razna očitjanja, a vsa ta očitjanja je Urbančič požrl, ter s tem pokazal, da je on in njegova stranka kakor brezzoba stara baba klepetulja. Zvijal se je na razne načine, vsled česar so začeli poslušalci mrmrati, nakar mu predsednik odvzame besedo.

Nato dobi spet besedo dr. Dermastia, ki stvarno zavrne očitjanje, da bi bil govoril pri Rebku, da so doktorjem laži okoli prstov ovite, ter tako na laž postavil „Sočino“ pisavo in Urbančiča, ki se je za njo skrival.

Ko je pojasnil še volilno reformo za deželni zbor, se je oglašil k besedi tov. Vuk, ki ožigosa dosedanjno zaspano brezbriznost napredne stranke, katera je šele v nedeljo po šestih letih sklicala en omejen shodič in še ta zato, ker so volitve pred durmi. Kje je bila napredna stranka, ko smo mi prirejali o raznih priložnostih shode ter

ljudstvo poučili za kaj se gre zlasti 28. nov. 1905, ko se je šlo za volilno reformo za državni zbor. Takrat so liberalci spali, ter so mislili, da stem še nas uspavajo. Zdaj, ko si je naše ljudstvo priborilo preko njih svojih pravic, bi hoteli te naše pravice zase izrabiti. Štirinajstega maja pokažimo tem ljudem, da jih tudi sedaj ne potrebujemo. Odajmo naše glasove našemu kandidatu Jos. Fonu, liberalci pa naj gredo kamor spadajo — mej smeti! Zaorili so navdušeni živio-klici na Fona, liberalna desetorica je tudi z otročjo plahostjo začivkala živio Gabrielčič, s tem pa so dali povod porogljivim klicem naših; „Eviva Michele Gabrielli!“

Tudi predsednik Cotič navaja slučaje kako je n. pr. opekarnar Pavletič odslovil dva delavca enega iz dela družega pa iz stanovanja, ker nista hotela upiti na znanem shodu proti starostnem zavarovanju po taktu liberalcev. Dalje kako je Jakil zažugal, da odslovi vsacega ki bode še nadalje v strokovnem društvu in kateri bo hotel biti zavarovan pri domači bolniški blagajni. Vse to je Urbančič pogoltnil brez stvarnega odgovora; rekel pa je predsedniku, naj napravi on, ki je tudi strojar kakšno veliko tovarno, kakor jo je napravil Jakil. — Kdo pa je rekel, da je Jakil napravil premajhno tovarno? Vsaj Jakilu se je le očitalo, da ne spoštuje delavske svobode, in da jo nasilno zatira.

Delavec Spazapan očita Urbančiču, ki se hoče bahati, da je velik dobrotnik in prijatelj dalavcev, da pri občinskih sejah, kar sam meče utemeljene prošnje dalavcev v koš, ne da bi jih dal na glasovanje, kakor je to storil s pršnjo njegovega očeta za sprejem v domovinsko zvezo; in da s takšnim ravnanjem kaže, da hoče on — Urbančič — prav za prav županovati v Mirnu. Za to očitjanje odgovori Urbančič neumno; da protestira proti takšni žalitvi svojega predstojnika. — Kdo pa je žalil njegovega predstojnika župana? Ali ne žali ravno Urbančič svojega predstojnika s tem, da si prisvaja njegovo županovo delo in moč?

Nato govornik pozove navzoče naj vsi volijo našega kandidata Fona, ki kandidira na naš katoliški program. Kdor pa bo volil kandidata nasprotne brezverske stranke, naj izvaja tudi posledice.

Na to je še enkrat dr. Dermastia krepko pozval navzoče naj se ne puste od nikogar slepiti. Naj pokažejo 14. maja, da so pristaši stranke, katere program je: Vse za vero dom cesarja! (Dolgotrajno viharno odobravanje).

Po končanem shodu so se udeleženci še vstavili v krčmi ter tako do enajste ure polnili vse prostore. Ona desetorica liberalcev in demokratov je hotela z raznimi puhlimi lažmi posamezne ljudi prepričevati, ter s tem sjajen uspeh shoda zmanjšati. Toda vzrezali so se!

Trije delavci strojarji, J. Cotič, K. Cotič in K. Leštan so vstrojili kože tem naprednim zavijačem. Zvijali so se, kakor kovno železo pod trdimi udarci treh kovačev. Ni prostora, da bi vse debate napisal samo to rečem: Ljudstvo je strmelo, ko je videlo da trije priprosti delavci brez strahu in stvarno zavračajo liberalne učitelje in modro—. Postavljali so jih javno pred vsemi poslušalci na laž in jih imenovali lažnike. Zakaj nihče teh učenjakov ni mogel ničesar utemeljiti. Vedno so se skušali odtegniti pravemu odgovoru, toda držali so jih trdo in noben se ni zmuznil. Delavci in kmetje, ki so poslušali, so se še bolj utrdili v prepričanju, da od liberalcev nimajo nič dobrega pričakovati.

Proti enajsti uri se je tudi Urbančič vrnil (šel je namreč po shodu v Faganjeljevo krčmo potolažiti neke liberalne magnate, kateri se k shodu niso upali, češ; da je on (Urbančič) vse vgnal v kozji rog). Ker v krčmi ni bilo več časa, je pa po poti dobil Urbančič kar mu je šlo. Zdelal ga je zlasti na zadnje strojar K. Leštan tako, da jo je Urbančič odkuril, kakor moker pes. In v takšnem stanju je potem skoval ono barabsko poročilo v „Soči“. Pozna se iz vsega onega poročila, da je bil Urbančič vinjen, jezen in osramočen. V onem poročilu se zrcalijo njegovi pojmi o delavstvu. Tam se jasno kaže njegovo mnenje, ki je mnenje tudi vsih liberalnih delodajalcev namreč: Oni kot delodajalci redé vse, in nočejo, vedeti, da delavci nje redé.

Le naj poskušajo, recimo n. pr. vsi delodajalci opustiti njih obrti in podjetja in odpotovati v Ameriko; bomo videli, da se bode vse eno lahko vršilo vse delo, ako

ne pod njih firmo pa pod katero drugo. Drugače bi pa bilo, ako bi vsi delavci odšli v Ameriko; takrat bi pa za gotovo morala prenehati vsa njih podjetja in tovarne. Ste razumeli, Urbančič in kompanija? Vi držite vaša podjetja in tovarne ne radi tega ker se vam množica smili, temveč radi tega, ker ste vi gospodje in da gosposko in razsipno živite. Ako bi vi tacihi ugodnosti ne uživali, bi kmalu poslali k vragu vse vaša podjetja in tovarne, tudi če bi imeli vsi delavci in njih družine gladu umreti.

Darovi.

Za „Slovensko sirotišče“: P. n. gg. M. M. 1 K, Anton Podbrščak 1 K; Filip Abram, vikar 2 K.

Bog stotero povrni!

Novice.

Čenjenim zaupnikom! — Uljudno prosimo, da na dan volitve takoj, nemudoma naznanite izid volitev brzo javnim potom našemu uredništvu. Kjer pa to ni mogoče pa na drug hiter način. Prosimo!

Volilni shod v Gorici. — Združeni volilni odbor, ki se je zedinil za kandidaturu g. Jerneja Kopača, posestnika in svečarja v Gorici, vabi k volilnemu shodu, ki se bo vršil na praznik vnebohoda, dne 9. t. m. v dvorani hotela „Central“ ob 10¹/₂ dop.

Volilci, pridite mnogobrojno!

Liberalni shodi so se v nedeljo izvršili povsod zelo klavrno. Gabršček je tožil nad Ročinjci ki ga niso hoteli poslušati; imel je iz početka 150 poslušalcev, a ti so takoj odšli, ko so slišali samo zabavljanje. Ostalo jih je le 43. Andrej Gabršček je zabavljaj na Oskarja Gabrščeka, češ da „ni nič delal. Levpužka in hlapca „Ljudske posojilnice „dr.“ Rejca so v Srednjem pozdravljali s klici: Živijo dr. Gregorčič“. To je „dr.“ Rejca tako razjezilo, da je nahrulil nekega volivca: „Hudič te vzemi! Ali ne boš upil živijo Grantar?“ Dr. Treo je v Črničah brusil pete zaman. Na uho so mu doneli klici: Živijo Laharnar. Nedelja je bila za našo misel dan zmago-slavja, za nasprotnike poraz.

V nedeljo popoldne se je vršil lib. shod v Čepovanu. Navzočih je bilo do 250 oseb, nad njim ²/₃ naših. Govoril je dr. Podgornik in Michele. Zborovalci so krepko ugovarjali.

Političnega katekizma je še nekaj na razpolago. Kdor ga želi imeti, naj se nemudoma oglasi na upravo „Narodne Tiskarne.“

Kdo je tisti? — Pred nekoliko dnevi je trdila „Soča“, da je rekel eden izmed „klerikalnih kolovodij“ v Gorici, da bi on sam ne glasoval za dr. Gregorčiča, če bi volil v gorskem volilnem okraju! Nato smo pred desetimi dnevi „Sočo“ pozvali naj imenuje tega „klerikalnega kolovodjo“ ter dostavili, da jo imenujemo že naprej nesramno lažnico, če tega ne stori. Do danes [ga ni imenovala ter tako ostala lažnivka. —

Sobotna „Soča“ trdi zopet o nekem župniku, vzornem duhovniku, da je na nekem shodu preteklega tedna obsojal dr. A. Gregorčiča.

Zato kličemo zopet „Soči“: Na dan z imenom tega vzornega župnika! Ako ga „Soča“ ne imenuje, jo imenujemo zopet že naprej nesramno lažnico!

Gabrščekove bandere in gesla. — Sedanji general narodno-napredne stranke se je bojeval že pod raznimi banderami. So bili časi, ko je bil A. Gabršček tak „mračnjak“ in pobožnjak, da je zahajal k pokojnemu knezo-nadžskofu Zornu ter ga prosil, naj biga blagohotno opozoril, ako bi „Soča“ pisala kaj takega, kar bi bilo v verskem obziru opo-

mina vredno. Ob 25-letnici papeža Lova XIII. je bil izročil pok. nadškofu s posebnim spremljevalnim pismom po eden iztis „Soče“ in „Primorca“ ter ga poprosil, naj bi naznanil na pristojnem mestu „ta znak udanosti in zvestobe do sv. Očeta.“ V oni dobi se je bliščalo na njegovi banderi, t. j. na čelu njegove papirnate „Soče“ geslo: Bog in narod. To prelepo geslo je Gabršček vrgel med staro šaro, ko je začel po razkolu biti neizprosno boj proti „klerikalnemu zmagju“, oziroma boj za svoj žep — pod novo firmo. In zablščalo se je na njegovi novi zastavi geslo nepozabnega Lavriča! Vse za omiko, svobodo in napredek. To se je zgooilo l. 1902. Ker pa mu ni prinesel boj pod zastavo s takim geslom zaželjene zmage, posebno pa še, ker so mu hudomušni ljudje tolikokrat očitali njegove laške in nemške napise nad njegovo trgovino, je izvlekel „narod“ zopet iz stare šare, in zdaj se glasi geslo Lavričovo: Vse za narod, svobodo in napredek. Z Bogom omika!

Tega pretvarjanja pa še ni konec! Ker špekulira Gabršček pri sedanjih državnozbornih volitvah tudi na glasove delavcev in malih posestnikov, je hitro prekrstil 2. marca t. l. svojo „reorganizovano narodno-napredno“ v „pravo ljudsko“, pozneje pa v „pravo kmetijsko stranko“. Priskrbel je novi stranki tudi novo geslo, ki se glasi: Delo za ljudstvo! Čujmo ga! Mi gremo, pravi zdaj, naprej v vrstah prave ljudske stranke z zastavo, na kateri je zapisano: Delo za ljudstvo!

Človek: pri tem res ne ve, ali bi se tem harlekinadam smejal, ali pa bi pomiloval tiste „inteligente in akademike“, ki v kljub temu možko korakajo za Gabrščekovo veternico. Vsekakor: težko je brzdati satirično žilo.

„Liberalna“ spoved. — O tej nam ve „Soča“ sporočati, da se je vršila na Sv. Gori. Mi seveda tega [ne verujemo. „Soča“ pravi, da je neki „liberalec“ pri spovedi tožil, da hudo preklinja, ker so vrgli oo. frančiškani krčmarja Makaroviča po zimi na cesto. „Soča“ nam pa ne pove, ali se ta spovedanec ne piše morda Makarovič, ali pa ni morda prišel po naročitelju nositelja tega imena zlorabljal časti Božji posvečeni kraj. Naj bode temu kakor hoče, faktum je, da niso vrgli oo. frančiškani Makaroviča na cesto, ampak da se je vrgel sam, oziroma ga je vrgla njegova trma. Doslej je še vedno veljalo, da je najemnik manj kot lastnik. Makarovič je pa hotel to obrniti, svojemu gospodarju ukazovati; kar bi se dalo sicer še popraviti, ako bi bil svojo zmoto priznal. Tega pa ni hotel, in godilo se mu je, kakor je hotel. Ne čudimo se, ker je imel svetovalca-advokata kalibra dr. Gilčverta. V prih. „Soči“ naj nam pa Gabršček pove, kaj bi se zgodilo njegovemu stavcu, ki bi hotel njemu ukazovati?

Gospod prelat zdaj neki pridno prebira „Sočo“, notica o tej spovedi gotovo mu ni ušla iz oči. Radovedni smo, kako se počuti v tej lepi družbi. Po slabi tovaršiji rada glava boli, pravi pregovor.

Kje pa je želodec? — Z Bovškega nam pišejo: Dopadlo nam je, da ste nekoliko potipali učitelja v Čez-Soči, ker že preveč rogovili kot „liberalni“ agitator. Tu pri nas se vse čudi tega moža ognjevitosti, s katero se vprega v voz, na katerem sedi in kronice lovi A. Gabršček. In pravijo, da sta njegov brat in svak v Gorici prav enaka. Čudno, ali so ti ljudje že pozabili, kaj je delal nek-daj A. Gabršček v „Soči“ z njih rajnim očetom, oziroma tastom?! V hribih ni menda moža, ki bi bil temu enako izdelan. In zdaj napeljujejo vodo na mlin temu človeku! — Dragi pokojnik bi se moral res v grobu obrniti, ako bi to videl. Čudno, ali je tako težko imeti želodec, ali je tako težko biti značaj?

Obsojeni liberalci. — V soboto se je vršila pred tuk. okrožnim sodiščem prizivna razprava v zadevi Kosmač — Roj iz Cerklja. V tej razpravi je bila prva razsodba proti Roju v polnem obsegu potrjena in s tem oprana čast gospodarstva cerkljanskemu županu Kosmaču. Kaj poreče na to „Soča“.

Imenovanje. — Višje sodni svetnik gosp. Ivan Okretič, kraški rojak iz Kostanjevice, je imenovan za glavnega prokuratorja na Dunaju.

Smrtna kosa. — V sredo 1. maja je umrla 12 letna Herminija Simčič, hčerka g. Simčiča, uradnika na „Montu“ in veleposestnika. Bila je učenka 5. razreda na dekliški vadnici. Pogreb se je vršil 3. maja popoldne ob veliki udeležbi. Velecenjeni rodbini naše iskreno sožalje!

Krasne vence so položili na krsto med drugimi poleg žalujoče rodbine še rodbina Sfiligoj, součenke umrle, rodbina Jacobi, veteransko društvo, rodbina Casagrande, uradništvo „Monta“ itd. Bil je lep pogreb.

Delo za narod in dobiček. Goriški Slovenci imamo res srečo. Voditelj naroda, politik in trgovec Andrej Gabršček je nesebičen do skrajnosti. Ljubezen do naroda in delo za narod je pri njem pro; namreč takrat, kadar nese ta ljubezen kaj za njegov žep. Če pa ni nič dobička, pa vrag vzemi narodno navdušenje. Kdor ne veruje, naj posluša! V petek dne 26. aprila prideta v njegovo prodajalno v „Trgovskem Domu“, dva slovenska mladeniča naročit v imenu tovarišev 50 kravatih igel, ki jih je izdala „Družba sv. Cirila in Metoda“. Prigodilo pa se je, da Andreja Gabrščeka takrat ni bilo v prodajalni. Ondi navzoči trški pomočnik mladeničema naroši, naj v ponedeljek. In res prideta v ponedeljek. V prodajalni zopet ni bilo gospoda šefa in navzoči pomočnik naznani mladeničema, da je gospod šef naročil, naj jima pove, da igel ne more naročiti, ker gre ves dobiček v prid „Družbi sv. Cirila in Metoda“, in da družba ne da nobenega popusta.

Res, požrtvovalen rodoljub ta Kramarjev Dreje, radikalni narodnjak in voditelj „edino prave slovenske stranke“! Radovedni smo, koliko časa bo ta človek še vodil za nos slovensko ljudstvo na Goriškem.

Socialni demokratje so v nedeljo privedli po goriški okolici več shodov, o katerih ne moremo poročati vsled pomanjkanja prostora. V zabavo in kratak čas pa povemo, kaj piše o teh shodih „Rdeči Prapor“. — V št. Andrežu so našli socialisti 400 sodrugov in le 3 nasprotnike. V Mirnu je bilo nad 300 volivcev, med njimi nekaj klerikalcev, ki pa so se bali nastopiti. V Solkanu je bilo 500 volivcev za Milosta in 7 za Fona. — Zdi se nam, da se je ristemu, ki je to poročal v „R. P.“ naredila na možganih prisadna pika, sicer bi ne bil pisal take oštrije.

— **Kaj vzdržuje „Šolski Dom“?**

- 1) Tri otroške vrte, v katere pohaja do 210 otrok v dobi od 3—6 leta;
 - 2) V 6 razredni ljudski dekliški šoli v „Š. Domu“ je 342 učenek; štiritrazredna deška ljudska šola v „Š. Domu“, šteje 220 učencev; mešana štiritrazredna šola v „Malem Domu“ šteje 205 učencev in učenek;
 - 3) V pripravljavnico zn srednje šole hodi 46 dečkov;
 - 4) V pripravljavnico za izobraževališča za učiteljska z dvema tečajema hodi 98 učenek.
 - 5) Dvorazredno dekliško-nadaljevalno šolo združeno s strokovno šolo za umetno vezenje in s šolo za krojenje in šivanje oblek obiskuje 85 učenek;
 - 6) V obrtno-nadaljevalno šolo s 3 razredi se je vpisalo 208 obrtniških vajencev.
- V vsih društvenih zavodih se toraj odgojuje in poučuje čez 1400 mladine.

G. Anton Štrekelj kandidat „agrarne“ stranke za goriško okolico je trdil v Dornbergu, da je želja tudi prev. knezonadškofa, naj on kandidira. Poprašali smo na pristojnem mestu, kaj je na tem resnice ter zvedeli, da je izustil kandidat debelo laž! Nadškof ni ne proti kandidatu in proti komu drugemu kaj takega izrazil!

Pač pa smo doznali da je želja našega nadpastirja, naj bi se v teh resnih časih ne cepili glasovi katoliških volivcev, kajti s takim ravnanjem se pomaga do zmage le liberalni stranki! —

Spletke goriških magistratovcev presegajo vse meje. Kjer ne najdejo doma mož, katerim bi izročili legitimacije in volivne listke, odidejo, ne da bi jih izročili

ženi ali komu izmed domačih. Pa to ni še vse! Magistratovci so začeli pri oddaji volivnih listkov kar sami zapisavati kandidata: Dr. Francesco Marani. Delavstvo se pritožuje nad tem nezakonskim nasiljem. Minulo nedeljo je šlo mnogo delavcev na magistrat prosi, naj jim izročijo legitimacije in volivne listke, ki jih niso prejeli, ker jih ni bilo mej tednom doma. Magistratovec jim je odgovoril osorno, da naj pridejo v ponedeljek dne 13. maja. Ko delavci rekli, da jim je težko izgubljeni dnino, odgovoril jim je magistratovec, da ni njemu zato nič mar!

Pozivljamo c. kr. okr. glavarstvo v Gorici, da naj stori tem krivicam konec! Ob enem prosimo goriške volivce, naj nemudoma naznani „Slov. kat. del. društvu“ v Gorici vse neredne in nasilnosti, da se vložijo pritožba.

Župnijski izpit sta napravila v Gorici veleč. gg. Leopold Pečenko, župnijski upravitelj v Kanalu ter Anton Gerbec, vikar v Zapotoku. —

Poročil se je v soboto zj. g. Mohor Jenko, črkostavec v „Narodni tiskarni“ z g.čno Amalijo Jug. — Bilo srečno!

— **Nagloma je umrl** v četrtek gostilničar pri „Hlmeiča“ g. W a n e k.

— **Pretep.** — V noči od petka na soboto so nekateri kovači — Nemci — pili v gostilni blizu drž. kolodvora. V gostilni je bil tudi en Slovenec. Kar naenkrat so se začeli pripraviti s Slovencem, a on, videč, da ne opravi nič proti sedmim, je šel iz gostilne. Ko so to videli so udrili za njim in so ga tako neusmiljeno pretepli, da je bil v nezavesti in so ga morali prepeljati v bolnišnico. — Lep sad Wieserjevega delovanja!

Roparski napad. — V ponedeljek ponoči okrog 12h se je vračal 30-letni posestnik in živinski trgovec Aug. Marega iz Gorice v Faro. Pri viaduktu blizu Podgore ga sreča neki človek in prosi vbogaime. Ko mu Marega hoče dati, plane nanj lopov, ki mu prihliti na pomoč še drugi zločinec. Z noži sta mu zadala 10 ran in mu pobrala ves denar. Marega je obležal v nezavesti. Ko je prišel k sebi, je šel naprej in se blizu doma zopet zgrudil. Tu so ga pobrali in odpeljali v terek v goriško bolnico. Na onem kraju se je zgodilo že več roparskih napadov.

— **Razpis natečaja.** — Razpisuje se natečaj za sledeča mesta: 1. za mesto računskega revidenta v devetem činovnem razredu deželnih uradnikov; za dve računski vajenski mesti; 3. za mesto blagajniškega vajenca in 4. za mesto pisarniškega vajenca.

Prosilci za označena mesta imajo dokazati, da posedujejo kvalifikacije, ki jih zahteva za slična mesta pravilnik za deželni odbor in statut za osebje deželnih uradov.

Prošnje opremljene z dokazili o avstrijskem državljanstvu, o dobrem navedenem vedenju, o dovršenih študijah, o uradni praksi, o poznanju deželnih jezikov in o morebitnih posebnih zmoglostih prosilcev se imajo vložiti pri deželnem odboru do 31. maja 1907.

Nadaljna pojasnila glede razpisanih mest, posebno glede plač, povišanja in zahtevanih kvalifikacij, podajajo se pri uradih deželnega odbora ob uradnih urah. —

Vabilo k veselici, katero priredi „Marijina družba“ v Pevmi v proslavo nepozabnega pesnika † Simona Gregorčiča, v nedeljo, dne 12. maja t. l. ob 5. uri pop. na odprtem prostoru g. A. Fogar v Pevmi. Vspored: 1. „Mariji“, petje. 2. „Domovini“, deklamacija. 3. „Naj v planinski raj“, petje. 4. „Proti domu“, prizor. 5. Luknja v namiznem prtu“. Šaloigra v 1 dejanju. 6. „Dve narodni“, petje. 7. „Proslava Gregorčiču“, prizor. 8. „Naša zvezda“, petje. 9. „Pri gospodi“. Šaloigra v 2 dejanjih. — Sedeži: 1.—4. vrste 1 K 20 v. 5.—8. vrste 80 v. od 9. vrste naprej 60 v. stojišča 40 v. Vsi prijatelji nedolžnega veselja, Marijine družbe in čestitilji nepozabnega blagega velikega rodoljuba in pesnika † Simona Gregorčiča. Domačini iz mesta in okolice se uljudno vabijo k obilni udeležbi.

Marijina družba.
Ženska podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda v Gorici boče imela v soboto dne 11. majnika točno ob peti pri zopoludne svoj letni občni zbor v prostorih tukajšnje „Citelnice“. K obilni udeležbi vabi Odbor.

Volivne.

Po napevu „Jaz pa pojdem na Gorenjsko“.

1.
Štrekelj, Gruntar, Gabrielli
Kojim Drejče rane celi
So se letos naprej vzeli
Da na Dunaj morjo jet.

2.
Kaj b'jo fantje tam delali
Kjih nobeden no pozna
Drejče pravi, da bodo znali
Imet za norca vsacega.

3.
Štrekelj kmet, ušij prijatelj,
Ki zna fige tud sušit
V morju kalnem ribe lovit
Kuhat žganje, vino pit.

4.
A to ni za Dunaj volki,
Oh, zadosti znanosti
Mi čmo vsi, da do cesarja
Pošljemo Laharnarja.

5.
Gruntar dohtar gruntajo vedno
Kako na Dunaju lušno bo
Kadar Tolmina siti bojo
Pa na Dunaj bi se šlo.

6.
Tolminske kronce glih tolk veljajo
Kakor državne dunajske
Naj jih kmetje skup speljajo
Ali za „dijete“ jih prejme.

7.
Tolmincem pa to prav nič ne vgaja
Dab' kdo gruntal za njih grunt,
Zato nobeden noče pobča
Ampak vsi Gregorčiča.

8.
In Michele Gabrielli
Ta je tudi tisti fant
Ki na Dunaj naj bi hodil
Kadar kdo bi šel na kant.

9.
Pisal včasih se je s pipo
A to ni moderno več
Zlasti to ne tiče možu
Ki ni ta prav Slovenec več.

10.
Zato okolica mu pravi:
Gor na Dunaj ne gre on,
Ampak mož ki je ta pravi,
Sodni tajnik Josip Fon.

Najnovejši odrešenik.

Iz Vipavskega.

Najnovejšega odrešenika v borbi volilnega boja za vipski in kraški okraj je iznašla „Edinost“ v osebi odvetnika dr. Gustava Gregorina, ki je kandidat za II. mestni okraj v Trstu. So mu li tam tla prevročna, in bi želel zlesti v državni zbor s pomočjo Kraševcev in Vipavcev? Hvalil je na volilnem shodu v Sežani samega sebe, da dela že 16 let za tržaške Slovence (pozabil je povedati, da tudi za se) — obetal je mnogo za kmeta. Pa spomnil se je proti koncu, da je le advokat, in da bo mogel malo tega izpolniti kar je obetal. Jeli liberalna stranka res vrgla Štreklja v grm na ljubo Gustelnu? Nehvaležna ona in „Edinost“, ki se je toliko pehala za nj. Mi v advokata nimamo zaupanja, da bo delal za bednega kmeta; saj je še star pregovor med nami: Advokat je vuk — (volk), in pa: Če se dva kmeta pravdata, drži eden kravo za roge, drugi za rep; advokat jo pa molze.

Ali hočemo mi kmetje res biti taki, da bi se prepirali zato, da bi liberalci klerikalci, kar nas je Bog dal držali narodno kravo, da bi jo advokat molzel in kadar jo izmolze proda na sejmu — socialdemokratom za dober kup. Ne! Zato ostanimo mi dosledni in volimo našega kandidata dr. Petra Laharnarja, deželne vlade svetnika. Pa tudi ti ki so bili dosedaj slepleni od liberalne stranke, da naj volijo Štreklja; morajo spoznati, da se je z njimi norce brilo. Zato za plačilo obračunimo vsi skupaj, da na 14. maja zapišemo na glasovnico: Naš kandidat je dr. Peter Laharnar deželne vlade svetnik. Tako bo!

Nekaj pojasnila k dopisu iz Avberja v zadnji št. „Soče“.

(Iz Avberja.)

Znani dopisnik „častne“ preteklosti hoče s svojim zavijanjem označiti našega kandidata dr. Laharnarja kot krutega in ošabnega uradnika in se sklicuje na neke besede, ki jih je izgovoril Laharnar še kot deželni glavar v Sežani proti neki tukajšnji osebi. Da so bile dotične gla-

varjeve besede popolnoma opravičene naj dokaže naslednje:

Dotično osebo, proti kateri je rabil dr. Laharnar navedene besede, našli so orožniki po noči z vozom brez luči — kar je, kakor je vsakemu znano, pod kaznijo prepovedano.

Orožniki, kot možje postave, ga seveda ustavijo in zahtevajo njegovo ime. A ta — mož „poštenjak“ si hitro ve pomagati in navede mesto svojega pravega imena drugo. A pravica, ki se vedno skaže prej ali pozneje — skazala se je tudi v našem slučaju. Orožniki so poizvedovali in konečno le našli pravega krivca (katerega pozna vsa občina). Poklican je bil na odgovor pred glavarja. Ko pride preden — opozori ga glavar z besedami: Opozorim vas, da veste pred kom da stojite — jaz sem glavar. S temi besedami ga je hotel glavar opomniti (opozoriti), da naj mož govori resnico in ne poskuša pred njim lagati tako, kakor je že preje lagal pred orožniki.

Iz tega lahko vsakdo, ki ima le količkaj dostojnosti in čuta za resnico, spozna in pripozna, da je glavar popolnoma pravilno ravnal s svojim nastopom proti taki osebi, ki se hoče z lažjo pomagati! Kaj je morebiti dotičnik še hotel zahtevati, da bi mu glavar ponudil stol in ga še nagradil za njegovo sleparsko laž?!

S takim zlobnim zavijanjem si torej hoče dopisnik pomagati in moža, kakor je dr. Laharnar na tako podel način blatiti in mu ošabnost očitati! Veliko bolje stori dopisnik, če v tem oziru samega sebe pogleda! Pometaj najprej pred svojim pragom...

G. dodisnik bi storil veliko pametnega, če bi le mirno molčal.

Ker če se ljudje takega kalibra kakor je dopisnik „Soče“ potegujejo za Štreklja in ga hvalijo — je za našo stranko najlepši dokaz, kakšen mora biti Štrekelj sam!

Pregovor namreč, ki bo gotovo resničen tudi v tem slučaju pravi: Povej mi s kom občuješ in povem ti, kdo pa si — ali po domače: gliha vkup štriha. Mi pa Kraševci pokažimo 14. maja, da ne spadamo k stranki, ki s hoče svoj obstanek utrditi z lažmi in obrekovanjem in dajmo voliti za svojega bodočega poslanca moža poštenjaka in ta je dr. Laharnar.

Resnicoljub.

Mirenske novice.

Volilna I.

Liberalci letajo okrog kot hrošči na pomlad, in hrane iščejo povsod, da vtešijo si glad.

Je v Miren prišel doktor Pac potroštat svoje tu ovcé, prižigat prišel ti drugim lač, ki v temi mirno spe.

Kar leze, liberalno gre, vse spravil je on skup, sešel je ovce svoje vse, a bil je majhen kup.

Ah pet krat šest, ali šest krat pet niko' ni več kot trideset. „Dal Bog“, tako je zaokrožil, štirinajsti maj dab' nas pomnožil“.

Baron pa Slama tam je stal, lepo potroštat! Puca je, „Trideset delavcev imam jih pošljem vse.

Tud Tinko Pucu pravil je, da delavce doma ima.

„Kdor z nami volit pa ne gre, naj hitro z dela se poda“.

Tako možje so govorili ter zlato, rujno kapljo pili. A Puc je žalosten ostal, ker shod se slabo je končal.

On že naprej je vedel to, da Miren z nami volil bo. Prišel pa v Gorico povedal je resnico.

Ni Miren liberalni več ker zmaj požrl ga je. Je skrhan liberalni meč in črno tam je vse.

Michele Gabrielli bo prišel v Miren. Tako pravijo naši maloštevilni liberalci. Mi pa svetujemo Mihotu naj ne drsa podplatov brez potrebe. Kajti Mirenci pravijo, da tudi če kandidira njegov brat g. prelat, ne volijo ga, če ga liberalci priporočajo.

Kdor se hoče smejeti naj čita „Sočino“ poročilo o našem shodu ki

se je vršil dne 3. t. m. Mirenici, ki ste bili na shodu, ste videli in slišali kako je bilo. Videli ste nad 150 naših mož in mladeničev, videli tudi znanih 10 liberalcev. Videli ste navdušenje ki je prekipelo v mogočnih aplavzih, videli milo ječanje znane desetorice. Sepaj pa čitajte „Sočo“ in sodite. Sicer pa vedite, da dopis v „Sočo“ je bil pisan ob eni uri po polnoči in, da ga je pisal človek ki ga je imel več kot polč pod kapo. Sekundiral pa mu je znani gospodek ki med prihajanjem ljudstva v cerkev, lazi v Mar-moljevo krčmo.

Dober zaslužek za organizacijo. — Cerkevne skladovni odsek je sklenil v svoji zadnji seji, da ne plača organizacijo strokovnjaku ki bi se za to službo cglasll letno 200 kron. Prosilci naj svoje prošnje vložijo do 14. maja. Dne 15. maja mora biti organizacijo že v službi, ker ta dan se bo pel in in orgljal requiem po pck. narodno napredni stranki.

Prosilci naj svoji prošnji priložijo spričevalo s konservatorija na katerem so študirali. Prošnje naj se pošlje pod šifro :

On je pri muski bil,
Je muziciral,
Pa je švih prsi bil,
Se je ferderbal.

Post restante Miren.

Kmet v fraku Urbančič dobil ne za upnico. — Preteklo nedeljo ustanovila se je v Mirnu podružnica „Eksportne zadruge“. Pravila nam je prečital kmet Urbančič ki je ob enem nadučitelj v Mirnu. V pravila je hotel vtihotapiti neko točko katere pa ni nikjer pisane. Kmetje so burno ugovarjali proti drznemu pačenju pravil. Pri volitvi odboro so se kmetje enoglasno izrekli, da naj se predsednikom volidomačega župnika č. g. Rojica. Urbančič je temu strastno ugovarjal. Rekel je da župnik ne bo hodil brat krompirja. Nastala je burna debata med Urbančičem na eni, in kmeti na drugi strani. Potil se je revež a kmetje so ostali trdni ter izvolili enoglasno g. župnika predsednikom podružnice. To pa je Urbančiča tako speklo da je pri volitvi 4. odbornikov žugal z razdražitvijo društva. Popoldne pa je občinski obhodnik pred cerkvijo naznanil da se vrši občni zbor podružnice „Eksportne zadruge“ na Vnebohod. Vse se je temu čudilo. Občni zbor ki se je vršil danes predpoldne, in kjer smo si izvolili svoj odbor — so dejali ljudje — vršil se bo zopet na Vnebohod! Ljudje so spoznali da jih hoče Urbančič farbati. Na trgu pred cerkvijo so ljudje burno protestirali proti tej nesramnosti. Nastal je nekaj prosti ljudski shod, na katerem je ljudstvo najostreje obsojalo drzno postopanje Urbančičevo. Splošno se je čul glas: Urbančiča iz Mirna! Da, ljudstvo bo tisti pometač, ki hoče to veliko z gnojnico polito smet pometlo kamor spada.

„Občinski dom“ pribežališče grešnikov, in liberalne pisarne. — V „Občinskem domu“ mirenskem, torej v domu katerega smo vsi Mirenici zidali, shajajo se zadnje nedelje razni liberalni grešniki in agitatorji. Kaj imajo tam opraviti ne vemo, pač pa vemo, da imajo v občinski pisarnici agitacijski urad za državnozhorske volitve. Cele kupe „Primorcev“ priroma vsako nedeljo v „Občinski dom“ in tam se ta gnoj med ljudstvo deli. Opozarjamo g. župana naj vendar enkrat pomete te smeti iz občinske pisarnice. Vedite gosp. župan, da županite ljudstvu ki je po veliki večini v taborju „Kat. narodne stranke“. Vedite, da to ljudstvo ni zidalo „Občinskega doma“ zato, da se bo od tam liberalna gnojnica širila po občini.

Volilna II.

Štirinajsti maj pokazal bo, da v Mirnu smo ljudje ki skup držimo vsi lepo in vsak rad volit gre.

Ponuja se nam kandidat ime mu je Michel, postal bi naš poslanec rad preljudi Gabriell.

A Fona bomo mi volili za njega šli v boj! Zato ker on se nič ne sili, dobil bo tu glasov nebroj.

Novičar.

Loterijske številke.

	4. Maja.				
Dunaj	69	89	77	34	68
Gradec	71	82	73	13	2

MED

jako dober za pecivo ali zdravilo kg K 120
zpihani pomladanski kg K 160
čebelni pitanec kg K 120

Na debelo

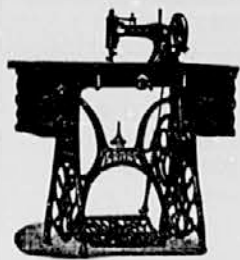
v originalnih posodah se cena izdatno zniža.

J. Kopač,
svečar v Gorici.

Saunig in Dekleva

ulica Municipio št. 1. Gorica.

Velika tovarniška zaloga šivalnih strojev kakor za šivilje, krojače, čevljarje in tudi za umetno vezanje (rekaniranje). V zalogi se tudi nahajajo angleška dvo-kolesa Helical Premier in slomozni stroji, samokresi in razne puške. Iustna mehaniška popravilnica.

And. Fajt,

pek. izvedenec Gorica
tekalšče tr. Josipa št. 2 (lastna hiša).

Isvršuje naročila vsakovrstnega peciva, tudi najfinjšega, kator sa nove maše in godove, kolace na birmance in poroke itd. Vsa naročila isvršuje točno in natančno po želji naročnikov. Ima in prodaja različne moke, fina peciva, fina vina in likerje po smerni ceni. Za Veliko noč posebno goriško pinco in poltice itd.

Anton Kuštrin,

trgovec v Gorici
Gosposka ulica št. 25

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na čezli svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo Santos, Sandomingo, Java, Cejlon. Portoriko itd. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu, istrsko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju. Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in druge vrste, namreč ob 1/2 kilain od enega funta. Testenine iz tvornice Žnideršič & Valenčič. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevega mlina iz Kranja in iz Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Lekarna

Cristofolletti v Gorici

Prave in edine žel. kapljice s znakom sv. Antona Padovanskega.

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. — Te kapljice uredijo redno prebavljanje, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. — Okrepé želodec, storé, da zgine v kratkem času omotica in životna lénost (mrtvost). Te kapljice tudi storé, da človek raje jé.

Cena steklenici 60 vin.

Delavnica cerkvenih posod in cerkvenega orodja

Fr. Leban

Gorica,
Magistratna ulica šte. 8.

Priporoča preč. duhovščin. svojo delavnico cerkvenega orodja in cerkvenih posod, svečnikov td., vsakovrstnih kovin v vsakem slogu po najnižjih cenah. Popravlja in prenavlja stare reči.

Blago se razpošilja franko.

Anton Potatzky

v Gorici, na sredi Raštela hiš. št. 7.

Trgovina na drobno in debelo.

Najceneje kupovaišče nirnberskega in drobnega бага ter tkanin, preje in nitij.

Potrebščine

za pisarne, kadilce in popotnike.

Najboljše švanke in šivalne stroje.

Potrebščine

za krojače in čevljarje.

Svetinjice, rožni venci mašne knjižice.

Hišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

semena za zelenjave, trave in detelje.

Majbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejmi in trgih ter na deželi.

Centralna posojilnica

registrovana zadruga v Gorici, ulica Vetturini št. 9.

Posojuje svojim članom od 1. novembra 1905 na mesečna odplačila v petih letih in sicer v obrokih, ki znašajo z obrestmi vred, za vsakih 100 K glavnice 2 K na mesec.

Posojuje svojim članom od 1. januarja 1907 na menice po 6%₀, na vknjižbo po 5 1/2%₀

Obrestna mera za hranilne vloge je nespremenjena.

Prosiva zahtevati listke!

Največja trgovina z železjem

KONJEDIC & ZAJEC

Gorica v hiši Monta.

Priporoča stavbeni Cement, stavbne nositelje (traverze), cevi za stranišča z vso upeljavo, strešna okna, vsakovrstne okove, obrtniško orodje, železo cinkasto, železno pocinkano medeno ploščevino za napravo vodnjakov, vodovodov, svinčene in železne cevi, pumpe za kmetijstvo, sadjerejo in vinorejo, ter vsakovrstna orodja.

Cene nizke, solidna postrežba!

Eno krono nagrade izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrdili najine nove ameriškanske blagajne, da je kupil pri naju za 100 kron blaga.

Prosiva zahtevati listke!

Naznanilo.

Čast mi je naznaniti slavnemu občinstvu, da prevzamem s 1. majem t. l. hotel in restavracijo

„Pri zlatem jelenu.“

Glavno skrb bom obračal na to, da bodem točil zmiraj le izvrstna vina in pivo ter skrbel za dobra in tečna jedila. Za p. n. tujce so na razpolago čedne in udobne sobe.

Za blagohotni obisk se toplo priporoča spoštovanjem

A. Dekleva

hotelir in restavrater.

Volilni boj.

Sijajen volilni shod Podbrdom.

Na goriško-krajski meji, v prijaznem Podbrdu, vršil se je preteklo nedeljo volilni shod za baško dolino, ki je prav sijajno vspel. Iz vseh vasih: od Podmelca do Petrovega brda, iz visokega Granta, Ruta in Stržišča, kakor iz vasij v dolini in z obronkov, ki obdajajo dolino na obeh straneh, prihiteli so volivci, ne zmanjkalo se za dolgo ter tu pa tam grdo pot, da so videli in poslušali kandidata, katerega jim priporoča katoliško-narodna stranka za prihodnje državnozbornske volitve.

Ob 2^{1/2} popoldne, ob določeni uri za zborovanje, je bila dvorana g. Ivana Torkarja prenapolnjena poslušalcev. Odpreti je bilo treba okna na ulico ter vrata v postranske sobe in na ulico kjer so se kopicili oni, ki niso dobili vstopa v dvorano. Cenilo se je od 300 do 350 zborovalcev.

Starosta baških rodoljubov, prečastiti gospod Anton L a z a r, župnik v Nemškem Rutu, otvori kot „Slogin“ pooblaščenec zborovanje ter izjavi, da splošni želji volilcev, naj bi njih dosežani zastopnik in kandidat za bodočo volitve prišel med nje, se je danes izpolnila in da je vsakteremu prilika dana se z njim pogovoriti. Volitev državnega poslanca je imenitna in važna reč, ker on je naš zastopnik in je poklican, da varuje in zagovarja naše pravice in naša načela, da podpira vse gospodarske in družbene zadeve, da štiti katoliško vero da brani krščansko odgojo mladine in svetost zakona, da čuti in dela z narodom. Kot takega kandidata jim predstavlja navzočega dr. Ant. Gregorčiča. Burni živiki so sledili tem besedam.

Na to predlaga kot predsednika današnjemu zborovanju podžupana in gostilničarja g. Ivana Torkarja. Splošno odobravanje. G. T o r k a r prevzame predsedništvo, se zahvali za izkazano zupanje ter pozove z mirno pa odločno besedo navzoče, naj pazljivo sledijo razpravam, naj ne motijo govornikov, da ne bo siljen posluševati se oblasti, katero mu daja postava.

Besedo dobi gospod Svetoslav Premrou, bivši vodja „Goriške zveze“, zdaj v enaki lastnosti pri „Združni zvezi“ v Ljubljani. V daljšem, krasnem govoru je razvijal gospodarski program katoliško-narodne stranke ter zabelil marsikateri stavek z opombami, ki so vzbujale splošen smeh in pritrjevanje.

Opomnil je navzoče, naj se preštejejo, ker zopet bodo lagali liberalni listi, da je bilo vsega vkup le 15 zborovalcev. Omenil je, da parlament privilegirancev ni bil poklican in bil sposoben da bi se za kmeta in delavce potegoval s posebno vneto, česar v resnici tudi ni storil, a da znanprej se sme več pričakovati in tirjati, ker poslanci bodo voljeni izmed ljudstva in po ljudski volji. V državnem zboru pridejo na vrsto in se bodo reševala gospodarska vprašanja.

Omenja nekatere stvari, ki naj bolj tlačijo našega kmeta. Zadolženje kmečkega posestva gre vedno dalje; od leta 1867 do 1899 se je pomnožil pri nas vknjiženi dolg od 1 K na 120 K. Kmeta je treba možnosti, da se reši dolga; pozojila na dolga odplačila, po nizki obrestni meri, na amortizacijo. Davčni zistem treba premeniti, da ne bo slonelo vse na izravnem, oziroma na zemljiškem in hišnem davku. Povečati se mora tudi pri kmetu osebni kredit brez vknjiževanja, kar se najbolje godi s pomočjo posojilnic raifaizenk, katerim liberalci nasprotujejo, ker so sebični in iščejo le svojega osebnega ali strankarskega dobička. Iz istega razloga delujejo proti zvezam in proti osrednji blagajni za združništvo ter podirajo vse, kar drugi zidajo, ali pa zlorabljajo to v svoje namene. Kmetu treba organizacije, posebno strokovne, v raznih društvih in združenjih, da svoje pridelke lože in drugače proda. Cene nekaterim pridelkom, n. pr. žitu so neprimerno nizke, a kar se kupuje, je drago.

Dalje omenja govornik breme, katero našega država kmečkemu stanu z vojaške službe in nekaterimi trdimi določbami vojaške postave. Zahteva dveletno vojaško službo in razne olajšave.

Katoliško-narodni poslanci so kmetu vedno in povsod zagovarjali; liberalni poslanci so ga smešili ter trdili, da je zabiti, neumen in da mu ni več pomagati. Zdaj se vam liberalni agitatorji laskajo ter vam obetajo vse mogoče in nemo-goče; a vse to je hinavsko, da bi vas osleparili za poslanski mandat; potem bi

delali z vami, kakor do zdaj. Zato pokazite vrata takim usiljencem ter držite se mož, ki so že do zdaj za vas delali. Katoliški poslanec dobi tovarišev, s katerimi se združi v varstvu naših pravic; liberalci je osamljen, kajti liberalizem cvete le še na Slovenskem. Katoliški program je jasen in določen; liberalci vedno premenjujejo svoje programe, zakrivajo njih bistvo, kar je naperjeno proti kmetu in veri, ter kažejo hinavsko le to, kar bi jim odprlo srca volivcev. Zato proč s tako stranko in njenimi kandidati!

Mi le popolnujemo svoj program po okoliščinah, ki se preminjajo; ali bistvo je vedno isto. Mi ne obljubujemo, da bomo gore prestavljali, marveč izjavljamo, kakšen namen je našemu delu in kakšni so cilji, katere želimo doseči. Dosega cilja pa ni samo od nas odvisna. Liberalci obečujejo, kar hočete, ker mu ni resno na tem, da bi storil, kar obljubi, ker pravi, da obljubiti in storiti ni vse eno, in da kdor obljubi ni tudi dolžan storiti, kar obljubi. Zato ne verujte takim obljubam in držite se našega kandidata!

Burno pritrjevanje je sledilo tem besedam, kakor so zborovalci tudi med govorom ob mnogih prilikah glasno in z zadovoljstvom pritrjevali.

Na to da predsednik besedo kandidatu dr. Gregorčiču, ki po navdušenem pozdravu od strani navzočih začne svoj govor. Pravi, da z ozirom na govor, katerega so zborovalci ravnokar slišali, mu ni težko govoriti o svojem programu, ki ni njegov, ampak stranke, ki ga kandidira „Slogin“ program je s kratkimi besedami označen v njenih pravilih, ki določajo, da v delokrog društva spada, varovati in braniti pravice Slovencev na Goriškem in pospešati njim na korist vse, kar sega v njihovo narodno, družbinsko ali socialna, gospodarsko in politično življenje ter delati za napredek in pravo svobodo na verski katoliški podlagi.

Ta program se je popolnil ter z raznimi praktičnimi nasveti in sklepi dalje razvil in prilagodil današnjim razmeram na treh slovenskih katoliških shodih. Ta program raspravlja in priporoča tudi politični katekizem, ki se je razposlal volivcem katoliško-narodne stranke in ki je še vedno vsakemu, ki se zanj oglasi, brezplačno na razpolago. Nekdaj smo označevali ta program na kratko z geslom „vse za vero, dom, cesarja“, in tudi dandanes je to geslo prav prikladno, da označi v glavnih potezah naše cilje. Vendar razmere so se premenile in dandanes treba marsikaj jasno in odločno povdarjati, kar se je nekdanje splošno in ne s posebnim naglasom povdarjalo. Delovali smo za narodne pravice, ker so bile v nevarnosti. Dosegli smo v tem oziru marsikaj, in s te strani nam danes ne preti največja nevarnost.

Oglasila so se socialna vprašanja, pod katerimi ne smemo in ne moramo očij zatiskati; kajti gmotno blagostanje in zadovoljnost ljudstva je predpogoj napredku in pravi svobodi. V tem oziru treba veliko delati, ker je veliko zamujenega in ker urejevanje in ureditev teh vprašanj se ne da odlagati brez nevarnosti za državo in za človeško družbo.

Oglasila so se verska vprašanja celo med nami Slovenci, in med nami zna biti glasnejše nego drugod, kajti drugod je liberalizem že zamrl, pri nas pa povzdiguje svojo klaverno glavo še vedno po koncu. Slabo mu gre; sam je prepričan, da nima življenske moči; zato se je vrgel na hinavstvo in sleparstvo, da bi kaline lovil. Vsakomur, ki se bavi z javnim življenjem, je znano, da liberalizem je brezversk, protiversk, sebičen in nemoralen, išče ljudske sreče v šoli brez križa in brez verskega nauka, v ločljivem zakonu in v razuzdanosti, ki ne pozna mej poželjivosti in samopašnosti. Katoliški cerkvi hoče ukazovati, nadzorovati jo ter presojsati. Napihnjenih lic pripoveduje, da je proti zlorabi vere in cerkve v politične nemene. Kedaj sme cerkev učiti, kaj in kako, naj odločujejo liberalni advokati.

Ker čuti liberalizem svojo slabost, zato se je zatekel k hinavščini ter taji vpricho vernega ljudstva glavne točke svojega programa in se dela vernega in pobožnega vpricho volilcev. Treba torej opozornosti in moške odločnosti, da se takemu potepinu pokažejo vrata, in da se kak dobrodušnik ne da slepiti po sladkih besedah tega hinavca.

Liberalizem ima svojo zaščitnico v narodno-napredni stranki; a glavni matadorji te stranke so liberalni odvetniki

in njih pomaga. Ti nastopajo zdaj za liberalno stranko in se trudijo v potu svojega obraza za njeno zmago. Zavohali so, da s poslanstvom je združenih nekaj kronic, nekuj ngleda, nekaj privlačne moči za kljentelo, in jhitro so pripravljani brusiti jezike in pete za kandidate, katere je postavila liberalna stranka. Nič čuda; liberalni odvetnik sprejme pravdo ter delajo za tisto stranko, ki ga plača; on toži ali pa zagovarja v isti stvari, kakor ga je prej najel ali tožnik ali toženec. Ta je njegov posel, njegova obrt. Vsak obrtnik ima svoje orodje; odvetnik ima pero in jezik, s katerima čisti ali maže, kakor potrebuje in zahteva ta, ki ga je najel.

Liberalna stranka si je izbrala najboljše zagovornike, kar jih je dobiti, jezične dohtarje; znamenje, da sama spoznava svoj obupni položaj, in da deluje s skrajnimi sredstvi. Ta stranka laže, obrekuje, pretvarja, taji, kar je, trdi, kar ni, pa vse jej ne bo pomagalo. Liberalna načela so v sebi neresnična, nenravna, pogubljiva; zato ni mogoče, da bi se dolgo vzdržala. Stranka, ki zatajuje svoja načela glede razporeke in svobodne šole, kaže javno svojo slabost, svoje nestalnost ter jedra hitrimi koraki v zasluženi pogin.

Zbirati Vam je med kandidatom katoliške in liberalne stranke. Kakor se izberete, tako bodete imeli. Srečen ali nesrečen izid volitev dne 14. maja ni odvisen samo od Vas; ali delovati morate, kolikor je od Vas odvisno, da bo izid srečen. Nikdo naj se ne tolaži o tem, da on ne odločuje, da odločujejo drugi; marveč naj dela tako, kakor da je od njegovega glasu in od njegovega dela vse odvisno. Kdor živi v tem prepričanju, ne bo nemaren 14. maja.

Dne 14. maja boste sodelovali pri vseh postavah, ki se bodo sklepale v v državnem zboru v naslednjih šestih letih. Ako boste volili katoliškega moža, pripomorete, da se bodo postave sklepale v katoliškem duhu; če boste volili liberalnega kandidata, boste pomagali k sklenanju liberalnih postav. Tej odgovornosti in temu sodelovanju ne odidete. Dobro premislite, za kakšnega moža in za kakšno sklepanje postav morete prevzeti odgovornost.

Vaša skrb in Vaše delo naj pa ne bo omejeno samo na Vašo osebo, ampak vsakdo naj tudi agitira, naj upliva na svoje sosede in znance. V vsaki vasi in vsaki podružnici naj skrbi kdo in nadzoruje, da volivci kandidatovo ime pravilno zapišejo, in da se 14. maja gotovo udeležijo volitve. Še na predvečer poglejte Vi, ki ste bolj razumni ali bolj goreči, ali je pri sosedih vse v redu. In na dan volitve zberite se pa skupno stopajte na volišče; nobeno delo in nobeno vreme naj Vas ne zadržuje, ko gre za izvrševanje pravice, ki se vrne le vsakih šest let enkrat. Stanovitni bodite in ne dajte se premotiti nasprotnikom z nobeno lažjo in nobeno obljubo. Po vesti volite, da boste mogli dati Bogu in vesti odgovor za svoj glas in svoje delo!

Vsestransko pritrjevanje sledilo je tem besedam. Govornik je omenil še marsikaj, česar ne moremo spraviti v mali prostor, ki je odločen temu poročilu.

Zopet se je oglasil k besedi gospod Svetoslav Premrou ter opozoril navzoče, naj ne volijo nasprotnega kandidata, ki je rekel, da bi mu naložila izvolitev veliko žrtev in da je pripravljen plačati 14. maja vsakomur, ki pride k njemu, en liter vina, ako ne bo izvoljen. Splošen smeh in odobravanje je sledilo tem besedam.

Tudi župnik L a z a r povzame zopet besedo ter pravi, da hvaležnost našega okraja do bivšega poslanca zahteva, da ga zopet volijo. Omenja velike zasluge, ki si jih je bivši poslanec pridobil z ozirom na cestno omrežje v okraju po izgledu nepozabnega okrajnega glavjarja barona Winklerja, in s tem, da je podpiral vsaktero podjetje, ki je bilo namenjeno v korist kmeta, ter ponavlja, da 14. maja naj doni po vsi baški dolini: naš kandidat in poslanec je dr. Anton Gregorčič. Splošno odobravanje in pritrjevanje je sledilo tem navdušenim besedam.

K sklepu poprime besedo občinski tajnik g. M a v r i ter priporoča kandidatu, naj bi se potegoval kot poslanec za nekatere stvari, ki so ondošnjemu ljudstvu posebno na srcu. Točka 34. vojaške postave, ki določuje kedaj so kmečki sinovi prosili od vojaščine, na bi se premenili v zmislu, da bi se bolje oziralo na kmeta nego sedaj in naj bi se vpeljale olajšave

v vojaški službi, Izrazil je željo, naj bi vlada poddržavila cesto po baški dolini ter naj bi okrajni cestni zalog prispeval za vzdrževanje raznih občinskih potij. Prošnje na vlado za državno podporo vodovodom in drugim občekoristnim podjetjem se preveč zavlačujejo. Odkupovanje zemljišč, ki so se potrebovala pri gradnji bohinjake železnice, še zdaj ni končano in stranke imajo mnogo sitnosti in škode v tem oziru. Za izdelovanje načrtov, ko se občinska zemljišča delijo, naj bi dala država ali dežela potrebne zemljemerce na razpolago. Lovski zakon naj bi se tako premenil, da bi smel vsakdo zajca podreti, kjerkoli ga zasači. Bera, katero dobivajo duhovniki, naj bi se premenila v denarno plačo in vse naj bi prevzela država na breme državnega zaloga, ali pa naj se porazdeli po izravnem davku med občinarje.

Dr. Gregorčič je na to odgovarjal in pojasneval, kaj spada v področje državnega in kaj v področje deželne zborna, v katerih zadevah je upati pomoči od države ali dežele in glede katerih stvari je malo upanja, da bi se izvedle, ter kako treba postopati v tej, kako v oni zadevi.

K sklepu je poprijel besedo predsednik g. T o r k e r, ki je s krepko in navdušeno besedo pozivljaval navzoče, naj ostanejo zvesti katoliškemu programu in naj volijo 14. maja katol. kandidata dr. Gregorčiča. S trikratnim živoklicem kandidatu sklenil je ta velezanimivi volilni shod.

Zborovalci so se razhajali, a mnogi so ostali v dvorani, v katero so donesli miz, ter so se razgovarjali o vsem, kar so slišali in videli. Ob 5. uri pride dvorano močna deputacija Bohinjcev iz Bistrice, ki so prišli obiskat svoje bližnje sosede v Podbrdo ter udeležiti se volivnega shoda. Z lepim petjem so razveseljevali vse navzoče; v kratkem so bili jeziki razvozljeni, sledile so pesmi in napevničke, dokler nas niso zapustili kandidati in njegovo spremstvo. Na postaji je železniški uslužbenec čutil potrebo zatrobiti v liberarni rog ter očitatit dr. Gregorčiču da je deželo in Slovence izdal Lahom. Bukovski kmet iz Zakojce je povedal možu vpricho gostov ki so čakali na odhod, kar mu je šlo.

Volilni shod je sijajno uspel; Podbrdo in baška dolina smeta biti ponosna na tak pojav narodne in verske zavednosti, kakoršen se je pokazal ob tej priliki. Zato slava Podbrdu in vsi baški dolini! 14. maja naj izpade v čast in korist ondanšnjim volilcem!

Lep shod v Kobaridu.

Dne 5. t. m. se je na shodu v Kobaridu, katerega je sklicalo „Kat. politično in gospodarsko društvo“, pokazalo, da ogromna večina volilcev kobariškega okraja stoji na strani dr. Gregorčiča. Nad 300 volivcev iz kobariškega okraja se je zbralo v salonu g. Nemca, mnogo jih je stalo zunaj, a mnogi so odšli, ker niso dobili prostora. Med navzočimi je bilo več županov in starešin. G. predsednik in deželni poslanec Lapanja poda po kratkem pozdravu poročilo o svojem delovanju. Dežela bode dala za povzdigo naših planin 3000 K, jednak znesek bode prispevala država.

V slučaju potrebe bode dala dežela še več. Deželni odbor je naklonil društvu 300 K za društveno drevesnico, kateri je potrebna ograja iz žice v zavarovanje pred zajci. Omenjal je zadevo Šijak iz visušenje blata. Zlasti je omenjal, da sta država in dežela določili svoje prispevke za ureditev Šijaka, da pa tega še niso storile interesovane občine in zasebniki; kadar se to zgodi se bode takoj začelo z delom. — Nato je g. kaplan Zamer v poljudnih besedah razjasnil, kako da bodemo volili; omenjal je, da so liberalci hinavci, ker se sedaj hlinijo, da niso za svobodno šolo in razporeko, mejtem ko so popreje za-to delovali na shodih in v svojem časopisju. S pozivom, da nikdar ne bodemo volili liberalca, temveč oddali svoj glas dr. Gregorčiču, je zaključil svoj govor mej viharnimi živijo-klici na dr. Gregorčiča. — Dr. Dermastia je opisal dosežani delovanje „Slogine“ stranke ter v kratkih potezah zarisal nje program. Kandidata liberalne stranke ne bodemo volili, ker je ta stranka protiljudska, protikmetška, protidelavska, protiverska, da, taka stranka, da se je kandidat sam sramuje in taji, da bi kandidiral na programu te stranke. Konečno je govornik očrtal dosežanje nesebično ter požrtvovalno delovanju, kojemu gre za sluga, da bode v Gorici zmagal slovenski živelj. In temu možu naj po mnenju „Soče“ vsak Slovenec, ki ima iskro poštenja v sebi, plume v obraz. (Veliko ogorčenje, klici: sramota). Mari ne zasluži umazani „Sočin“

pisun, katerega vsi dobro poznate, da se mu radi take nesramnosti plune v obraz (Klici: zasluži; sram nas je, da je Kobaridec.) Govornik je pozivljaval volivce, da naj 14. maja praznujejo kot praznik ter oddajo svoje glasove „Sloginemu“ kandidatu zasluznemu dr. Antonu Gregorčiču. (Viharni klici: Bog ga živi!) Na poziv g. predsednika Lapanja so se izrekli volivci jednoglasno za kandidaturu dr. Gregorčiča, nakar je bil prelepi shod zaključen. —

Vse „Sočino“ hujskanje ni izdalo ničesar. Ta shod je pokazal, da ima misel krščansko-socialna tudi na Kobariškem trdnata. Zavednim volilcem pa kličemo: Naprej na delo krščansko!

Živijo dr. Gregorčič!

(Iz Bukovega.)

Splošno se misli, da ima naše Bukovo še veliko število naprednjakov, pa to ni resnično. Ako hočemo po pravici reči, večina je takih, da ne vedo, kaj pomeni beseda liberalec. Taki so omahljivi. Večina pa je onih, ki so se jim že odprle oči, da vidijo, kaj hočejo liberalci. Iz gati nam iz src vero naših očetov. Res je še nekaj takovih, kateri so se nahranili slabega močnika in tisti so goreči liberalci, a teh je v resnici malo število. Bukovci, le dobro si premislimo, da ne oddamo naših glasovnic dne 14. maja našim največjim sovražnikom liberalcem; ampak kličimo soglasno: Živi gospod dr. Gregorčič!

Preprost delavec.

Za dr. Gregorčiča.

V Gorjah pri Cerknem je bil 26. aprila dobro obiskani volilni shod za vsi Gorje, Poče in Trebenče. Govorili so gg. Knava, Ravnika in Bava. Navzoči volilci so se izrekli brez kakave ugovora za č. g. dr. Gregorčiča. — Kar je v „Soči“ od tega shoda, je do pičice zlagano. Volilci ki ste bili navzoči pri shodu, čitajte tozadevno notico v „Soči“ in videli boste gorostastne laži. — Liberalci so v lažeh res pravi mojstri. Pa nič ne de, so jih naši ljudje vsaj spoznali!

14. maja — dan naše zmage.

(Iz Borjane.)

„V tretjič rado gre“, pravi star pregovor. In ta pregovor se tudi sedaj gotovo vresniči. V teku 8 let nam naprednjaki vsiljujejo že tretjega „dohtarja“ — advokata za državnega poslanca. Prvi je bil dr. Stanič. Za njega so se z vso vno potegovali liberalci. Izdal jim je „pastirski list“ na dan sv. Antona puščavnika!! Kje je sedaj ta mož? Zginil je s površja političnega življenja. Liberalci ne marajo več zanj.

Drugi advokat je bil dr. Tuma. Za časa zadnje volitve prehodili so zanj agitatorji hrib in dol, povsod kričeč: Živio dr. Tuma, naš uzorni, nedosežni poslanec. Bil jim je nekako pol-bog. Kje je sedaj ta pol-bog? Pozabljen premišluje v Gorici minljivost posvetnega. Liberalci ne marajo več zanj, ogibljejo se ga; pravijo mu, da je „žalostnega spomina“.

Naprednjaki! ali vas ni sram, da tako hitro pozabite svoje „zaslužne moze“? Sedaj se je vsedel na limanice Špičkov dohtar: tretji na vrsti. Tudi njega prav gotovo čaka enaka osoda, kakor njegove prednike.

Koga pa bomo volili mi Borjanci in krejski občinarji? Mi stara, skušana garda ostanemo zvesti svojim starim nazorom, mi se ne damo premotiti od nikogar!

Mi pojdemo navdušeni v volilni boj za našega zaslužnega, v političnem boju osivelega in nenadomestljivega moža: dr. Gregorčiča, moža čistih nazorov. Mi se ne bomo nikoli sramovali svojega kandidata, kakor se liberalci sramujejo svojih mož ter jih potem mečejo med staro šaro — za „zasluge“.

Kar pišejo o našem vrlim poslancu nasprotni listi je kovarska laž. Ne verujte jim! Oni vam vsiljujejo poslance, katerih se potem sami ogibljejo. Naj vam služi v poduk: Dr. Stanič, dr. Tuma i. dr. kateri so jim bili ob času volitve najbolj zaslužni možje v domovini, sedaj pa ne mara nikdo za nje. Volilci krejske občine! Zmagali smo v hujskih bojih, zmagali bomo sijajno tudi v tem, ker nam nikdo ne sme skriviti niti lasu zaradi svojega prepričanja.

14. maja dan bo naše sijajne zmage dan in naša vest bo mirna! Bog in sreča junaška!

Kaj je — in ni govoril dr. Franko!

S hribov.

Besedo ima vaš poročevalec, priprosti hribovec in kot takemu oprostite,

da se drzne človeka jurista prijemati za — „ušesa“.

Kakor rečeno, bil sem na shodu pri Sv. Luciji med našo „pobožno“ inteligenco. Ne malo se nisem začudil ko slišim, da ima besedo dr. Franko. Ta človek, ki se je do zdaj skrival kakor miš v luknjah — govori. Takoj v začetku govora se slovesno izjavi, da ni prišel agitirat za nobenega kandidata; stal je neutralno, obsojal boj obeh strank. — Toraj ker je g. dr. v začetku izjavljal, da ni prišel agitirat za nobenega kandidata, pričakoval sem po vsej pravici, da bo gosp. dr. Franko pokazal senčno in sončno t. j. dobro in slabo stran g. dr. Gregorčiča, in ravno tako tudi dr. Gruntarja, in konečno pozivljaval volivce, da naj sami presodijo, kateri je za vas. — Kljub prej omenjeni izjavi pa je vendar igral ulogo brezstidnega agitatorja, ter s tem pokazal, da ima poslušavce za navadne tepce, popolnoma — za podložne sužne Gabrščekove „krame“; kakor tudi, da je zmožen trditi, da je belo in črno obenem. Da se ne pečam z govorom g. dr. Frankota dalje, bodi povedano sledeče: govor g. dr. Franko bi bil priležen le kakemu tujezemskemu podaniku, kateri bi slučajno prišel v Gorico ter zašel v Gabrščekovo — „kramarijo“ ter bi ga tajisti „pošteno“ nafarijal. — Ker pa dr. Franko popravlja moja sporočila si štejem v dolžnost, da pozivljam g. dr. Franko, da mi odgovori, kdo je bil oni, in na katero ime sliši, ki je govoril doslovno tako-le: „Škofom smo podložni — v cerkvi (!?), a zunaj cerkve ne! — Nismo podložni dokler nam pošilja rimska vlada in avstrijska hlapce v osehah škofov, kakor so Nagl, Bonaventuro, Missia. — Pošljejo naj nam Strossmajerja, tega velikega narodnjaka in šli bomo za njim!“

Toraj g. dr. Franko! Pričakujem zanesljivo, da dokažete kdo je bil oni. Isti volivci.

Priporočilo za dr. Gruntarja.

Iz Šebrelj.

V Cerknem je agitator, ki popravlja volivce, kaj je Bog. Agitator odgovarja sam ter pravi: Naš Bog je „zemlja“. Toraj naši liberalci imajo za Boga zemljo. Isti „inteligent“ se ne more držati, da še izdatnejše priporoča dr. Gruntarja, ko pravi: „Kako ste neumni vi! Če bi zmagala naša „napredna“ stranka, bi imel potem lepo, iz cerkve bi napravili skladišča“. Dr. Grutar ali ste slišal, kako Vas priporočajo Vaši v Cerknem! Dne 14. maja vas vržemo!

Ljudstvo spoznava liberalce.

(Iz Boveca.)

Sijajni volilni shod, ki ga je priredilo našo „Slov. kat. pol. društvo“ dne 21. m. m., je naše framasone, oziroma zdaj pred volitvami „pobožne“ liberalce, tako poparil, da so kar zbesneli. Kdor je čital arogantni, neotesani ton v zadnjem „Primorcu“, kjer pokrivajo svojo grozno blamažo z ostudnimi lažmi zvijačami in pobalinskimi osebnimi napadi na naše spoštovane govornike — bo temu dejstvu gotovo pritrtil. — Najbolj jih jezi, da so udeležniki našega shoda prav dobro spoznali vse zlobne liberalne nakane. Jasno jim je bilo dokazano, da naši liberalci niso tako nedolžni, kakor se delajo tik pred volitvami; saj je glasoval njih državni poslanec „slavnoznan“ Oskar Gabršček, proti splošni volilni pravici, torej proti kmetu-trpinu, brezdomno na komando svojega „šefa“ dr. Tavčarja, ki je bajje rekel, da je kmet samo pol čbvek, ki mu privoščijo samo to „pravico“, da sme davke plačevati. — Izvedeli smo tudi, da nam hočejo vsiliti brezversko šolo, da nam hočejo poživiti našo krščansko družino. — Poleg tega so osleparili našo ubogo deželo za milijone kron, in sicer s tem, da so pisali in delali proti pobiranju užitnine v deželni upravi ter na ta način ves dobiček blizu 100.000 K vsako leto, nagromadili enemu samemu bogatašu, samo da bi kmalu uredničili znani izrek njihovega bivšega generala, ki sliši na ime dr. Tuma, da „kmetu ni več pomagati“.

Naše ljudstvo je torej spoznalo, da so liberalci največji sovražniki našega zatiranega kmeta, da so njih voditelji najpodlejši zaničevalci naše sv. vere, saj cerkve še od zunaj ne pogledajo. — V nedeljo, dne 12. maja ba prišel v Bovec „napredni“ kandidat dr. Gruntar. Ker dobro ve, da je naše ljudstvo v ogromni večini verno ljudstvo, zato se bo bal povedati, da dela njegova stranka za brezversko šolo in za brezverski zakon ter se bo delal za oznanjevalca pristno katoliških načel, toda liberalna hinavščina je dobro razkrinkana.

Pokažite torej, vrli rojaki, da še imate smisel za pravo narodno in gospodarsko

delo, da še vam bije srce za našo sveto vero, in to pokažite dne 14. maja z volilnim listkom! Oklenimo se naše svete „katoliško-narodne zastave“, na kateri je z zlatimi črkami neizbrisno zapisano naše edino rešilno geslo: Vse za vero, dom, cesarja!

Liberalni shod v Cerknem.

(Iz Cerkna.)

Že nekaj dni so naznanjali lepaki po vasi, da bode na dan sv. Florijana liberalni shod pri nas in da se bode ta dan nam predstavil dr. Gruntar. Človek bi bil mislil, da bode shod javen; a temu ni tako. Dajali so za shod posebna vabila; ker pa so se bali slabe udeležbe in mende tudi po pomoti, dobilo je veliko naših volilcev listke, ki so šli potem iz radovednosti gledati debelega tolminskega doktorja, katerega še prej niso nikdar videli. Da bi pa ne bilo vmes tudi takih ljudi, ki bi jih prijemali za jezik in ki poznajo položaj, — so sestavili listo vseh takih oseb in izročili to listo raznašalcem vabil, z strogo zapovedjo, da tem, kateri so na „indexu“ ne dati vabila. Vrata Jurmanove gostilne so bila na vseh krajih zaprta; prost je bil le glavni vhod gostilne. Tako zavarovana je zborovala svobodna stranka: pravim svobodna pri zaprtih vratih. Ako tudi je bilo naših ljudi čez polovico, jim vendar nismo hoteli kaliti tega nedolžnega veselja, — tako da so nemoteno, brez vsakega šuma in navdušenja pričeli razlagati nauke iz Gabrščekovega lexikona in izvolili predsednikom kobariškega neobdigeleba — Rakovščeka. Dr. Gruntar je bil sila pobožen. Pravil je, da je dober kristjan itd. Lep kristjan je dr. Gruntar, da skliče shod med službo božjo. Gruntarjevemu govoru ni sledilo prav nikako navdušenje. Pomilovali smo ga, da mora jako tajiti svoja načela. — Dr. Treo pa je med drugimi tudi izjavil, da je bil on namenjen kot kandidat, da pa je vesel, da mu je dr. Gruntar odvezel tv breme, To pa že tudi mi verjamemo, saj blamaže se vsakdo boji. Tisti dr. Treo, kateri je na Krasu dejal, da je dr. Gregorčič delal samo za hribe, je sedaj kar naenkrat zanikal vsako delovanje dr. Gregorčiča. Rekel je tudi, da so škofje vladni zastopniki a Avstriji. No, kadar bode Gabršček škofe nameščal, potem bodo škofje Gabrščekovi zastopniki, in Gruntar mogoče še enkrat postane knezoškof, ako bi z naprej vžival zaupanje in milost Kramarjevega Drejca. Poslušalci so se vidno dolgočasili. Ko je še nam Vencel Tušar povedal, da se bomo kmalu vozili po železnici od Želina do sv. Lucije, — je bil ta shodič pri kraju. Željno smo pričakovali, da se da kandidatura na glasovanje, toda tega so se pa bali, ker so bili sami prepričani, da bi pogoreli. Prečitala se je tudi neka resolucija (menda Kitajskega cesarja,) pa tudi te se niso upali dati na glasovanje. Ljudi je posil smeh, ko so videli to liberalno paniko, ter so se razšli, še preden je bila popoldanska služba božja končana. Uspel shoda je bil tak, da se je lahko prepričal dr. Gruntar, da volilci na Cerkljanskem ne marajo kandidata stranke, ki ni za kmeta še prav nič storila, nasprotno pa že škodovala.

Nerodni Leupušček.

(Kostanjevica na Kanalskem.)

Na Marijinem Celju ni duhovnika vže več časa. — Zakaj ne, je znano. — Kakošno je ljudstvo vsled tega postalo v moralnem obziru — ve vsakdo.

Te okoliščine so voda na liberalni mlin. — Radi tega je poslala „napredna“ iz Gorice, v nedeljo in sicer v Kostanjevico — ki spada pod duhovnijo Marijino Celje dr. Leupuščka kot mlinarja, da zmelje dozorelo liberalno žito.

Pomagal mu je pri tem g. „Pavliha“ iz Pušnjeva kot policaj. — Toda liberalni mlinar — še mlad doktorček ki se še le uči — je prehitro mlet. — Moka se je kadila — ogrela — nastala je vročina — in mlinarček se je začel strahu „piliti“ — kaj bode — če tudi je imel 1/2 litra vode pred seboj.

Navzoči starček — mož še vedrega duha — je mlinarčka opominjal, da naj pije vodo — da mu omedlevica preide — naj počiva pet minut. — In mlinarček je spolnil svet — modrega moža. Počival je. Začel je znova in znova mleti — pa ni šlo. — Napadal je duhovski stan in ga — on — svobodnjak-liberalec — podil v cerkev z potvarjenim izreki iz sv. pisma, o katerih je neuki — „kopitar“ — le slišal zvoniti. — Napadal dr. Gregorčiča in hujskal — zoper njega ljudstvo na tak način, da je ljudstvo mrmrlo in klicalo — posebno nedoletni mladeniči od 15—20 leto. Dosti je — dosti imamo. — In da je tako doktorček prišel v navskrižje s kazenskim zakonom. Doktorček je spoznal ogorčenje ljudstva — in se začel v pravem pomenu

besede potiti. — In štrona zagovarjati se je začela mešati.

Ko je pa začel napadati dr. Susteršiča voditelja Slov. ljudske stranke na Kranjskem in sejati žlindro — bi se bilo naprednemu žlindrovcu — kmalu nekaj zgodilo, da bi bil pamtil celo življenje kedaj je šel za Gruntarja po kostanj v kostanjeviško žerjavico. Pričujoči vojaki — razsodni Gorenjci nastanjeni v Kanalu so ga začeli opominjati — da neha. — „Češ mi ne pustimo blatiti tacemu doktorčku našega dr. Susteršiča. — Sicer vdobi dohtarček od druge strani zaslužen plačilo. Na svidenje torej g. dohtarček.“

Volivci.

Volivni shod v Novakih.

(Novaki.)

V nedeljo se je vršil volivni shod v Novakih. Govoril je dr. Knava in kurat Abram. Vse je bilo navdušeno za dr. Gregorčiča. Liberalce pri nas lahko sešteješ na prste. Slišali smo po shodu, da nas gospod kurat zapusti v dveh mesecih. Vsled tega smo žalostni, ker ga imamo zelo radi.

Kedo so liberalna stranka na Gorškem? Stranka liberalnih advokatov!

Na vsej črti vihra volilni boj. Liberalci so z vso silo in terorizmom nastopili. V boju se poslužujejo vseh sredstev. Sedaj so celo pobožni postali. So prijatelji kmeta. So za versko šolo. Njih gorečnost gre tako daleč, da tirjajo več verskega poduka v šoli. Očitajo duhovnom, da so lenuhi, da ne izpolnjujejo svoje dolžnosti v šoli, da so proti tem, da bi se v šoli pripovedovale kake pripovedke, namreč naj se temeljito učil resnice svete vere.

Ni še preteklo leto, ko je „Soča“ bila za svobodno šolo. Je še tudi dandanes. Za svobodno šolo so vsi goriški naprednjaki. Pa sedaj ne kaže to očito povdarjati. Ali so morda liberalci se poboljšali? Gotovo ne! Ostali so stari sovražniki svete vere in sv. katoliške cerkve in duhovščine. Pustili so pa sedaj vero na stran, ter prikrivajo svoj namen. Katoliško stranko imenujejo, duhovsko stranko, svojo pa bi radi napravili za ljudsko stranko. Ker je pa ljudstvo verno, morajo računati z vero.

Kaj je pa prav za prav liberalna stranka? Ni nič drugega, kot stranka liberalnih advokatov. Kedo so v stranki? Dr. Treo, dr. Puc, dr. Levpušček, dr. Janc, dr. Gruntar, dr. Franko, ud zadej dr. Tuma. Sami pristni liberalni advokati. Ljudstvo pa advokatov ne mara. Zakaj ne, je dobro znano. Advokati so pa zviti. Priborili so na svojo stran učitelje, nekaj trgovcev, nekaj z moralno skreganih kmetov, in to naj bi bila ljudska stranka! Sedaj bobnajo okoli, kakor le advokati znajo, ter kričijo vse je naše! Ali je resnično?

Niti od daleč ne. Liberalni advokati delajo zase. In nobeden advokat ne bo rekel kmetu, ko se ta pravda, pravdo bomo zgubili. Vsak pravi jo bomo vdobili. Ko je pravda končana, pa se izgovarjajo, na sodnika, ali na kaj drugega, in to kmeta potolaži. Sedaj delajo ravno tako. Vsi advokati kričijo, zmaga je naša. Ljudje verjamejo, jim gredo v past. Oni se pa smejejo in žanjejo. Ko bodo pa njih kandidati propadli, bodo rekli, duhovni so krivi, ali pa kmetje so zabiti. Ne vedo zakaj se gre. Sedaj je kmet gospod. Sedaj se mu prilizujejo, in se hlinijo. Po končanem volitvah jim bo kmet zopet le na pol človek, kmetavzar, umazanec, ni vreden da se ga pogleda, zabiti tumpac, srednjeveški osel itd. Frakarija ni bila in ne more biti za kmeta, in zato tudi ni ljudska stranka, nego stranka liberalnih advokatov.

Program, katerega so liberalci objavili je po advokatsko skovan. Ni treba tu vsega preresetovati. Poglejmo le točko o razporoki. Stranka, pravijo, ni še nikjer razpravljalo o razporoki (!). O razporoki bodo govorili še le tedaj, ko pride stvar na dnevni red. To je po volitvah. Zbor zaupnikov, določa program stranke. Leta se sestane, kadarkoli kako važno vprašanje nastane, da določi stališče stranke, ter da navodila poslancem. Kako zvito, advokatsko. Torej o razporoki ni ste šo na jasnem, in vendar lažete okoli in slepote ljudstvo, da ste tudi vi kristjani. Kristjani ste, pa ne katoliški. Katoliški kristjan veruje, in mora verovati, da je zakon neolčljiv, ako tega ne veruje je krivoverec, ker taji katoliško dogmo. Liberalni advokati, pa bodo se še le posvetovali glede razporoke. Kaj

pravi nato gospod prelat, ki pusti, da se liberalni advokati na njega sklicujejo kako se je to v Mirnem zgodilo.

Brda so govorila!

V nedeljo so jasno in odločno manifestirala naša zavedna Brda za naša krščanska načela ter za kandidata naše stranke g. Josipa Fona. Bili so trije shodi, vsi v znamenju naše zmage in znamenju poraza naših nasprotnikov.

Shod v Kozani.

Lep je bil shod v Kozani, ki se je vršil v nedeljo dopoldne pri Debenjaku. Prišlo je no shod nad 200 mož, ki so z napeto pozornostjo, zanimanjem in odobravanjem sledili govorom naših govornikov. Shodu je predsedoval gosp. župnik Vuga. Urednik Kremžar je govoril o protiljudskem delovanju liberalcev v deželni in državni zboru ter v javnosti sploh. Nato je obširno razpravljalo o kmečkem programu kat.-narodne stranke, ki bo poleg kmetiskih koristi ščitila pred vsem svobodo cerkve in delovala za pravice slovenskemu narodu. Nato je govoril živahno pozdravljen kandidat Fon, ki izjavlja, da kandidira na označenem programu „Sloge“. Povdarja potrebo sloge, ki pa je mogoča le na našem programu, na podlagi verskih načel. (Odobranje.) Kandidatura g. Fona je bila soglasno in z navdušenjem sprejeta. Med govorom urednika Kremžarja je nekaj godrnjal neki pl. Reya, a je moral osramočen utihniti in se je odstranil, kar je vzbudilo veselost med zborovalci. Po shodu je ex župan pl. Reya, prvi Gabrijelčičev patron, njegov brat in sin v družbi z občinskimi obhodom zaklical klaverno: Živio Gabrijelčič. Ljudje so se jim smejali in povedali gorke. On jih je zmerjal z zeljem in repo, kar so si kozanski volilci dobro zapomnili. Dokler so ga volili, so bili gospodje, sedaj pa jih zmerja s kislim zeljem! S tem je njegova veljava popopana! Shod je bil jako lep: Živeli zavedni Kozanci!

Shod v Kojsem.

Nad vse sijajno se je izvršil v nedeljo popoldne shod v Kojsem. Protor na dvorana pri gosp. Mariničevi je bila natlačeno polna volivcev kojsčanske občine. Bilo je zbranih do 350 mož. Za predsednika je bil izvoljen zaslužni podžupan g. Lenardič. Najprvo je govoril g. župnik Marinič, ki je izrazil obžalovanje nad Gabrijelčičem da je zasedel v tako družbo, kakor je liberalna. Nato se obširneje peča z govorom dr. Treota, ki se je delal na eni strani silno pobožnega, na drugi strani pa podil duhovne v cerkev. Judovski farizeji če bi sedaj prišli na svet, bi lahko rekli, da so muhe proti našim liberalcem. Duhovnik mora iti med ljudstvo. Te pravice si ne puste jemati od advokata dr. Treota. Svoje poslanstvo imajo od Boga, da grede med ljudi. Kristus je to naročil apostolom, ki so bili vsi duhovni in noben advokat, razun morda tistega, ki se je obesil. (Bučen smeh.) Govor g. župnika je naredil najboljši vtis in je razkrinkal liberalno hinavščino tudi glede proste šole in razporeke. Nato je govoril urednik Kremžar, ki je jasno dokazal, da besedam liberalcev ni verjeti. Vse liberalno delo je doslej obsojalo le v razdiranju. V enournem govoru je nato natančno raztolmačil kmečki, gospodarski program naše stranke. Volilci so govoru glasno pritrdjevali. Govoril je nato gospod kandidat Fon povdarjajoč, da boče po „Sloginem“ programu vedno in dosledno delovati za koristi svojih volivcev. Ko je še g. dr. Brecejl v krepkih besedah označil liberalno brezdelavnost in neznačajnost, ter povdarjal, da se boj vrši za načela med strankami in je pozival navzoče, naj vsi brez izjeme grede 14. maja na volišče za kandidata Josipa Fona, sodnega tajnika v Gorici. (Veliko odobravanje.) Kandidatura je bila soglasno ob velikem navdušenju sprejeta. Kakih 15 pijanih ljudi pod komando znanega Jančiča je hotelo delati nemir, a so se morali sramotno odstraniti. Shod je proti pričakovanju krasno uspel. Lahko rečemo, da v kojsčanskem Miha ne dobi večine. Dae 14. maja, možje, vsi na volišče za Fona! Bog z vami in sreča junaška!

Shod v Gor. Cerovem.

Po ponesrečenem shodu se pripelje zvečer na Gor. Cerovo sodni tajnik Fon. Sklical se je takoj drugi shod, na katerem je bilo navzočih nad 100 volivcev. Shodu

je predsedoval g. podžupan Makuc. Govorili so gg.: Kremžar, Fon, dr. Brecejl, podžupan Makuc, župnik Ivančič in Lorencon. Navdušenje na shodu je bilo velikansko. Kandidatura gos. sodnega tajnika Josipa Fona je bila soglasno sprejeta. Zavednim Cerovcem pa ključno: Bog Vas živi!

Shod v Solkanu.

Krasno je uspel v soboto zvečer volivni shod v Solkanu. Zbralo se je nad 200 volivcev. Shodu je predsedoval župan g. pl. Batistič. Govorili so dr. Brecejl, Fon in Kremžar. Kandidatura Fona je bila soglasno in navdušenjem sprejeta.

Lep shod v Šempasu.

Popoldan ob 4. so se zbrali pristaši „Sloge“ v hiši pokojnega gosp. župana pl. Monari. Volilci sami so želeli ta shod v namen, da se točno pouče o izvrševanju volilne pravice. Zbralo se je okoli 200 volilcev. Častiti g. župnik je otvoril zborovanje omenivši namen shoda. Omenil je važnost sedajne volitve. Dotaknil se je različnih strank, katere se potezajo vsaka za svojega kandidata. Posebno je pojasnil, da nova kmetiška stranka, ki tudi danes zboruje v Šempasu in ki pridga mir in edinost, prinaša nov boj z svojim novim kandidatom.

Na to je prešel g. govornik na način volitve ter poljudno razlagal volilni red. Posebno je poudarjal, kako je paziti na izkaznico in glasovnico. Volilci so jako pazljivo sledili pouku ter s pogostimi uprašanji in opazkami kazali zanimanje za ta pouk.

Ko je prvi govornik prenehal se je oglašil častiti gosp. kaplan št. Kodermac k besedi. V šalivem in sarkastičnem slogu je ožigosal neizpeljive in hinavske obljube programov Gabrščkove in Štrekeljnove stranke. Vzbudil je mnogo smeha in pritrjevanja. Ko je pa omenil resno in vspešno delovanje našega dičnega voditelja dr. Gregorčiča, so navzoči volilci kot iz enega grla zaorili: „Živjo naš voditelj“.

Kot tretji govornik je nastopil gosp. nadučitelj L. Likar. Naslanjajoč se na predgovornikova izvajanja, je dokazoval različna protislovja zgoraj omenjenih programov in je volilce bodril, k vstrajnosti ter jih bodril, naj s ponosom proti vsakemu nastopajo kot pristaši „Slogine“ stranke.

Konečno je častiti g. župnik odgovarjal na nekatera vprašanja volilcev ter zaključil zborovanje, katero je trajalo nad 1 uro.

Prva blamaža agrarcev.

(Shod v Dornbergu.)

V petek se je naenkrat raznesla vest, da priredi v nedeljo 5. t. m. pri nas nova slov. kmetiška stranka javen shod. V noči od sobote do nedelje so pribili svoj program na hišna vrata nekaterih posestni ov, ki so se ga jim bali očitno in pri dnevu izročiti. Ker so nas tedaj vabili — smo se odzvali — in sicer prav mnogoštevilno čez 400 nas je bilo — nekaj domačih naprednjakov in nekaj tujevc.

Okolu 11¹/₂ je g. Budin in Zalošč otvoril shod in predlagal predsednikom gosp. župana Fr. Berce-ta, ki je bil enoglasno in z navdušenjem sprejet.

Predsednik da besedo nekemu Mrmolju iz Vrtojbe. Mož je napel vse svoje moči, da bi dokazal, kako bosta nova stranka in njen kandidat Anton Štrekelj boje, ki vršijo med našima strankama slavno premagala in vse slov. ljudstvo osrečila — ako stopimo na njih stran — in volimo 14. t. m. poljudnega, zmožnega itd. Ant. Štreklja konečno da govornik protipostavno — to bi bil namreč moral storiti predsednik — Štrekljevo kandidaturu na glasovanje. Mi smo čakali in gledali kaj bo „ratato“ iz tega, stopali smo na prste, nekdo je celo na stolico stopil, da bi boljše videl in štel — in glejte našeli smo 12 glasov. Pozneje so drugi zatrjevali, da jih je bilo 16. — Neka bude!

Po Mrmolju je prošil za besedo domači g. kaplan, kratko pa jedrnato je povedal novi stranki — da je popolnoma odveč in nepotrebna. Odveč, ker imamo že itak 2 stranki, torej ravsa in kavsa dovolj; nepotrebna, ker ima „Slogina“ stranka v svojem programu — vse to ni še veliko več in boljše, kakor nova „kmetiška stranka“.

Krivicu je delal gosp. predgovornik, nadaljuje g. kaplan, ko je trdil, da dosedaj

ničje ni delal za kmetiški stan. To velja v polnem obsegu o napredni stranki, a nikakor ne Slogini. Ta je delala — in tudi bo delala, ker ima voljo in sposobnost za vspešno in blagonosno delovanje. Če vas je volja delovati v prid kmetu — evo vam širokega polja pri naši poštenj stranki.

Sicer pa praša govornik: zakaj ste nastopili še le sedaj — komaj dober teden — pred volitvami, zakaj samo v goriški okolici? Tako nekam skrivnostni ste — da vam ne zaupamo.

Da, mi celo menimo, da ste nekam v sorodu z liberalno stranko, bi radi njej pomagali spraviti Slogino stranko in njene voditelje v Žakelj. Zagotovimo vas pa, da tega ne boste dosegli!

Z velikim odobravanjem je bil sprejet kaplanov govor.

Predsednik da Fonovo kandidaturu na glasovanje; in tu so se pokazali Dornberžani, da so res možje, zakaj „živio Fon“, je kar gromelo po dvorani. Stem je bil shod zaključen. Naši so se zadovoljni in veseli razšli, liberalci so se muzali — najnovejši agrarci pa so v Dornbergu dobili menda prvi — kerslko dolg nos! Prosit!

Druga blamaža agrarcev.

(Iz Šempasa.)

Istočasno se je vršil v Šempasu javni shodič novega kandidata g. A. Štreklja. Za ta shod se je posebno potil znani Bimbo. Najel je še pomočnika, da je raznašal vabila. Pomočnike je razposlal tudi na lov volilcev v Ozeljan in Osek. Novemu rešitelju kmetov Bimbotu je bil pomočnik tudi sicer spoštovani posestnik gosp. Josip Komel. Ves obilen trud je spravil le pičlo število volilcev na dvorišče krčmarja Živca. Toda med temi je bilo pravih pristašev nove stranke jako neznatno število.

Vrtojbenki policaj je imel prvi govor; za njim je nastopil g. Ant. Štrekelj. Posebnega zanimanja ni vzbudil niti redar, še manj pa gospod novi kandidat. Z medklci so oba motili in zavračali tukajšnji liberalci gosp. Fr. Spacapan, Josip Humar, Vincenc Samokec in učitelj iz Ajševice g. Vittori.

Koliko so večinoma cenili govornike in njih pristaše, je razvidno iz dovtipov, ki so šli po shodu od ust do ust. Ti so bili pa predebili ter jih iz usmiljenja do kandidata nemaroma objaviti.

Shod je naredil na kandidata tako „ugoden“ utis, da niso vzdržali niti eno uro na shodu, ampak bledi, poparjeni in poraženi nagloma odkurili v drugo krčmo na liter vina, kjer so osamljeni se okrepečali po prestanem bridkem porazu.

Tretja blamaža agrarcev.

V nedeljo popoldne je sklical deželni poslanec Jakončič v Gor. Cerovo shod, na katerem je priporočal za kandidata potovalnega učitelja Ant. Štreklja. Zabavljaj je proti „Slogi“ in dejal, da se mora vse zgoditi, kar reče dr. Gregorčič, dr. Pavletič, ali dr. Brecejl. Ta mož je „kunšten“! „Slogin“ odbor sklepa kot izvrševalni odbor naše stranke v sporazumu z zaupniki z dežele. Od vsakega dobromislečega radi sprejmemo nasvete. A kadar je enkrat sklep storjen, zahteva strankina disciplina, da se tudi izvrši, četudi ni morda to popolnoma prav postranskim namenom kakega Jakončiča. K besedi se je oglašil gosp. župnik Ivančič, ki je povdarjal, da je nova kmetiška stranka nepotrebna, ker že imamo v „Slogi“ kmečko stranko in tudi kandidata v gospodu Fonu. (Živjo klici.) Kandidatura gospoda Antona Štreklja je bila soglasno odklonjena in soglasno sprejeta Fonova kandidatura.

Volilci na Krasu pozor!

Združeni goriški in tržaški „liberalci“ so sklenili igrati se z Vami kot z nerazsodnimi otročaji.

Že iz prvega začetka smc domnevali, ali gotovi nismo bili, zdaj pa smo gotovi. Zdaj je jasno kot beli dan, da je bila kandidatura Štrekljeva faktor dogovorov med goriškimi in tržaškimi „liberalci“. Ali so že vsi narodni voditelji v Trstu pobegli v „liberalni“ tabor, ali le lastnik „Edinosti“ dr. Gregorin in njegovi uredniki, ne vemo; to pa vemo, da so tisti gospodje, ki delajo v „Edinosti“ lepo in grdo vreme, za časa te volitvene dobe stopili na dan kot pristni „liberalci“, kot odkriti somišljeniki naših goriških „liberalcev“. Stvar je čisto enostavna. „Edinost“ je upala, da bode naša stranka

v tej volitveni kampanji popolnoma podlegla. A že v začetku je uvidevala, da se utegne ravno nasprotno pripetiti, takrat se je zagnala v volitveni boj z vso silo svojih moči — za „liberalne“ kandidate na Goriškem. Najbolj se je zarila v boj za g. Štreklja. Naravno, Kras je „Edinosti“ najbližji del Goriške, in druga dva „liberalna“ kandidata sta prišla mnogo pozneje na dan. Storila je pa tudi za ta dva, kar so ji moči dopuščale. „Soči“ ni bilo treba za „napredne“ kandidate niti ust odpreti, skrbela je zanje že „Edinost“. Izkratka: Nobeno strankarsko glasilo ni dolžno za kandidate svoje stranke več storiti, nego je storila „Edinost“ za kandidate naše „napredne“.

Ali o joj! Akcije na Krasu so za Štreklja vedno bolj padale, zmaga dr. Laharnarja je postajala dan na dan očitnejša. Gospodi je postajalo vedno bolj vroče. Kaj bo? kaj bo? Agitacija je začela igrati ulogo vrtnja lukenj v vodo, agitatorji so odletavali kot bob od stene. Ni bilo druge rešitve več, nego nov kandidat! A kje ga vzeti in ne ukrasti! Naša „napredna“ ga ne zmore, če bi jo na glavo postavil. Tu reče „Edinost“, zvesta sobojevnica naših „naprednih“: Če ga nimate Vi, Vam ga damo mi. In skoraj 150 neodvisnih volivcev sezanskih, ki ne prisegajo ne na liberalno, ne na klerikalno zastavo in si temveč želijo da se na Krasu ne vgnjezdi bratomorni strankarski boj („Edinost“ 3. maja), je proglasila dr. Gregorina za kandidata na Krasu. Krasna kamedija! In vsi ti „neodvisni“ volilci in njih inspiratorji, tržaški „liberalci“ in z njimi sporazumljeni in dogovorjeni goriški „naprednjaki“, vsi, vsi, za moznikom edijantariji! Pred mesecem in dnem si se ti „neoliberalna“ „Edinost“ navduševala za „liberalnega“ kandidata naših „naprednjakov“, zdaj se naši „liberalci“ z „liberalno“ „Sočo“ vred na tihem veselijo „neoliberalnega“ rešitelja dr. Gregorina! Ali seveda „Edinosti“ je bil prej Štrekelj neodvisni kandidat, „Soči“ bo pa na dan ožje volitve — katere pa, če Bog da, ne doživimo — Gregorin pravi in pristni „liberalci“.

Krasna igra! Če bi ne bila za slovensko politiko tako žalostna in za „neodvisne“ sezanske volilce tako sramotna! In kaj tiči za zastorjem te igralne družbe? — Štrekelj ne more proti dr. Laharnarju zmagati. Gorenji Kras ga absolutno ne mara. Dr. Gregorin naj vjame tu glasove, Štrekelj na spodnjem Krasu, na ožji volitvi se ti glasovi združijo, in — morda se poseredi dr. Laharnarja vreči. Zares prav advokatski načrt! Ali se tudi tako advokatsko izpelje, pokaže prihodnost.

Že zdaj pa lahko rečemo, da je ta igra, ki dela tako eminentno moralnemu listu, kakor hoče „Edinost“ biti, sramota. Časti si ne naredo oni volilci, ki se dajo na ta led speljati. Največja blamaža je pa še to za našo bankerotno „napredno“. Kam je ta revica prišla? ona, ki se je pred mesecem in dnem v „Trgovskem Domu“ tako mogočno „reorganizirala“! Izven dežele si mora izposojati „rešitelja“, in pa tako na negotovo! In vrhu tega mora si dati dopasti tako poniževalno žalostno ulogo, da ne sme „Soča“ niti črhnuti proti dr. Gregorinu, ki nastopa v „Edinosti“ in na Krasu kot protikandidat g. Štreklju! Da, da, v take zagate prihaja nepoštena politika! Če tudi nimamo najmanjše dolžnosti, vendar prav iz srca obžalujemo našo „napredno“, da je prišla roke tržaških „mešetarjev“.

In „Edinost“? Kje je zdaj tisto njeno sveto-narodno prepričanje o velikih vrlinah, o narodni odločnosti, o narodnih zaslugah, o narodni izkušnosti, o domačinstvu, o praktičnem poznanju kmetiskih potreb itd., kar je prej tako svetohlinsko pripenjalo na g. Štreklja? Ha, ha, „poštena“ devica „Edinost“! Danes tukaj, jutri tam! En anderes Städtchen, ein anderes Mädchen? Ko pridemo še kedaj z „Edinostjo“, jo bomo morali vprašati, naj nam pove, ali so njene trditve stalne, ali jih morda jutri ovrže. Tako razume „Edinost“ vzgojno nalogo časnikarstva!

Zdaj pa še zadnjo besedo volilcem na Krasu. Ali boste res pustili s sabo tak pometa? Mislimo, da sami uvidevate, da morate biti tudi sami s tem vprašanjem na čistem. Mi smo dobro informirani, opozarjamo Vas le na pomislek: Kako bi bilo mogoče, da bi „Soča“ molčala h kandidaturi Gregorinovi, proti kandidaturi Štrekljevi, ako bi ne bilo res, pred čimer Vas mi svarimo. „Edinost“ nima drugega razloga za Gregorinovo kandidaturu, kakor to, da se s tem za-

preči vgnjezdenje strankarskega boja na Krasu. Ne verujte „Edinosti“! Ta boj se na Krasu ne vgnjezdi, ker faktično že ekzistira. „Edinost“ ga pa s svojim ravnanjem še le razunema. Ublaziti se bo pa dal po ravno nasprotni poti, kakor jo ona hodi.

Volite! Zdaj imate pred seboj dve opti: našo ravno in odkrito in nasprotnikovo zvito in prikrito. Glejte, kako izberete sami!

„Neodvisni kameleon“.

S Krasu.

Kameleoni so tiste živali, ki spreminjajo vsak hip barvo. Taki kameleoni so naši liberalci. To je lahko uvidel vsak trezen človek. „Vse je za Štreklja na Krasu in na Vipavskem“ so kričali po lažnjivi „Soči“. V resnici pa je bilo in je nasprotno. Eden najhujših Štrekljevih agitatorjev je priznal: „Dokler ni nastopil Gregorin, je imela klerikalna stranka večino.“ Tako je v resnici. Dve tretini glasov je bilo na naši strani. — Kar pa so naredili liberalci sedaj, ni čudno, tem manj lepo. A kaj se hoče, v sili žre hudic tudi muhe, in zato so se prerodili liberalci v — kameleone.

Torej kameleoni! Njim na čelu znani nabrežinski „jungsel“, Fr. Nemeč, ki se je vozari! po vseh shodih ropotat in kričat za Štreklja, oni pristni liberalci, ud izvrševalnega odbora Gabrščekove klike postal je „neodvisen“ kameleon, in glejte, privlekel je na dan novega kameleona v osebi dr. Gregorina. To so vzorci! Kameleoni alà Nemeč, Mahorčič itd., ki bi šli v ogenj za Štreklja in za liberalno bando, vozijo kazat po Krasu novega kameleona.

Kar je najlepše, slepijo ljudstvo s tem, da so nad strankami, da bodo z Gregorinovo kandidaturo ublazili nasprotstvo med liberalno in klerikalno stranko na Krasu. S takimi obljubami se e ponujal radovednejšem tržaški kameleon v Sežani. — Če je bilo Gregorinu kaj ležeče na blaginji Kraševcev, moral bi kot gospodar „Edinosti“ ublaževati razmere s tem, da je postopal v „Edinosti“ nadstrankarsko; „Edinost“ pa je zavzemala in zavzema z ozirom na volilni boj na Goriškem popolnoma „Sočino“ stališče. Vidi se le, da so se cedile Gregorinu sline po kraško-vipavskem mandatu. On, ki kriči: „preč s prepilom“, prišel ga je šele netiti in sicer pod krinko, da je nad strankami.

Gregorin je vsaj tako zagrizen liberalci, kakor oni kameleoni, ki ga vozijo po Krasu. In Gabršček molči... Kaj pomeni to? Ali misli, da nikdo ne uvidi namere?

Ako je bilo Gregorinu na tem, da dela za narod — kar mu gotovo nese, to potrdijo vsi tržaški okoličani, čeravno zaljubljeni v advokatsko tržaško trojico — ostal naj je v Trstu, kjer ga je res bolj treba kot na Krasu! Če pa misli tržaški kameleon slepiti s prazno besedo „nadstrankarski“, moral je svojim agitatorjem zabičati, naj ga nikjer ne izdajo, kakor je storil na Krasu oni, komemu pravijo proseški župan (?). Ta je namreč rekel Štrekljevemu pristašem: Vse eno je, ali daste glasove Štreklju ali Gregorinu; Greg. kandidira na Štrekljevi podlagi, na liberalni program, kar pa ne smejo vedeti klerikalci.“ Tako je pribito, kar trdimo mi; potrjuje pa tudi shod neodvisnih kameleonov v Sežani, kateremu je predsedoval kameleon Nemeč. K vsemu temu pa molči liberalni general Gabršček... Takim ljudem je torej kaj verovati? Čast, hvalisanje, nadvladje in dobičkarije — to je njih — narod.

Zato pa volilci na Krasu in na Vipavskem, ne verjemite takim kameleonom ničesar, marveč zavrnite jih, naj gredo opazovat svojo barvo ter dajte vsi svoje glasove našemu kandidatu, ki je mož-značaj in ne kameleon, kakor tisti, ki kandidirajo na Gabrščekov program.

Stirnajstega maja pokažite, da ste res neodvisni ter napišite na glasovnice: Dr. Peter Laharnar, dež. vlade svetnik v Černovicah.

Bivši Štrekljev pristaš proti dr. Gregorinu.

Imamo jako nestalno vreme. Vedno sneg, dež, mrzlo, sploh otožne jesenske čase. A pri vsem tem primeril se je včeraj jako nenaraven čuden slučaj. Ta teden je grmelo in treskalo po Krasu in čujte nezgodo, včeraj popoldne je strela vdarila v

Sežani iz dvorišča gospoda Grbea, šla skozi dvorišče gospoda Ludvika in potem zadela v dvorani gospoda Polleya nekega — „Stroh-mandla“. — Ni pa še potem mirovala — ne vem je li bila ognjena ali vodena — ampak raztrgavši s tega mandla obleko, pokazala je — čuditi se — novega kandidata za državni zbor — Gregorinovega Gustelna — sina miru.

Hudo je bilo, okoli 150 Sežancev — kakor piše „Edinost“ — moralo se je umakniti pod streho in še celo Gregoriča bivšega občinskega moša v Sežani, ki se je vračal iz Senožec v Senožce, je zadela ta grozna nevihta. Zmolivši gospod Grbec običajne molitvice proti nevihti, dal je besedo gosp. Viktorju Gregoriču, naj on pāna to nezgodo — češ Vi gospod dohtar, ki ste črne šole sin, odvrnite to nevarnost — ker jaz in moj slavnoznani „zolzen“ ne zmoreva tega. In res gospod Gregorič zagrabi menda za starinski Gabrščekov „kalamon“ ter pana nevihto. Rezultat pananja je bil, da so proglasili navzoči — v trdni veri, da jih taka nevihta več ne zadene — dr. Gustava Gregorina, odvetnika v Trstu in že tam kandidata, tudi za Kras, Komen in Vipavo kot kandidata. Bi kdo rekel da ni res, ali žalibog je res. Tako mi je tudi neka tržaška gospa pravila, da z dijetami enega na Krasu Komnu i Vipavi izvoljenega poslanca, se da marsikakšen ples v korist raznih — tistih, ki hofirajo — napraviti, naj si bo pa to magari v „Narodnem domu“. — Čudom se čudim temu, ali ker leži pred menoj črno na belem plakat, s kojim vabijo nekateri neodvisni volilci na shod v Sežano dne 3. maja na kojem se jim predstavi panani gosp. dr. Gregorin, moram vendar nekaj verjeti, če že njim ne, pa njih pananju.

Sicer pa so ti neodvisni ravno isti odvsniki od onih, ki so pred mesecem dni postavljali pri Ludviku tistega od strele zadetega „Stroh — ali Štrekelj-mandla“, čegar ime pa ni še doznano, ker mu je vso obleko razneslo. Naj bo pa že res, da je dr. Gustav Gregorin dal treščit v Sežano ali pa, da je to odletelo iz že pokvarjenega in zarjevelega strelavoda Ludvikovega, moram tako treskanje obsojati iz višjega stališča, recimo s stališča „Edinosti“, oziroma nje lastnika, ki sta bila prej nad strankami in koji slednje imenovani se hoče sedaj skobacati nad stranke, kakor tisti bivoli, ki se je v tržašem cirkusu sprehajal na obitem sodu.

Novi kandidat se mi zdi enek onemu zlodju, ki je svoj čas s kmetom napravil pogodbo gledé koruze; namreč, da on ne zahteva drugega sadu kakor kar v sredi zraste. In res je žel kmet korenine od spodaj, slamo pa od zgoraj, a zrnje je zlodej spravil. Ali mar ne vè gospod doktor Gregorin, da se je on posvetil popolnoma tržaškim razmeram. Ali skakati ven iz določenega delokroga, to ne gre. Gospod doktor Vaše razmere v Trstu so vse drugačne od naših, Ako imate še kaj lojalnosti, pustite nas na miru in glejte, da se Vam Trst in tužna Istra ohrani v celoti. Dobro vedite da mi potrebujemo vsaj enkrat po tolikih brezplodnih letih poslanca, ki bo res nekaj storil za nas; ne rabimo pa poslanca izvoljenega od nas, ki bi pa služil izključno le tržaškim razmeram. Zato pa Vam za danes 1. maja kličem: Če ste nam Štreklja premotili, nam pa Laharnarja ne boste! S tem se bodeta dne 14. maja kosala! Živel Laharnar! Živeli njegovi volilci! Zmaga je naša! Bivši Štrekeljanec!

Vsi za dr. Laharnarja.

(Komensko).

Iznemadila nas je kandidatura Gregorina proti Štreklju in Laharnarju. Naši zaupniki pravijo in kažejo, da je nepričakovana in za liberalce hud udarec. Vendar se zdi nam, ki smo videli v Štreklju domačina in nič drugega, zdi se nam čudno, da bi ne bili naši veljaki o tem obveščeni iz Gorice in da ni bilo vse to dogovorjeno. Tega ne zastopimo. In pravijo, da so ravno tisti za Gregorina, ki so prej najbolj delali in kričali za domačina in kmeta Štreklja. To so pač čudni

ljudje. In sedaj pravijo ti, ki so še za Štreklja, da, če ne bode dr. Peter Laharnar prvič izvoljen, če bi prišlo torej do ožje volitve, da se združijo s socialdemokrati. Taki so torej naši mgžje, ki jih žene le strast in sovraštvo. Raje pojdejo s socialisti ki pravijo, da ni Boga, za kandidata Krmolja, ki je pisal domov, ko je bil bolan, da mu je narava dala zdravje; rajše pojdejo za socialisti, ki pravijo, da je njih Bog — trebuh. Torej s takimi pojdejo naši naprednjaki in ne za obče spoštovanega, odločnega, katoliškega moša dr. P. Laharnarja. Sramotno — Jaz sem bil s svojimi prijatelji za Štreklja le zato ker je domačin — a sedaj smo za „Sloginega“ kandidata dr. Petra Laharnarja, za katerega bode glasovala velika večina.

Ta je mož, ki ga poznamo vsi dobro, ki je bil več let v Sežani naš glavar, ki je bil pravičen in natančen. Le njega bomo volili in nobenega drugega ne. — Vsiljenec Gregorin naj le ostane v Trstu, kaj se sili sedaj na koncu volitev in farba, da je nad strankami. Taki ljudje, ki pravijo, da so nad strankami, so še hujši, obrnejo, kakor jim kaže. Taki so hinavci, proč z njimi!

Ker pa ni npanja, da zmaga Štrekelj, volimo vsi tisti, ki smo šli za Štreklja, za poštenega vzornega moša dr. Petra Laharnarja. Noben volivec naj se ne da zapeljati ne od Štrekljevih, tem manj pa od Gregorinovih agentov. Takim povejte, kar jim gre. Gregorin naj le ostane v Trstu, volijo naj ga na Greti!

Mi pa volimo vsi kot eden „Sloginega“ kandidata dr. Petra Laharnarja. Vsi za njega na 14. maja, da bo zmaga tim bolj sijajna. Živio dr. Peter Laharnar!

Volivec.

Politična nedoslednost.

S Krasu.

Vedno naraščajoče število za državnozbornskega kandidata Laharnarja unetih razsodnih Kraševcev in Vipavcev zadelo je že veliko let znano tajno zvezo sežansko — Kamoro sežanske občine v srce.

Le ta delovala je s starim lisjakom na čelu le v to, da bi ugodno pripravljala javnost za svoje priveržence in preskrbela jim odlična in častna mesta v občinski upravi, cestnemu odboru, okrajnem šolskem svetu, deželnem in celó v državnem zastopstvu.

Da so navedeni kamori pomagali tudi nekateri tržaški in goriški advokati in doktorji je javna tajnost, kakor resnično, da ne bi si bili Kraševci in Vipavci nikdar mislili, da bode 30. aprila t. l. zadnje dni pred državnozbornsko volitvijo na prigovor navedene kamore nastopil državnozbornski kandidat doktor Gustav Gregorin odvetnik v Trstu.

Že 10. marca t. l. pisala je „Edinost“ v svoji 69. številki, da je zadnji čas, da bi se za volilni oraj sežanski določil kandidat, očitala političnemu voditelju, da se premalo brigavo za prihodnje državnozbornske volitve, zvrčala vso krivdo na „nje, ako bi slabo izpadale, ker se ne brigajo za nje pravočasno in čakajo le na zadnji trenotek; trdila, da volilnemu okraju pripadajoči Ajdovci, Komenci in Sežančani niso sploh več razsodni ljudje, ki umejo svojo korist, ako volijo Laharnarja in ne Štrekelja, ki ni Kraševac samo po svojem rojstvu ampak tudi po svojem značaju, po svoji ljubezni do kraških tal in do vseskupnega naroda.

Posledica temu je bila, da sta znana sežanska propalica in nabrežinski pomarančar povzdigovala po shodih v Sežani, pri Rebku, v Komnu v Mahorčičevi hiši v Sežani 10. marca t. l. proglašena kandidata Štrekelja-blatila pa zaslužnega in za državnozbornskega kandidata proglašena edino sposobnega kandidata Laharnarja, katerega bodo volili vsi zavedni in dosledni Kraševci in Vipavci zato, ker je naših hribov sin in po trdnosti svojega značaja po svoji ljubezni do vseh Kraševcev, Vipavcev in sploh deželanov ter do milega svojega slovenskega naroda tega zaupanja vreden.

Kdor bi bil proti njemu, sploh ne pozna naših današnjih potreb in nosil bode odgovornost za vso prihodnost. Kedor ne voli Laharnarja podpiral bode tedaj v zadnjih škripci nahajajočo se in brcajočo sežansko kamoro, kateri je na srcu vse drugo, nego uničiti bratomorni strankarski boj ali skrbeti za narodno in gospodarsko povzdigo in izobrazbo našega revnega, poštenega in zanemarjenega ljudstva.

A sedaj k zaupnemu shodu Gregorinovem dne 30. aprila — opori kamore!

Pri mizah sede mej drugimi poslušalci dosedanji privrženci Štrekljevi: znani plešasti

cikorjaš, suhi pravni vetrnjak, slučajno došla; nebodigatrebna pomoč iz Senožec, in osrečevalec občinskih denarnih sredstev, več znanega nedolžnost sežansko zastopajočega trečeta, ribniški zaletel in nekaj tihincev ter pritrjujejo seveda govornikom dr. Gregorinu in senožeškemu zdravniku dr. Gregoriču, ki pa nič drugega ne povesta nego to, kar je vedno trdil kandidat Laharnar se ve da z boljšimi podatki ne preztrajoč strank, ki so podlaga uspešnemu državnozbornskemu delovanju.

Gregorin v Dutovljah.

(Iz Dutovlj.)

Gregorinov shod se je izjalovil popolnoma. Iz med 300 navzočih ni bilo niti 30 Gregorincev. Sličen je bil shod roju čebel, ki izleti brez matice in ki ne ve kam sestiti. Naznanjen je bil pri Ukmarju, a preletel je v neko drugo senožnato dvorišče, kjer je bil še v zraku leteč — mesto matice — izvoljen predsednikom po imenu Lah ali po domače Kahlja, kakor ga „Edinost“ nazivlje. Nastopilo je več čitateljev, a malo govornikov in še ti so se cepili grozno. Če pomisli gospod Gregorin na svoje pristaše, med katerimi je bilo baje precej tudi tiskarjev iz Trsta, si lahko napravi račun, da če jih zloži od 10 let skupaj bi delo to komaj pravo število enega poštenega shoda. Ravno tak je bil shod socijev. Mi ne poznamo farbarij, ampak le odločno pošteno delo. Naš kandidat je in ostane dr. Peter Laharnar.

Liberalni shodek v Črničah.

Oj dober večer ti oštr
Kako pa bode za kvartir?
(Nar. pesem.)

To se je potil v nedeljo naš dični Virgl iz Malna. Kako se je trudilo ubogorevše! Napovedal je liberalni shod v Črničah — a smola — noben krčmar ni hotel liberalcev pod svojo streho. Čast jim! Enemu so stiskali v roko petdesetak — a mož ni maral ne petdesetaka ne liberalcev! Hodili so od Poncija do Pilata — nazadnje pa se jih je vendar usmili! Kosovelka, ki jim je bila poprej že enkrat prostor odpovedala. No, eno žensko, zlasti še ubogo vdovo, se lahko premoti. Torej nazadnje so vendar dobili prostor, — navadno krčmarsko sobo.

No, sedaj se je videlo, koliko liberalcev je na Vipavskem — iz treh vasi so prišli — a soba je bila polovico prazna! Bilo je nekaj Vrtovincev, nekaj kričačev iz Sela in nekaj iz Malovš — vseh skupaj kakih 40. (reci štirideset.) Iz Črnič skoraj nobenega! Na shodu je govoril dr. Treo ter pogreval stare kvante. Razkoračil se je tudi Virgl iz Malna, ter nekaj klobasal — ta naduti in neumni mladič predsedal je samim njegovim pristašem. Za predsednika je bil izvoljen vrtovinski „Tancelj“, ki je to čast s primerno neumnim obrazom sprejel. Cel shodek je trajal pol ure. Črniče se pa niso še podrele!

Svetujemo liberalcem, da dne 14. maja Virgla doma privežejo, da ne skoči iz obupa v Vipavo. Vso vodo bi pokvaril.

Naš je kandidat dr. Peter Laharnar!

(Iz Sežansčine.)

Ti najnovejši neodvisni volilci imajo že tretjega kandidata v tej sezoni.

Kdo ne pozna Ludvika Mahorčiča, njegovega sodruga Čokca in pa gospoda dohtarja Gregoriča. Ta trojica kar kozolce prevrača po Krasu. Po zimi so si privoščili agrarno stranko iz Tomaja v osebi Alojzija Večerina, ki je že 1. aprila minlnlega leta bil z eno nogo v zbornici pardon v Pliskovici, in tam držal shod, pardon razhod.

Pred dobrim mesecem dni so se zavzeli za kmeta Štreklja, ki se je tudi že pridno parfamiral, da ne bo dišal po dalmatinskih figah in trtnih ušeh v zbornici.

A sedaj so se jim pa popolnoma kolesca zmešala. Virgli so se na dr. Gregorina. Ta pa naj bi imel nalogo, da slednji kot dober govornik izvleče Ludvika iz prosa.

Če je še kdo slep in gluha, naj praša Gabrščeka, da mu posodi očala ali pa Viktorja Gregoriča, da mu uha našprica, potem bo vendar jasno videl, kdo se iz ljudstva norca dela ali oni, ali mi, ki smo ostali vedno pri eni in isti kandidaturi. Dne 14. maja vsi na volišče! Vsi za dr. Petra Laharnarja! On je možak in možak tudi isti, ki ga bo volil.

Kraški sin.

Žitnina in — liberalci.

Grozno so padali po plečih udarci sprotnikom pobiranja užitnine v deželni listi bodisi v deželnem zboru, bodisi v njih člankih v našem listu. Udarci so bili tako rezni in občutljivi, da sta se liberalna stvarja kar zvijala in postala zmedena. Prašanje o pobiranju užitnine je bilo zelo zastavljeno in za našo deželo vitalnega pomena. Vsakdo je umel, da imajo pri tem glavni zakupniki dobiček in ljudstvo je slošno odobravalo zahtevo, naj bi imela dežela in občine oni dobiček nego svatniki. Poleg tega je podal pa še prof. Berbuč toliko podatkov v deželni zboru proti nasprotniku pobiranja te davščine v deželni režiji, namreč proti dr. Tumi, ter so priobčili v Gorici cele vrste temeljitih bankov o tej zadevi, da sta — po domače rečeno — napredna matadorja izgubila — svojo.

Dočim se je protivil dr. Tuma v odličnih in v deželni zboru krčevito in glasno upeljavajo pobiranja neposrednih davčin v deželno upravo; dočim se je sam javil javno, pred vsemi deželnimi poslanci, seji deželnega zbora pri debati o užitni in proti poročevalcu finančnega odseka, prof. Berbuču, doslovno: „Kot načelnik poročevalnega odbora narodno-napredne stranke jamčim, da je dežela ne dobi, ker ne jem, da trpi oni stan, od katerega je mnogo odvisno v deželi“; dočim je govoril na shodu v Vrtojbi v istem smislu, kar se je iz „Soče“ nedvojbeno dokazati; je trdil odprtem pismu dne 26. septembra 1901, da je laž, ako kdo trdi, da je on hotel škodovati deželi pri vprašanju užitnine le za las.

S takimi zvijačami, s takimi sofizmi je je hote! mož oprati pred volilci povodom najdijih deželnozborskih volitev, in z jednami sofizmi in zvijačami hočejo sedaj njevo učenci uničiti ali vsaj zmanjšati mogoč utis, kateri so naredili lepi uspehi užitne na slovensko in italijansko občinstvo, uspehi, za katere so si pridobili v veliki meri zasluge „klerikalni“ slovenski poslanci. V teh poslancih se je spravilo to vitalno prašanje v deželni zbor in z njihovo somoščjo se je ugodno rešilo. Da sta sedela v deželni zbor dr. Tuma in dr. Treo, kakor je bilo od narodno-napredne stranke namenjeno, bi bilo to vprašanje brez dvoma nam, kjer je stalo l. 1901.

Kako močno pečejo napredne inteligente ravno ti uspehi o užitnini razvidi se tudi iz dejstva, da je priobčil pred šestimi leti A. Gabršček brezmejno število, strupenih, brezmejnih surovih, s psovskimi najnižje vrste napiskanih člankov proti zagovorniku prejema pobiranja užitninskih davščin v deželno režijo; a dandanes priobčuje „Soča“ pet sofisticirane članke, katerim je namen dokazati strmečemu svetu, da A. Gabršček in dr. Tuma nista bila nikdar proti nameri naše stranke, naj bi dežela sprejela pobiranje užitnine v lastno režijo. A vključ temu hoče dokazati, da je bila prava sreča za deželo, da se jej ni to posrečilo ter vsiklikne: slava Gabrščku in Tumi, ako je res, da sta preprečila l. 1900 prevzetje užitnini v deželno upravo“.

Iz vsake vrstice teh člankov luka strah pred ljudstvom in pred volilci, in ta strah je tolik, da ne vedó danes, kaj so večeraj pisali.

Opetovano je celo v zadnjih letih zbadala „Soča“ prof. Berbuča, češ on je kriv, da se je vpeljal nov sistem pobiranja užitninskih davščin, ki povzročuje prizadetim obrtnikom mnogo sitnosti in mnogo škode. Še maja meseca lanskega leta je prinesla dolg uvoden članek, v katerem tarina o krivicah in sitnostih, katere imajo sedaj zadnevni obrtniki ter naglašja proti „veleumnem užitninarju“, kako trdo da se postopa napram obrtnikom pri pobiranju užitnine od strani finance; še v tem članku hoče dokazati „Soča“, da dosedanji vspehi pri užitnini so efimerni, da iz stotisočakov dobička postanejo tisočaki, a do milijončkov pa ne pride tako hitro. A danes, čujte in strmite! piše ista „Soča“, da je prava sreča za nas, da pobira c. kr. erar užitnino za se, za deželo in občine ter vsiklikne: „O, da bi še dalje tako ostalo!“ In vse zasluge, da je do tega prišlo, pravi „Soča“ nadalje, imajo tisti možje, ki so preprečili l. 1900 deželni zakup, namreč dr. Tuma in A. Gabršček, ki sta preprečila ono nesrečno Pajerjevo nakano, in sta zato največja dobrotnika goriške dežele. „Brez njih odporu bi nas tlačil dragoceni laški urad, ki bi žrl ne le dobiček zakupa, marveč žrl bi tudi iz korita deželni doklad“. — „Torej: slava Gabrščku in Tumi!“

Ta blodnja in ta zmedenost izvira pač le iz strahu pred volilci in ljudstvom, ki dobro vé in pozna zasluge dr. Tume in A. Gabrščeka z ozirom na užitnino kakor zna

tudi ceniti tozadevne zasluge drugih. Nič jima ni pomagala grda gonja proti naši stranki pred šestimi leti; nasprotno, čim surovejši sta napadala zagovornike užitnine, tem bolj je ljudstvo spoznavalo nju in njune namene. Da bi sedaj, ko imajo dežela in občine neovrgljive pozitivne podatke gledé neverjetnega vspeha pri užitnini v rokah, to kvasanje naprednih gospodov koga premetilo, tega ne verujemo, tega ne verujejo sami. Užitnina jim je smešala možgane, zato pa pišejo po načelu: Naj pomaga, kar more!

Vključ temu hočemo sedaj-le pojasniti na temelju neovrgljivih podatkov našim čitateljem, kako nesramno hoče slepiti „Soča“ svoje čitatelje.

Danes stavimo le še jedno resno vprašanje na gospoda kandidata dr. Gruntarja in M. Gabrijelčiča:

Ker je g. dr. Gregorčič kazal na nekem shodu na te velikanske vspehe pri užitnini, pri katerih ima naša stranka in tudi on svoje zasluge, napada ga „Soča“ z dne 30. aprila nesramno ter mu preti, „naj se le pripravi, da mu pljune v obraz vsak Slovenec, ki ni še zgubil zadnje iskre — poštenosti“.

Da vidva ne odobrujeta take pisave, ne dvomimo niti za trenotek; toda vprašamo Vaju le resno: ali Vam dopušča Vajna čast, da sprejemata mandat od stranke, ki mora jadrati pod zastavo glasila, katero piše tako podlo in surovo o možu, katerega tudi vidva spoštujeta in kateremu gotovo ne odrekata velikih zaslug za povzdigo narodnih kulturnih in gospodarskih teženj gorških Slovencev?

Na to prosimo odgovora!

I.

Dejstvo, da je kazal g. dr. Gregorčič na nekem volilnem shodu na lepe vspehe, katere so imele država, dežela in občine pri užitnini vsled upeljave pobirajna te davščine v državni upravi, h čemur je pripomogla tudi naša stranka, je tako razkačilo škorpijone okoli „Soče“, da so se začeli moriti z lastnim strupom v strahu pred posledicami mogočnega vtisa, ki je napravila objava tega dejstva, da so se protivili gospodje narodno-napredne stranke proti nameri naših poslancev, da bi dobila dežela pobiranje užitnine in sploh vseh posrednih davščin v svoje roke. Svarili so jih prijatelji v Trstu, naj odnehajo od te opozicije, ki jim mora le škodovati; svaril je g. A. Gabrščeka celo urednik „Sl. Naroda.“ Malovrh pri „treh kronah“, naj opusti to vrtoglavo vprašanje; — a vse to ni nič pomagalo. Ošabno, drzno, srborito so korakali napredni gospodje svojo pot naprej; psovali in zabavljali so nečuvno na nasprotnike, pobijali in smešili jih v člankih in noticah že l. 1900, in zmagonosno je naznanjevala „Soča“ dne 4. 8. 1900, da je padla vsa akcija deželnega odbora gledé pridobitve krčmarških pooblastil v vodo ter da je isti zbral skupaj z vsem aparatom le nezatno število pooblastil nasproti privatnemu zakupniku Gorupu.

Nepričakovani vspehi na eni strani, kateri se ne dajo več utajiti; zavest na drugi strani, da so se oni vestno in resno trudili preprečiti pobiranje užitnine v deželni režiji, kar je imelo za deželo in občine slabe posledice, vse to v zvezi, da se je to dejstvo javno konstatiralo, je hudó preplašilo naprednjake okoli „Soče“, da so skrpuncali v potu svojega obraza par konfučnih člankov, katere prinaša označeni list.

II.

Trdimo glasno in smo pripravljene dokazati svojo trditve pred vsakim objektivnim sodiščem:

Približno pol milijona kron bi bile dobile dežela in občine od vseh teh davščin samo leta 1905 več nego leta 1904, ne da bi bila država dobila niti vinarja manj, kakor je prej dobivala, in ne oziraje se na režijske stroške, ako bi se bila namera naših poslancev l. 1900 posrečila. Računi v tem oziru so tako jasni, da ni ugovora proti njim.

Efektiven dobiček za deželo in občine bi bil znašal torej l. 1905 pol

milijona kron ako bi se bile izvedle namere „klerikalcev in dr. Gregorčič-a.“

Koliko bi bil znašal od l. 1901 do sedaj, si lahko vsakdo misli.

Teh podatkov sicer „Soča“ ne taji, ker jih tajiti ne more; a pomaga si iz zagate na drug način. Ona trdi namreč da imajo na lepem vspehu od užitnine napredni poslanci toliko zaslug kakor dr. Gregorčič in drugi. Še več, ona trdi, da imata „Soča“ in „Primorec“ več zaslug za to, da je prevzela dežela delno pobiranje užitnine ob času in na način, ko daje dobiček, — dočim bi imela gotovo izgubo, ako bi se bilo to zgodilo l. 1900 po navodilih „Gorice“.

No, ta trditve ni več le neslana, marveč kar naravnost bedasta. In tako „spizo“ si usoja list dajati svojim čitateljem!

V nadaljnem dolgem, opetovano nasprotujočem si prvem članku dokazuje list, da dr. Tuma in A. Gabršček nista nikakor preprečila deželnozborske akcije gledé pridobitve pooblastil od obrtnikov, marveč pripisuje stranki in navedenima gospodom zaslugo, da so klerikalce poučili o dejanskih razmerah v deželi, o načinu, kako se daja užitnina v zakup i. t. d.

Vprašamo vse one, ki imajo, najelementarnejše pojme o užitnini in o zadevnih odnosjih v naši deželi: Je-li mogoče bedastočo dlje tirati? So-li res čitatelji „Soče“ tako plitvi in strastni, da ne vrnejo lista, ki jim nudi take prismojenosti?

III.

V 50. št. nadaljnje „Soča“ razpravo o užitnini, in res ne vemo, kaj bi bolj občudovali v tem nadaljevanju, ali člankarjevo nevednost ali hudobijo.

Z debelimi črkami tiska najprej trditve dr. Dermastja, „da del deželne užitnine se pobira po državnih uslužbencih, kar je oziroma bode povzročilo deželi en milijon kron škode“ ter pozivlja na to poštene čitatelje, naj poslušajo, kako „nesramno“, kako „predrzo“, kako „lopovsko“ se hujska na shodih.

No, kaj pa je v tej trditvi tako strašnega, neresničnega, da meče člankar s psovskimi okoli sebe, kakor kakšen pristen „šnopsar“? Odgovor je enostaven: Polna resnica je to, raditega besni „Soča“.

Člankar naj odgovori na sledeča vprašanja: Je-li res sprejel c. kr. erar v svojo režijo del deželni užitninskih davščin, namreč davščino opojnih pijač, ali ne? Bi bila dobila dežela od te davščine za dobo desetih let od vlade vsaj 1.000.000 K več nego dobiva sedaj, ako bi se bil osnoval l. 1900 po predlogu „klerikalnih“ poslancev deželni užitninski urad, ali ne? Je-li imela oziroma bode imela dežela potemtakem vsaj en milijon zgube, ali ne?

Na ta vprašanja naj dá člankar onim svojim čitateljem, „ki imajo še zdravo glavo na vratu“, jasen, odločen odgovor, če hoče povsem — pogoreti.

Da mu delo olajšamo, mu svetujemo, naj prej natanko prouči, kako so postopale in kake vspehe so desegle v tem oziru dežele: Kranjska, Štajerska in Koroška.

Člankar trdi dalje: „C. kr. erar se je odločil za pobiranje v svojem področju sam, niso ga k temu pripravili ne klerikalni ne napredni poslanci. Kdor trdi nasprotno, je tepec ali slepar!“

S polno zavestjo mu vračamo te pridevke, dokler on ne dokaže, kar tu trdi. Ostudna laž je, kar mož tu trdi, res je pa, da je bil deželni odbor dvakrat na Dunaju, da bi dosegel povišanje doklad na pivo in pobiranje užitnine v lastno ali erarsko režijo. Neovrgljiva resnica je, da je bil po naročilu deželnega odbora poročevalec o užitnini opetovano pri namesniku v Trstu in pri

finančni direkciji v iste namene; neovrgljiva resnica je, da je bil potreben največji pritisk v to, da se je vlada odločila sprejeti pobiranje užitnine v lastno režijo.

To je polna resnica, a kar vi trdite, je nevednost ali premišljena laž. V nadaljni polemiki se zaganja člankar v odprta vrata, češ „klerikalci“ trdijo, da ima dežela od te vladne akcije škodo.

Na tako neumnost reagirati, bi bilo odveč. Kaj tacega more suponirati le neveden, strasten liberalcec. Očividno zamenjuje člankar podržavljenje davščin opojnih pijač s pobiranjem užitnine vina, mošta in mesa potom c. kr. finančnih organov.

Ni čuda, če trdi potem pisec v „Soči“, da imajo „vso zaslugo za to akcijo tisti možje, ki so l. 1900 preprečili deželni zakup“. No, kdo so pa tisti možje? — Dr. Tuma in A. Gabršček vendar ne, ker ta člankar na drugem mestu odločno zanikuje. Kdo torej? Ven z barvo! Sta-li navedena preprečila označeno akcijo deželnega odbora ali ne? — Če nista, nimata nobenih zaslug; če pa sta to preprečila, — potem bomo z njima pošteno obračunili.

Da bi svojim nevednežem bolj imponirala, navaja „Soča“ tudi nekaj podatkov o deželnih dokladah na užitnino vina, mošta in mesa, ter namiguje: „Ni zlodej, če znašajo doklade letos 120%, a leta 1900 le 20%, da mora biti dobiček tudi večji in vsaj šestkrat večji...“

Ko bi ta užitninski abecedar vedel, kako gorostansko se bije po zobeh s temi podatki, bi ga bilo — tako vsaj mislimo — vendar nekoliko sram.

Gospodine: Država, dežela in občine so imele l. 1905 za 5.008.000 K (berite: pol milijona osemstisoč kron!) več čistega dohodka nego leta 1904 vključ temu, da so znašale deželne doklade l. 1904 celih 120%, a leta 1905 pa le 100%. Vendar pa hočemo biti pravični in mu povedati, da vse naše primere gledé užitnine se vedno nanašajo na reducirane doklade 100%. Za koliko bi bili čisti dohodki višji v letih 1901 do 1904 nego leta 1905, se danes ne da do pičice dokazati. Če so pa poskočili od l. 1904 do leta 1905 za 5.008.000 K, si vsakdo lahko misli, koliko so imeli vsi trije činitelji zgube v letih 1901-04. Razlika od leta do leta ne more biti velika, ker so „znašale deželne doklade leta 1901 80%, potem pa 100 ali 120%“.

Modri člankar je tudi izračunil, da bode stala deželo režija, ako sprejme pobiranje v lastno režijo, celih 100.000 K. Recimo, da je to res; kaj pa sledi iz tega? Ako bi se bila posrečila namera „klerikalnih“ poslancev l. 1900, bi bila imela dežela kosmatega dobička leta 1905 pri erarski užitnini 183.000 K, pri deželni tudi 183.000 K, pri občinskih dokladah 174.000 K, pri pivu 41.000 K, skupaj torej 581.000 K. Ako bi res stal užitninski urad 100.000 K, imela bi dežela vendar še zmirom 481.000 K čistega dobička od tega. In pri tem bi bile dobile država in občine isto toliko kakor l. 1904, seveda pri popolnoma enakih dokladah.

Evo, Vam uradna števila! — Ojgovarjajte sedaj Vi postenjake, če so naši poslanci „sleparji našega ljudstva.“ Sicer pa vsa dežela vé prav dobro, kje so v tem vprašanju sleparji našega ljudstva. Zastonj je Vaš trud, s svojo gorostastno nevednostjo in konfučnostjo ne predru-gačite tega mnenja v deželi. Ko se piše ali govori o užitnini, molčite in skrite se ter držite se načela: Im Hause des Gebenkten spreche man von Stricke nicht!

IV.

Tudi v sobotni 51. številki prinaša „Soča“ nadaljevanje svojega modrovanja o tem predmetu in se peča večinoma z

nakladami na pivo. O, tu Vam je šele mizerija, tu zmes, tu konfuznost! A ni v „Sočinih“ vrstah res človeška, ki bi vsaj deloma razumel to, kar so uredništvu neki gospodje o užitnini pojasnili.

Člankar pravi, da smo imeli do leta 1902 naklado 1 K, od 1903—1905 pa 170 K in l. 1906 4 K od hl piva. No, člankar je zabil povedati, kdo se je potegoval za ta povešek. (Vendar ne dr. Tuma in Gabršček in tudi ne deželni uradniki!) Naglašja pa, da je naravno, če so sedaj dohodki večji. Na to pove-mo člankarju, da se je dr. Tuma v dežel-nem zboru upiral temu, do bi dežela vzela v roke le pobiranje naklad od piva. Da je bilo to povsem neopravičeno, kaže dejstvo, da je dobila dežela l. 1901 potom zakupa pri nakladi 1 K 11.000 K, a leta 1905 v lastni režiji pri nakladi 170 K pa 87.000 K. Nevednost ali hudobija je, ako trdi „Sočin“ pisec, da dežela ni imela zakona za pivo do l. 1904; res je, da je prinesel prof. Berbuč l. 1901 tak zakon v zbornico, ki je bil sprejet in sankcioniran.

In če ni bilo prej takega zakona v deželi, zakaj ga pa ni predložil zbornici dr. Tuma, ki je bil odbornik in referent o užitnini od l. 1896 do konec l. 1901. Zakon z dne 21. decembra 1904 je le prememba prejšnjega tozadavnega zakona, posnet po solnograškem dežel. zakonu za pivo. Isto velja tudi o odredbi c. kr. namestništva z dne 28. dec. 1904. In če je res, da so le deželni uradniki izvedli pobiranje naklad na pivo v deželni režiji sedaj, ko sedita dva „klerikalca“ v deželnem odboru, zakaj niso isti uradniki izvedli istega prej, ko je sedel dr. Tuma v deželnem odboru? Na to odgovorite! Sicer pa svetujemo listu, naj ne hvalisa preveč nekatere deželne uradnike, katere se po njegovi polemiki lahko potiplje s prsti, in če bi lahko mislil svet, da ti nečuvveno zabavljajo čez deželne odbornike in deželni odbor ter dajajo „Soči“ zadevna navodila; hudobni svet bi tudi lahko mislil, da so imeli posebne udobnosti pri užitnini, ker niso prej izvedli istega, kar se jim sedaj bahato pripisuje in so sedaj izvršili.

Kaka zmedenost vlada v pivu „Sočinega“ člankarja, kaže jasno ravno to hvalisanje ureditve deželnega užitninskega urada za pobiranje piva v deželni režiji. „Vsa režija“ — piše mož v tem uradu — „je en diurnist“.

Če je to res, vprašamo člankarja, zakaj bi isti uradniki ne uredili tudi takega cenega urada za užitnino od mošta, vina in mesa?

Zakaj bi bil stal po člankarjevi trditvi l. 1900 tak urad 100.000 K, dočim je sedaj tako ednostaven, preprost, skoro zastoj? Saj so bili bistveno pri dežel-nem odboru l. 1900 isti uradniki, kateri so tam danes!

Če izdaja erar za svoj užitninski urad 60.000 do 65.000 K in je izhajal privatni zakupnik še z nižjim zneskom; zakaj bi ti izvršni deželni uradniki, ki so uredili tako po ceni deželni urad za pivo, ne uredili tudi tak deželni urad za užitnino od vina, mošta in mesa?

Odgovor je pač lahek: Člankar ne ve danes, kaj je včeraj pisal.

To sledi tudi iz sledečega: V 50. št. piše „Soča“ doslovno: „Ako bi se bilo dr. Pajerju [posrečilo pridobiti sva pooblastila krčmarjev, bi bil brez dvoma vzela užitnino v zakup, ustvaril si bi po svojem laškem srcu deželni užitninski urad, ki bi stal vsaj 100.000 K na leto, dežela bi imela vsako leto veliko zgubo, . . . in ta dragoceni užitninski urad bi nas tlačil in žrl, žrl, žrl . . . ne le dobiček zakupa, ki bi ne zadoščal, marveč žrl, žrl in žrl bi tudi iz korita deželnih doklnd . . .“

Tako bi se bilo godilo l. 1900; a danes sedi v deželnem zboru in odboru isti glavar dr. Pajer, pod njim se je ure-

dil užitninski urad za pobiranje naklad od piva, in sicer v polno zadovoljnost narodno-naprednih gospodov. Od kod ta sprememba? — Saj vendar ne bi bil žrl ta urad l. 1900 dobiček zakupa in do-klade, ker je sedel tedaj v deželnem od-boru dr. Tuma, dočim ne žre pod istim dr. Pajerjem sedaj užitninski urad nič, ko sedi v deželnem odboru dr. Gregor-čič in njegovi „oprode“.

Leta 1900 se je moral preprediti užitninski urad, „ker so se cedile dr. Pajerju sline po slovenskih grozih, piše „Soča“; danes ima dežela lep dobiček od naklad od piva in sploh od užitnine, in od tega dobička so dobili slovenski okrajji podpor za razne potrebščine v približnem znesku 220.000 K, italijanski približno isto toliko. In vendar sedi v deželni hiši isti dr. Pajer sedaj, kakor l. 1900, razlika je le ta, da je bil l. 1900 v odboru dr. Tuma, sedaj sta pa dva „oprodi“.

Kruto, grozno mesari „Soča“ svo-jega bivšega sotrudnika dr. Tuma v teh člankih, hote ali nehote; a nehote pov-zdiguje upliv in moč dr. Gregorčič-a in njegovih „oporod“.

No, naj zadostujejo našim čitateljem te opazke na vse hrbljeve ekspetoracije „Soče“ o užitnini v dokaz zmedenosti, konfuznosti in strahu, ki vlada v napred-nih vrstah pred tem vprašanjem.

Ker so šli nasprotniki na to polje, nasvetujemo vsem onim gospodom, ki gredo na shode, da proklamirajo glede užitnine kot neovrgljivo dejstvo sledeče:

V.

1.) „Klerikalni“ poslanci so sprožili v odsekih in deželnem zboru misel o po-biranju vseh posrednih davščin v deželni rožiji, oni so stavili in zagovarjali toza-devne predloge, katere je pobijal v od-sekih in v zbornici edini poslanec dr. Tuma.

2.) Ako bi se bila l. 1900 ta na-mera posrečila, bi dobila dežela le pri žganjanih v dobi desetih let najmanj en milijon kron več od te davščine, ki se je po državila, nego dobi tako.

3.) Pri enakih dokladah bi bila do-bila dežela l. 1905 približno pol milijona kron več od vseh označenih davščin

„Narodno - napredna“ stranka in njeni kandidati.

I.

Agitatorji in nekateri kandidati narodno-napredne stranke se delajo zdaj pred volitvami grozno pobožne. Vsi za-trjujejo našemu kmetu, da oni niso proti veri; vsi izjavljajo, da so proti razporoki in proti svobodni šoli. Če je ta njihova tako nepričakovana pobožnost pristna in ne le hlinjena; če so njih izjave o raz-poroki in svobodni šoli odkritosrčne in ne hinavske, namenjene le lahkovernemu kmetškemu ljudstvu v svrhu, da bi jim isto oddalo 14. maja svoje glasove; potem ni razlike med „Sloginim“ programom in onim narodno-napredne stranke, potem tudi ni razumljivo, zakaj napada in blati ta stranka „Slogine“ kandidate, ki so do-bri kristijani in odločni nasprotniki raz-poroke in svobodne šole. Če se torej ne bojuje boj za principe — kakor zdaj tr-dijo — potem morajo imeti ti gospodje drug vzrok, da napadajo tako srdito „Slo-go“ in njene kandidate. In tega vzroka ne bomo ugani. Kdor ima odprte oči in vidi dobro, ga pač hitro iztakne. Naj si le ogleda glavne matadorje, ki rijejo proti „Slogi“ in njenim kandidatom, in takoj mu bo vse jasno.

Na čelu te gonje je dr. Treo, ad-vokat; dr. Gruntar, advokat; dr. Franko, advokat; dr. Puc, odvetniški kandidat; dr. Levpušek, odvetniški kandidat; dr. Podgornik, odvetniški kandidat; dr. Janeč, odvetniški kandidat; dr. Kovačič, odvetniški kandidat; višji svetnik Miha Gabri-jelčič, ki pojde kmalu v pokoj in misli postati advokat v Toiminu — dr. Tuma sicer ni med njimi, ker ga je njegov nek-

danji hvaležni pobratim Gabršček potisnil v ozadje; a vsi njegovi mladi advokatski pomagači in kandidati je brakirajo po de-želji, da je veselje.

Kakor je iz tega imenika narodno-naprednih junakov razvidno, sestoji sko-ro celi „generalštab“ te stranke iz ad-vokatov in gospodov, ki v kratkem po-stanejo advokati Narodno napredna stran-ka je torej po svojih matadorjih prava advokatska stranka pod vrhovnim po-veljstvom po vsej deželi dobro znanega „nesebičnega“ Andreja Gabrščeka. Naravno je, da advokatska stranka ne more biti kmetška stranka. Gorje kmetu, ki ima z liberalnimi advokati opraviti! En sam izpisek iz računa nekega advokata, ki zdaj „rešuje“ naše kmete, naj to po-jasni! Šlo je za iztožbo 1132 K. Ali še predno je prišlo do tožbe, je nastal pri tem advokatu ta-le račun:

Opominsko pismo dolžniku	K 1:60
dopis stranki	1:60
opomin	1:40
opomin in dovoljeni rok za plačilo	1:90
razgovor s stranko zaradi tožbe	2:—
sprejem 1132 K, števina, hra-nilnina in zabeležba	3:—
dopis stranki	1:10
ta dopis	1:10
dve poštni nakaznici	0:80
poština	1:20
ekspedicijska	0:20
zabeležba in vpis odpošiljatve	0:30

Skupaj K 16:20

Torej K 16:20, a bilo ni še niti tožbe, niti troškov za koleke. Ta libe-ralna advokatska stranka, ki živi večinoma od žuljev naših kmetov, ki je marsi-kategerega kmetiča po svojem poklicu spravi-la na boben, zahteva zdaj, da ji izroči kmet tudi zastopstvo svojih interesov v državnem zboru in voditeljstvo v deželi! Postavila je namreč proti „Sloginim“ kandidatom tudi svoje kandidate, in sicer v tolimskem volilnem okraju ad voka-ta dr. Gruntarja, v sežanskem ad voka-ta dr. Gregorina in v goriškem bo-dočega advokata Miho Gabrijelčiča, torej tri advokate.

II.

Dr. Gruntar se je dolgo branil na-stopiti proti velezaslužnemu dr. Antonu Gregorčiču, kandidatu „Sloge“, a nazad-nje je vendar podlegel sirenskimi glasovom sedanjega generala napredne stran-ke, bivšega ljudskega učitelja And. Gab-rščeka. Zdaj je on kandidat in dolžnost nam veleva, da si ga nekoliko ogledamo.

Navadno izročča narod državno po-slanstvo, najvišjo čast, katero more po-deliti, na podlagi zaslug katere si je kan-didat pridobil za ljudstvo. Vprašamo: kake zasluge ima Gruntar za našega kme-ta? Mi ne poznamo nohenih. Ali je on že kaj žrtvoval za narod? Nam ni nič posebnega znano! Njegovega imena men-da še nismo čitali med imeni darovalcev v prid našemu šolstvu ali na korist ka-kemu dobrodelnemu zavodu do zadnjih dni, ko je bil že kandidat in spe. Ta kandidat je precej komoden človek, ki se zna le tedaj živahneje gibati, ko ga stvar „interesira“.

V politiki je še novinec, brez vsake izkušnje in politiške rutine! Dozdaj se je navadno vozil le med Tolminom in Kobaridom ter pridno pisal odvetniške račune. Mož je razmeroma še jako mlad, ki bi bil morda v deželnem zboru kot zastopnik naših trgov na svojem mestu a v državnem zboru potrebujemo zrelih in izkušenih politikov.

Poglejmo še kandidatovo izjavo na shodu pri Sv. Luciji glede verskih vprašanj. G. Gruntar je rekel, da narodna-napredna stranka, ki njega kandidira, ne preiskuje, ali je kdo veren ali ne! Dalje je izjavil: Če se bodo v državnem zboru sklepale postavbe glede vere in cerkve, stopim pred svoje volilce in v smislu, ki ga bodo oni določili, uredim svoje nadaljne korake v tem pogledu. Tako torej! Kandidat Gruntar je stopil na shodu pri Sv. Luciji pred krščanske volilce. Ko bi bil on sam odločen kri-stijan, bi bil moral jasno in glasno iz-javiti: Volilci! Če se bodo v državnem zboru sklepale postavbe proti cerkvi in veri, se bom tem postavam odločno upiral ter cerkev in vero zagovarjal. Tega ni storil, marveč rekel je, da bo še le svoje volilce vprašal, kako naj se v tem slučaju obnaša. Tak kandidat, ki nima v važnih verskih in cerkvenih vprašanjih jasnega, določnega programa, ki hoče še le svoje volilce vprašati, kaj naj stori ako se bodo v državnem zboru sklepale postavbe proti veri in cerkvi, ni za naše

verno, krščansko ljudstvo in ne sme biti izvoljen. Kdo pa garantira, da bi se njegovi volilci ne izrekli tudi za rez-poroko in svobodno šolo? Saj vidi g. kandidata in večino njegovih volilcev na vrvi tisti Gabršček, komandant „na-rodno-napredne“ stranke, kojega list „Soča“ je že tolikokrat pisal za raz-poroko in svobodno šolo!

Gabrščekov kandidat za gorako oko-lico je g. Miha Gabrijelčič, svetnik viš. dež. sod. v Trstu Gospod svetnik je dober družabnik in veseljak, ki se naj-bolje počuti v internacijonalnem društvu „šlarafija“, v katerem je menda avan-ziral do „Herrlichkeit“. Ko so se v pre-teklelem postu drugi postili in pokore de-lali, se je ta „Herrlichkeit“ v tem dru-štvu razveseljevala in šale zbijala; zdaj pa, ko se bliža dan državnozbornskih vo-litev, bi kmalu rožni venec molila. Ta kandidat je bil prijadal pred leti v svoji narodni mlačnosti tako daleč, da je bil premenil svoje pošteno slovensko ime „Gabrijelčič“ v „Gabrielli“. Še lani je grajala Gabrščekova „Soča“ tega go-spoda, ker je kot predsednik neke po-rotne razprave zapostavil slovensčino tako daleč, da je govoril s slovenskim zatožencem potom tolmača. Zato pa je velik naroden škandal, da se drzne Gab-rščekova stranka zavednim slovenskim vo-lilcem goriške okolice priporočati takega kandidata! To se pravi iz slovenskih volilcev se norca delati. Poslanec narodno tako probujenega volilnega okraja sme biti le odločen narodnjak, ne pa kak Gabrielli!

Za Kras in za ajdovski sodn. okraj je proglasila „narodno-napredna“ stranka kandidatom g. Al. Štreklja. O tem go-spodu molčimo, ker se držimo reka: Demortuis nil nisi bene. Zadnje dni je na-stopil na Krasu kot kandidat tržaški li-beralni advokat dr. Gregorin.

Volilci naj primerjajo te kandidate s „Sloginimi“ kandidati, in dvomili ne bodo niti en trenutek, za katere se jim je odločiti.

Kako se novi zakon izvršuje.

Volilne reklamacije v goriškem mestu, vložene od slovenskih volilcev, so bile od c. kr. okrajnega glavarstva v Gorici veči-noma zavrnjene in je to zavrnitev sedaj po-trdil tudi c. kr. namestništvo. Postopanje je pokazalo, kako se dá nov in s tolikim trdom sestavljen zakon od eksekutive raz-lagati, kakor pač kaže. —

Od slovenskih volilcev se je vsled ve-likih nedostatkov mestnega volilnega reda reklamiralo v dvojnem oziru. — Z. ene strani se je hotelo spraviti v volilni imenik volilce, ki že leta in leta bivajo v Gorici, katerih pa mestni urad ni imel v razpregledu. Tem reklamacijam so se priložile delavske ali vojaške knjižice, krstni list in domovnice, dasi je bilo te listine v kratkem roku 14 dni v večini slučajev le težko preskrbeti. — Nekatero listine so dospele za nevpisane vo-lilce še le po preteku reklamacijskega roka. Od 126 vložnih reklamacij je zavrnila po-litična oblastnija 51 z utemeljitvijo, da v teh reklamacijah ni s posebno listino dokazano enoletno bivanje v Gorici. —

Tozadevno določa § 13 novega dr-žavnega volilnega reda, da morajo biti re-klamacijam priložene listine, ki izkazujejo volilno pravico. Motivi k zakonu, kolikor so ponatisnjeni v znani dr. Geller-jevi izdaji knjigarne Moritz Perles pa se glase (str. 39): „Überdies wurde in Abänderung der Regierungsvorlage bestimmt, das ein Wahl-berechtigter, falls er wegen Nichtaufnahme in die Wählerliste reklamiert, zum Nach-weise Seiner Wahlberechtigung lediglich die Dokumente über das zurückgelegte 24. Le-bensjahr und über die Staatsbürgerschaft an-zuschliessen hat, während die Angaben über die Sesshaftigkeit erforderlichenfalls von Amtswegen zu ergänzen sind“, — to je na kratko povedano, da se imajo gledé enoletnega bivanja v občini poizvedbe vr-šiti uradnim putem tako, da v ta namen ni treba prilagati kake posebne listine. — To odgovarja tudi zdravemu razumu, kajti uradno potrdilo o enoletnem bivanju za-more volilcu izdati edino-le tisti občinski

urad, kateri je prezrl bodisi hotè ali nehotè vpis volilca. Grešnik naj torej da samemu sebi odvezo!! Vrhutega je pri mnogoštevilnih reklamacijah dostikrat težko volilcu v zadnjem hipu tako listino doseči, ker občinski urad potrebuje za poizvedbe in za sestavo listine vendar precej časa in med tem je rok lahko že zamujen!

Razlaganje zakona od strani legislative kakor je zadržano v dr. Geller-jevi izdaji, je torej povsem naravno in politična oblast je morala naložiti uradne poizvedbe, če bivajo reklamantje res že eno leto v Gorici in se je morala o pravilni izvršitvi teh poizvedb tudi uradno prepričati. —

Na drugi strani se je reklamiralo volilce, ki so bili po mnenju reklamanta neopravičeno vpisani v volilnem imeniku, ker niso avstrijski državljani ali ne še stari 24 let ali ker ne bivajo stalno že eno leto v goriškem mestu. Vse te reklamacije so bile zavržene pavšalno in brez izjeme z utemeljitvijo, da je mestni magistrat goriški potrdil, da ni nobenega zadržka pri teh reklamiranih volilcih. —

To postopanje ne odgovarja jasni določbi zakona, kajti § 13 drž. vol. reda določa v 4. odstavku izrečno, da se mora o taki reklamaciji reklamirani volilec obvestiti in da ima ta volilec o tem v 24. urah izjaviti, torej svojo volilno pravico izkazati. — Ta izjava je torej bistven del reklamacijskega postopanja, na katero mora politična oblastnija uradno paziti in protizakonito je, ako se je politična oblastnija zadovoljila s pavšalnim potrdilom mestnega magistrata, da so reklamirani volilci pravilno vpisani brez izkaza, da so se ti volilci o reklamaciji tudi zaslili. —

Taka vporaba zakona odpira vrata na stečaj uradni samolastnosti in nevestnosti, občinski urad dela na ta način brez kontrole, kar hoče in o kaki popravi volilnega imenika ne more biti govora. —

Naj navedemo le nekaj reklamiranih volilcev iz goriškega volilnega imenika. — Vzemimo volilca Božidarja Vernika pod št. 4305, ki je že pred 4 leti odšel iz Gorice v Ljubljano ali Bogomila V. pod št. 4430, ki je enoletni prostovoljec na Dunaju in že več let ne biva redno v Gorici ali dr. Henrika Th., c. kr. sodnega pristava pod št. 4053, ki je bil do sredi meseca januarja 1907 v tej lastnosti v Ajdovščini ali Emila S., pod št. 3706, ki se je še-le pred nekaj meseci povrnil iz letne vojaške službe v Pulju itd., itd. —

Vse te volilce je potrdil mestni urad pavšalno kot opravičene, dási je jasno, da poizvedb niti ni uvedel, kaj še-le izjave teh volilcev zahteval. —

Proti taki nevestnosti in zlorabi uradne oblasti so volilci brezpravni, in je vsled tega dolžnost višjih političnih oblastnij, da pravilno postopanje občinskih uradov nadzorujejo in v to potrebno ukreneje. —

Tukaj je bil pri zahtevanih vpisih in zahtevanih izbrisih mestni urad z dvojno mero samemu sebi sodnik, kar je sicer jako komodno, kar pa ne more odgovarjati smislu modernega zakona. —

Priporočamo torej ta slučaj bodočim državnim poslancem, da se take samolastnosti odpravijo. —

Hinavščina in nedoslednost.

I.

„Kdor moliti ne zna, naj se v volilni boj poda“, je vzdihnil te dni Gabrščekov agitator, ko se je vračal z volilnega shoda. Verujemo, verujemo! Naš kmet je veren in pobožen in on bo odločeval pri sedanjih državnih volitvah. Zato pa se mu bližajo zdaj agitatorji s svetohlinskim obrazom in se delajo silno pobožne. „Mi nismo proti veri“ zatrjujejo zdaj po shodih. Ko bi se zakasnil kak tak shod naših „reorganiziranih“ liberalcev, stavimo, da bi ob zvonjenju Ave Marije snel Gabršček z vsemi trabanti klobuk z glave ter molil angeljsko čiščenje.

Tudi „Soča“ pravi zdaj: Mi nismo proti veri; narodno-napredna stranka je bolj krščanska kakor klerikalna. Nič novega! Isto, in sicer z istimi besedami je zatrjevala tudi l. 1901 ob času deželnih volitev, ko je priporočala Kraševcem kandidata Štreklja in dr. Treota. A po volitvah? Kaj je pa po dokončanih volitvah uganjala, ko se ji ni bilo več treba hliniti kmetom? Napadala je duhovski stan, napadala je škofo, smešila je razne cerkvene uredbe in celo dogme. Nočemo navajati vseh teh gnusnih napadov, marveč navesti hočemo le nekoliko citatov iz „Soče“, ki kažejo te „boljše kristjane“ v njih pravi luči.

Voditelj tržaških Slovencev, dr. Rybář, je na shodu narodno-radikalnega dijaštva l. 1905 obsodil goriško takozvano „narodno-napredno“ stranko. Očital ji je, da nima pozitivnega programa in da nje časopisi pavšalno napadajo in obrekujejo slovenske duhovnike, te naše pionirje! „Soča“ je v svojem odgovoru pisala o dogmah ali verskih resnicah tako-le: Klerikalci imajo svoje dogme in na teh jahajo. Z dogmami stojijo in padejo. Kadar duh časa pobije njihove dogme, morajo zapreti svoje botege. V isti številki je „Soča“ obžalovala, da niso Slovenci postali luterani, češ, potem bi bili mi velik narod.

V neki drugi številki je govorila o „stari šari židovskih pravljic starega zakona“! Tako je pisalo glasilo narodno-napredne stranke; Gabršček pa, sedanji načelnik te stranke, je priobčil leta 1904 članke, v katerih se je ogreval za neki „enotni svetovni nazor, ki je dandanes dognan v toliko, da ne more obsegati bistvenih klerikalnih nauk“. O tem nazoru je dalje pisal: Neizprosno sovražnik vsakemu napredku v razvoju tega „enotnega svetovnega naziranja“ je klerikalizem. Proti temu nasprotniku se morajo družiti vse ostale struje, kajti le tedaj, ko bo ta docela pošten, docela strt njega pogubni vpliv, podprt ob nebesa in peklo, ob angelje in hudiče ter ob strah in trepet pred neznanom posmrtnostjo, še le tedaj bo enotni svetovni nazor mogoč ter bo prej ali slej tudi slavil svojo zmago.

Že ti citati dokazujejo, da se je Gabr. in njegovo narodno-napredno glasilo norca delalo iz krščanskih resnic, dokler ni potreboval našega vernega ljudstva pri volitvah. Zdaj pa, ko se bliža dan državnozbornih volitev, trobi „Soča“, trobijo Gabrščekovi agitatorji po shodih, da niso proti veri, da so boljši kristjani kakor „klerikalci“! To je predrzna, nesramna hinavščina, nesramen lov naših kmečkih volilcev.

II.

Hinavščina teh ljudi se je pokazala posebno jasno v zadevi razporoke in svobodne šole. „Soča“ je lani in tudi še letos večkrat odločno zagovarjala razporoko. Sedanji krščanski nerazdružljivi zakon je imenovala „zastareli zakon srednjeveškega sistema“, trdila je, da „je nerazdružljivi zakon za mnogo tisoč ločenih pravo pravcato prokletstvo, največja nesreča, ki je sploh mogoča“. (Soča“ z dne 5. marca t. l.)

Ko je lani naše ljudstvo podpisovalo proteste proti nameravani reformi katoliškega zakona, je „Soča“ pozivala svoje ljudi, naj protestov nikakor ne podpisujejo. Našo duhovščino, ki je poučevala ljudstvo o škodljivosti razporoke, je imenovala „Soča“ sleparje ter jo sumničila, da se poteguje za nerazdružljivi krščanski zakon le „radi tiste nikdar site bisage“ češ, če bi se smel zakon razdružiti in če bi potem smela zakonska nov zakon skleniti, bi bilo manj porok, manj krstov, manj zaslužka.

Vkljub tej nesramni gonji se je nabralo ogromno število podpisov proti razporoki, kar je seveda jezilo nasprotnike katoliškega zakona. Zato je „Soča“ sumničila duhovnike, da so podpise prislepali. Lani je n. pr. 28. marca pisala pod naslovom „Sleparji s katoliškim zakonom“: Po celi deželi se vrši še vedno strastna agitacija v „obrambo katoliškega zakona“. pravijo sveti možje. Pole podpisavajo navadno sami plačani agitatorji. Če je bilo zbranih kje sto navadnih babnic, pa so jih podpisali farji petsto. Sicer pa naj naberejo kolikor hočejo podpisov, odločeval bo parlament.

S tem smo dokazali neovrgljivo, da sta pred volitvami „Soča“, glasilo narodno-napredne stranke, in Gabršček, sedanji načelnik te stranke, odločno zahtevala razporoko. Čim bolj pa so se bližale volitve, tem bolj so se v tem vprašanju umikali „napredni“ junaki. Ker so namreč vedeli, da bi naše ljudstvo ne volilo razdiralcev katoliškega zakona za poslance, so se potuhnil, so zatajili svojo ljubezen do razporoke in zdaj trobijo po „Soči“ in volilnih shodih, da oni niso za razporoko. Da bi pa prikriji svojo škandalozno nedoslednost, pravijo v volilnem oklicu, da „narodno-napredna stranka še ni

nikjer razpravljala o razporoki. Na to odgovarjamo: Saj tega tudi treba ni bilo, ker je ropotanje proti nerazdružljivosti zakona, kakor smo videli, izvrstno opravljala „Soča“, strankino glasilo. Vzrok, zakaj ni narodno-napredna stranka javno na shodih razpravljala o razporoki, je bila njena desorganizacija, njeno mrtvilo. Ni manjkalo torej dobre volje, ampak potrebnih moči. To je prav jasno povedala „Soča“ lani v članku „Ven iz mrtvila“, kjer čitamo med drugim: O razdružitvi zakona bi se dalo jako poljudno predavati, čulo se je nekaj v Cerknem (torej vendar!), drugodi so lagali po cerkvah, da se je kadilo. Edina pojasnila so bila v listih. Tako imajo reakcionarci lahko polje za poneumnjevanje ljudstva, tako lahko nabirajo na tisoče podpisov za vsako neumnost, in tako se ni čuditi, če dere ljudstvo v vedno večjih trumah s težko odtegnjenimi krajcarji na božje poti. Ko je izvrševalni odbor „narodno-napredne“ stranke objavil imena kandidatov, je opomnil v sv. jem volilnem oklicu gledé razporoke tudi tole: Opozarjamo na določbe organizacijskega statuta, po katerem je najvišji organ stranke zbor zaupnikov, ki določa program stranke ter se ima sestati kadarkoli nastane kako važno vprašanje, da določi stališče stranke ter dá navodila poslancem.

Iz tega oklica sledi, da kandidati narodno-napredne stranke namreč gg. dr. Gruntar, Gabrijelčič in Štreklj, ne bodo imeli glede razporoke in svobodne šole prostih rok, marveč da bodo odvisni od navodil zbora zaupnikov. Ko torej prideti te dve vevlačni vprašanji v prihodnjem državnem zboru na dnevni red, ne bodo smeli ti gospodje tako glasovati, kakor bi oni ali njih volilci hoteli, ampak le tako, kakor jim zaukaže zbor zaupnikov narodno-napredne stranke. Kdo pa tvori ta zbor zaupnikov? Advokati, mladi „inteligenti“ in še nekaj drugih v verskem obziru manj ali več mlacnih in indiferentnih ljudi. Kaka navodila bo dajal zbor takih zaupnikov poslancem glede razporoke in svobodne šole, vé lahko že naprej. Ali reprezentujejo morda ti zaupniki res ljudsko voljo? Kaj pa še! Gabršček jih je izbral, Gabršček jih je imenoval, oni so torej reprezentanti Gabrščekove volje. To pa se je zgodilo tako-le: Ko se je bila Gabrščekova politična barka skoro že popolnoma razbila je zbral Gabršček okoli sebe takozvani „pripravljalni odbor“ raznih figurantov, v katerem je bila njegova volja absolutno odločilna. Ta odbor je odločil in imenoval zaupnike, zaupniki so izvolili izvrševalni odbor — in izvrševalni odbor je postavil v imenu „prave ljudske volje“ kandidate za državni zbor! Zbor takih zaupnikov je negacija ljudske volje, je pravi atentat na prosto voljo gg. kandidatov Gruntarja, Gabrijelčiča in Štreklja — če bodo izvoljeni. In naši prosti volilci naj volijo te gospode, ki imajo zvezane roke, ki bodo morali v prevažni zadevi razporoke in svobodne šole, tako glasovati, kakor jim bo namignil „zbor zaupnikov“, oziroma Andrej Gabršček!

Kakor so se naši „narodno-napredni“ junaki hrabro umaknili v zadevi razporoke, tako se umikajo tudi v zadevi svobodne šole. Njih glasilo „Soča“ je pred volitvami odobravalo in zagovarjalo namene in težnje dunajskega društva „svobodna šola“, ki hoče veronauk in križ odpraviti iz šol. Tako je n. pr. pisala „Soča“ 4. aprila 1906: Tudi nameravana reforma šolstva je klerikalcem trn v očeh. Z vsemi močmi se bore proti društvu „Svobodna šola“. Še letos 18. marca je „Soča“ izrečno priznala, da „se bori narodno-napredna stranka proti vzgoji mladine od strani duhovnikov.“

Zdaj pa tik pred državnozbornimi volitvami pravijo, da se ne vjemajo s težnjami društva „Svobodna šola“ da nočejo odpraviti veronauka in križa iz šole, ampak da hočejo le ljudsko šolo oprostiti klerikalnega vpliva. Smešna retirada! Saj je vpliv „klerikalizma“ na ljudsko šolo itak popolnoma izključen že po sedanjem liberalnem državnem šolskem zakonu! Videli smo, kako se je narodno-napredna stranka na celi črti umikala pred našim vernim kmetom-volilcem, videli smo na celi črti le neodkritosrčnost in hinavščino! In taki stranki naj naš kmet zaupa, taki stranki naj izroči zastopstvo svojih gmotnih in verskih interesov!

Volitve v Gorah.

Doslej sem navedel dva vzroka, ki jasno in resno govorita zoper kandiduro dr. Gruntarja. Čudeži se v politiki ne godijo, in pravi čudež bi bil, da bi se Gruntar izneveril svojim dosedanjim navadam, da bi začel misliti nekoliko dalje, nego sega njegov život, da bi ne omejeval svojih skrbi edino le na lastni „jaz“,

da bi začel enkrat gojiti pravo rodoljubje, ki zahteva nekoliko več poštvalnosti nego je govor v materini besedi in čitanje slovenskih časnikov. To so pa zahteve, katerim ne pripušča g. dohtarja komodnost veljave, ki mu je že tako prešla v kri in meso, da se je nikdar več ne iznebi. Prosim Vas, ako se je celo kot vojak ni mogel iznebiti, ko je pač vedel, da vlada tam nensmiljeni „mus“, kako naj se je iznebi iz proste volje. In pa če bi bil mož kak star politik in parlamentarec, da bi kar šel v zbornico, ter izpuštil iz ust govor brez priprave! Ali mož je v političnem življenju začelnik, pravi abecedar! Moral bi se še le začeti pripravljati, to pa stane truda in časa. Pa čemu to, ko dijete brez tega tečejo. Trud in čas se dáta obrestonosno uporabljati raje v pisarni v Tolminu. Oskarju I. bi sledil torej „Oskar II.“, in naši prvi sramoti še večja druga. To pa, mislim, smo se gorski volilci dovolj naužili pod brezdelnim vladanjem Oskarja I.

Pa še nekaj je, kar ne dela dr. Gruntarja primernega za državnega poslanca. Mož je namreč zagrižen „liberalce“ — tako, da ga liberalna strast goni čez meje, katerih omikan človek ne sme prekoračiti. En izgled. Bilo je v deželnem zboru v Gorici, ko so se volitve v prvi seji sedanje deželnozbornske dobe verificirale. Izvolitev nekoga našega poslanca ni bila potrjena, ker so proti glasovali Lahi in naši „liberalci“. Prijateljskih razmer Gruntarjevih do tega poslanca nočem razkrivati, rečem le, da so bile tako intimne, kakor se med nesrodniki težko kje najdejo. Zdaj pa čujte in sodite! V dotični seji je bil med poslušalci tudi naš Gruntar. Ko je dal deželni glavar izvolitev dotičnega poslanca na glasovanje in je konstatiral, da volitev ni potrjena, takrat se vzdigne Gruntar in strašansko zarjove „živio“ ter odhiti iz dvorane, kakor bi hotel reči: tega sem čakal, zdaj sem zadovoljen in srečen.

Prislovica: „Strast oslepi“ se je tu do pičice nesrčilo; kajti mož je vrgel raz sebe vse oziro ter je prepustil svoji nebrzdani strasti najširjo prostost. Zdaj pa mi povejte volilci, kaj naj pričakujemo od takega moža, ki se ne more niti v javnosti brzdati! Kaj naj pričakujemo od njega oni volilci, ki bi potrebovali kedaj njegove pomoči, katere bi pa imel na neopravičenem sumu, da mu niso dali svojega glasu! Mož bi pač pristojal na mesto kakega profozja in ne državnega poslanca.

Volilci, kako vse drugo upanje, kaj upanje? sigurnost nam daje kandidat dr. Gregorčič! Dr. Gregorčič je pač najodličnejši in najzaslužnejši sin naših gor. Goriška dežela nima moža, ki bi bil tako čisto poznan v veljavnejših slojih in vendar ga v ožji domačiji še premalo poznamo; kajti inče bi se ne našli med nami slepci, ki se dajo ogrevati za nezkušenega, komodnega mladiča. Dr. Gregorčiču so kot dolgoletnemu poslancu poslanska opravila prešla že v kri in meso. On ve po dolgoletni skušnjaji, kam ima seči, kam stopiti, da spravi želje svojih volilcev, izražene mu javno ali privatno, v najkrajšem času do veljave. Dr. Gregorčič je znana oseba v ministerstvih na Dunaju, pri vladi v Trstu, kjer ga spoštujejo kot vestnega poslanca.

A dr. Gregorčič ni le za drž. poslanca sposoben in skušen mož, ampak tudi vreden vsled čistega in skrajno poštvalnega rodoljubja. Marsikateremu drž. poslancu so poslanske dijete krepko segle pod pazduho njega premoženja, dr. Gregorčič nima posestva, nima hiš, nima kapitalov. „Soča“ mu je že šestkrat oponašala oguljeno obleko, kratke hlašice. Ni čudo, ko mu je dal Bog menda za pokoro na tem svetu otroka, ki mu vse požre. In ta je „Šolski Dom“. Volilci, koliko Gregorčičevega truda, koliko dela, koliko skrbi tiči v tem „Šolskem Domu“, to ve le oni, ki gleda od blizu to pridno narodno čebelico, tega našega Gregorčiča. In kaj je „Šolski Dom“ za slovenstvo v Gorici, o tem mi na deželi niti sanjati ne znamo. Klobuk raz glavo bi moral vsak Slovenec na Goriškem sneti, ko sliši imenovati „Šol. Dom“. Volilci, škoda bo celi deželi, če nam „Šol. Dom“ opeša. In vendar, kako lahko se to zgodi, da, kako lahko se zgodi še huje!! Ni treba drugega, nego da se dr. Gregorčič umakne, in ne vemo, kaj bo. Ne vemo, ali se ne poreče za par let: „Šolski Dom“ — je bil!!

V olilci Gorjani, pazite kaj delate!

Liberalni shod v Cerknem.

(Iz Bukovega.)

Kdo pa je tisti dopisnik iz Bukovega, ki ima povsod svoj nos, so se vpraševali liberalci, čitavši moj dopis o „sijajnem shodu narodno-napredne stranke Podbrdom“. Toda ta dopisnik je že tako skrit, da ga še ne bodete kmalu izvahali, če se bolje ne potrudite. Da pa bode vsakdo vedel, da imam res povsodi svoj nos, vam hočem opisati, kaj pravzaprav je bilo v Cerknem dne četrtega maja, t. j. v soboto na svetega Florijana dan.

Pred deveto uro že se je na trgu kar trlo ponositih mož. Iz njih je gledala močnatost in odkritosrčnost ter trdna volja pravega Slovenca. Po poslopjih raznih krčm in trgov niso se „bleščali“ v raznih kričočih barvah z velikimi črkami natisnjeni lepaki, kateri so imeli baje namen vabiti občinstvo na shod narodno-napredne stranke, ki se je imel vršiti ob dveh popoldne v salonu Petra Jurmana.

Takoj ob deveti uri je bila procesija, in potem sv. maša ob veliki udeležbi ljudstva. Moram tudi tukaj omeniti, da ljudstvo cerkljanskega okraja, in splošno cerkljanske dekanije zelo časti svetega Florijana in ta dan zvesto praznuje in se zelo spoštljivo vede v cerkvi in drugod, razun nekaj liberalnih „fantičkov“, ki so na trgu med procesijo pokriti stali, ko je prišla duhovščina, da jih je moral kaplan trikrat opozoriti, naj se odkrijejo, — a so se mu smejali. Na te ljudi naj bi se bita dr. Gruntar in dr. Treo ozirala, ko sta zagovarjala hinavsko liberalno stranko radi verskih rečij. Sv. maša je bila končana še nekaj pred enajsto uro. Po sv. maši pa sem koj zagledal, da korakajo čili in čvrsti možaki kakor hrast, vedrega ponosnega čela proti ponositemu „Gospodarskemu Domu“.

Pridružil sem se jim tudi jaz, in izvedel sem takoj, da bo v „Gospodarskem Domu“ voliven shod katoliško-narodne stranke. Pa glejte čudo. — V zadnjem trenutku so spravili skupaj lepo število kakih dvesto mož, da je ob prvem pogledu lahko vsakdo ponosen na nje. Ob enajstih je bil shod odprt. Bil je to pravi kmečki shod. Govorila sta g. Abram iz Novakov in dekan cerkljanski g. dr. Knavs. Ne bom obširno poročal, kaj so govorniki govorili, ker sem zagotovljen, da bo kdo iz Cerknega boljše informiral Vaš list. Samo to povem vam Bukovci, da sestoji liberalna stranka v veliki večini iz krčmarjev, kramarjev, učiteljev, advokatov, pisarjev in sploh kar nosi slovenska zemlja frakarske oblike, in to so največji sovražniki kmeta. V liberalni stranki pa so le tisti kmetje, kateri imajo v očeh pesek in dim, da jasno ne vidijo. Naj bi bili prišli na shod liberalci v „Gospodarski Dom“ in slišali bi bili kako je ščuvala „Soča“ nekoč krčmarje, naj se upró temu predlogu zaradi užitniške uprave v državne roke. Slišali bi bili kdo je privedel kmetijstvo do roba propada, na katerem tiči, — to je napravil liberalizem, nihče drugi nego kapitalistični liberalizem. Dalje bi bili slišali od g. dr. Knavsa še nekaj lepega o cerkljanskem krčmarstvu in kramarstvu, to je tisti klub, ki sestoji iz liberalnih krčmarjev in kramarjev in njegovih privržencev, ki jim je trebih boj. Vsakemu gospodarskemu pojavu v Cerknem so oni nasprotniki, in sploh vsakemu delovanju katoliško-narodne stranke. In ti se štejejo cerkljanska „inteligenca“, ki zajemajo svojo učenost iz „Soče“ in „Slovenskega Naroda“ in poslušajo „učene“ (?) liberalne učitelje ter razne cerkljanske študente, ki razlagajo svoj darvinizem. Izmed cele „rešče“ cerkljanskih trgovcev in krčmarjev je samo eden kat.-narodni, pa naj reče kedo potem, da liberalna stranka res ne sestoji iz krčmarstva ter iz pokvarjene frakarske klike.

Oba govornika je ljudstvo z napetostjo poslušalo in enoglasno odobriavalo. Ko je po poldrugournem zborovanju predsednik zaključil shod, zagromelo je po dvorani v enoglasnem izlivu navdušenosti: „Živio dr. Gregorčič!“

Tako se je končal drugi volivni shod kat.-narodne stranke v Cerknem, ki je bil sklican sicer v zadnjem trenutku, sijajna manifestacija nasproti shodu narodno-napredne stranke, kateri se je takoj na to vršil, in katerega so križem dežele že dva tedna poprej oznanjevali razni liberalni preroki.

Prirojena radovednost me je gnala, da sem šel tudi jaz poslušat Gabrščekovega izvoljenca dr. Gruntarja, in v Gabrščekovi peči lepo spečenega še kar gorkega dr. Treota. Ko je bil „Firbarjev“ salon — „natlačen do zadnjega kotička“ — tako menda, da so ljudje „lojtre“ pristavljali ob okna, in so stali še ob durih ter na dvo-

rišču, potem skozi vežo jih je bilo natlačeno polno in še celó na trgu jih je bilo veliko (!). Sedaj — bila je ura 11 $\frac{1}{2}$ — so otvorili shod v imenu cenjene osebe generala Gabrščeka in v imenu Njih Veličanstvene Presvetlosti „programa“ in cekina ter župana stolnega mesta Ljubljane, slovenskega liberalnega carja in kralja Ivana Hribarja. Predsednikom shoda je bil izvoljen nadučitelj g. Rakušček z „živili“ klici nekterih polugospodov. (Ljudska volja, — kaj ne?) Nadučitelj Rakušček je dal besedo dr. Gruntarju, kateri je nastopil pozdravljen z živio-klici tretjine ljudi. Rekel je, dr. Gruntar, da je on in sploh narodno-napredna stranka zoper — razporoko, dasi je „Soča“ v dolgih člankih to resnično zagovarjala. Kaj pa je dr. Gruntar rekel v Podbrdu dne 28. aprila t. l. V Podbrdu on ni rekel, da je zoper razporoko, ampak, da je ta postava še tam daleč — menda tam za devetimi gorami. Če pa je še tako daleč, čemu pa so jo že pretleko leto pogrevali v parlamentu. In gotovo vem, da bo to postavo dr. Gruntar tudi podpiral, makari da boždo nje prišel.

Vprašam pa dr. Gruntarja, čemu ne govori povsod jednako, na ta način zasluži po vsej pravici ime — dvoživka. Omeniti moram, da se je na kat.-nar. shodu društva „Sloge“ dne 14. aprila v „Gospodarskem Domu“ posebno povdarjalo o lovskega zakonu, vojaški službi in zemljiškem davku, da bi se te tri bremena kmetu odvzela ali pa vsaj olajšala. In glejte! — Dr. Puc se je na Bukovem norčeval iz teh točk... In strmite! — Dr. Gruntar jih je pa lepo stisnil h liberalnemu programu in jih je razlagal s srmečim Cerkljanom. Povem vam, strmeči čitatelji, če bo tako šlo naprej, prej nego bodo volitve, bo dr. Gruntar kandidiral na program kat.-nar. stranke, dasiravno je prisegel na liberalno biblijo. Kako pa bo potem delal, vé vsakdo. Za dr. Gruntarjem pa je dobil besedo dr. Treo, kateri se je pa spravil na dr. Gregorčiča. Tisti dr. Treo ga je blatil, kateri je še ne davno rekel na Krasu, da dr. Gregorčič ni delal za Kras nič ampak je skrbel samo za hribe, to je za nas. In glejte, zdaj pa pride ta dr. Treo k nam, pa trdi ravno nasprotno. Pa naj reče kedo, da niso liberalci res prave dvoživke. Pripovedoval je dr. Treo nekaj popolnoma neutemeljenega o dr. Gregorčiču. O užitninah pa je ta gladkojezični doktor molčal, kakor grob. Zapomnil sem si pa besede, katere je dr. Treo še po shodu rekel, namreč: „Politika je kakor grda ženska, grda zver, zatorej so duhovniki norci, ki mešajo vero v njo“. Zapomnil pa sem si tudi tistih par možakov iz Bukovega, ki so mu to potrdili, katerim se še ni zjasnilo, ampak imajo še polne oči peskn, da ue vidijo — hinavcev. Na koncu shoda je še nekdo govoril o železnici iz Svete Lucije do Idrije. Govornikovega imena si žalibog nisem zapomnil. (Nič ne dene. Bil je neki zastarel študent. Ur.) Svojo ulogo je igral tukaj tudi ljubljanski župan, program in cekin Ivan Hribar. Kakor smo slišali ima menda Hribar železnico že v žepu (!) in jo bo dr. Gruntarju, kadar bo ta poslanec (!), kar lepo daroval in mu čestital. Vse je molčalo. Ko pa je na volivnem shodu dne 14. aprila t. l. župan Kosmač omenil o tej progji, je bilo ljudstvo nepopisno navdušeno. Ali ljudstvo ne zaupa dr. Gruntarju ali pa županu Hribarju, — ena je že. Jaz bi pa nobenemu ne z a u p a l. Po enournem zborovanju je predsednik zaključil shod, ne da bi dali Gruntarjevo kandidaturo na glasovanje, dasi se je to meni čudno zdelo. Mogoče pa so se gospodje ogibali blamaže. Živio-klici so „zaorili“ od ene tretine ljudi. Kratkorečno, shod je bil do skrajnosti hladen, veliko več navdušenja je bilo ob enajsti uri v „Gospodarskem Domu“, vsaj tam smo tudi nekaj slišali, tukaj pa kratkorečno — nič. Zdaj pa pridejo na vrsto številke. Te so gotovo zame najbolj važne. Na klerikalnem shodu na Bukovem sem jih naštel jaz dvesto, „Soča“ jih je pa dobila pičlih 46. Na liberalnem shodu na Bukovem sem jih naštel osemdeset in mej temi polovica klerikalcev, „Soča“ pa je dobila več nego sto najhujših liberalcev, kar jih sploh nosi svet. Na narodno-naprednem shodu v Podbrdu sem jih jaz naštel 56, „Soča“ jih je pa privlekla na dan okoli sto. Sedaj se pa hočem varovati, da me „Soča“ ze dobi. Toda glejte, slišal sem samega Petra Jurmana, ko je rekel nasproti dr. Gruntarju: „Kakih tristo jih je bilo!“ — „Da, kakih tristo gotovo!“, mu je potrdil dr. Gruntar. Toda od tristo jih bom jaz na milost ali nemilost odščipnil 50 proč, tako, da jih še vseeno ostane 250. Od teh jih odštejem jedno tretjino „navdušenih“ ljudi za liberalce, drugi naj bodo že ali klerikalci ali socialni demokratje. Torej da z „Sočo“ ne bova preveč navskriž zapisem 250 ljudi je bilo na shodu v Cerknem, in to na častitljiv praznik in ob najlepšem vremenu. Tak toraj je bil ta shod.

Drugi dan pa so imeli ti gospodje baje shod za Sebrelje pri Maruškovcu. Ker jaz ne morem imeti povsod svojega nosu, prepuščam tisti shod v milost ali nemilost drugemu dopisniku, da ga opiše od konca do kraja, toda pazi naj pri številkah, ako ne, ga nese „Soča“.

Ob koncu tega dopisa pa moram omeniti še „Sočine“ laži, katere je tako izvrstno razvila v treh številkah. Pisala je „Soča“, da je bilo na kat.-narodnem shodu na Bukovem samo 46 ljudi, na liberalnem shodu pa kar čez sto, na klerikalnem shodu da so možjé molčali, na liberalnem pa da je bilo veliko navdušenje. O dopisih v „Gorici“ in v „Soči“ naši ljudje veliko govorijo. In že več liberalcev iz naše občine sem vprašal, ali sedaj ne verjamejo, da „Soča“ res laže. Zakaj so oni v tla glepali in molčali, če je na njih strani resnica, zakaj mi jih niso povedali par poštenih v obraz. Povdarjam danes še enkrat z moško besedo, da sem v dopisih: Iz Bukovega; pod imenom: „Za dr. Gregorčiča“ in „Liberalni lažniki“, govoril čisto in jasno resnico. Rad bi pa poznal dopisnika, kateri je spisal zadnji dopis iz Bukovega v 50. št. „Soče“. Če bi ga poznal, vprašal bi ga, ali on sploh vé, kaj je navdušenje, ali se je mogoče premotil, kje so bili navdušeni — kaj? — Na shodu kat.-narodne stranke so kmetje, t. j. cvet naroda, zaklicali enoglasno: Živio dr. Anton Gregorčič! — Kdo pa je na liberalnem shodu delal navdušenje in ljudsko voljo? Takoj vam naštejem te ljudi kar po vrsti. Bili so to ljudje iz Kertečne in Kojice, kateri se kličejo — Močnik, bili so „patlakarski fantje“, naš cerkvenik, par zagrizencev iz Bukovskega vrha in par drugih ter tista šestorica neizogibnih učiteljev. Ti ljudje so tvorili liberalno stranko na Bukovem in samo ti ljudje sami frakarji in pou-frakarji so delali ljudsko voljo in tisto navdušenje, ki ga opisuje „Soča“. Zakojčani, ki so bili tudi na shodu so se jim pa, na them smejali, zakaj oni nimajo še peska v očeh razven par zgag, ki ne vedo, ali bi bili ptič ali miš, najraje pa oboje. Pravim vam, da iz Zakojice skoraj gotovo niti enega samega glasu ne bo dobil dr. Gruntar. Dopisniku istega dopisa bi tudi povedal — če bi ga dobil — da je pesniško nadarjen, naj toraj spiše nekaj pesmi ali pa kako dolgočasno tragedijo, zagotavljam mu, da mu Gabršček vse radevolje založi, če pa tudi plača, ne vem. — Bo vsaj „kšeft“.

Povem pa tukaj sedaj, da liberalce na Bukovem — kolikor sam vidim — strašno jezi dr. Knavsov napad na ta liberalni Port Artur, kateri se mu je sijajno posrečil, zato toli divjajo po časopisih in drugače. Naj le divjajo, s tem nam podajajo orožje v roke. Če je bil res vaš, liberalci taka manifestacija, zakaj pa se sramujete reči, da ste bili na shodu, čemu celó tajite. Mi pa se ne sramujemo nič, ampak, vsakemu povemo v obraz, da smo bili na kat.-nar. shodu, katerega je sklical dr. Knavs, in povemo, da se bojujemo za dr. Gregorčiča. Zakaj pa se vi liberalci ne pokažete jasno, čemu gledate v tla — — —

Liberalizem v bukoški fari je padel v grob, in ta grob bomo mi zasuli, da se ne bo še kedaj priklatil k nam. Še nekaj liberalcev je, ki se vedejo precej oblastno, toda polomili jim bomo roge. Menda že hočejo v „Gospodarsko bralno društvo“ upeljati „Slovenski Narod“. Ne boš Jaka! Če se jim res sline cedé po tem listu, naj ga le v svojo sramoto sami naročijo. „Bralno društvo“ pa nikdar, ima že dovolj družih potreb, cunj ne potrebuje.

Poskrbeli bomo, da bo dr. Knavs še kedaj obiskal Bukovo, dr. Puca pa vabimo na osmino bukoveškega liberalizma.

Dostavljam še, da ta dopis ni pisan v kakem „farovžu“ ali pa še celó od cerkljanskega dekana dr. Knavsa, ampak s preprosto kmeto roko.

Končam s klicem: Živel dr. Gregorčič!

Volivci, ne dajte se motiti!

Kar je zdaj na Francoskem, to se namerava tudi v Avstriji! Ako pridejo v zbornico možje tega duha, to je proti šoli in proti zakonu, imeli bomo v malo letih enak, strašan boj, kakor je zdaj na Francoskem. Tudi tam so začeli z brezversko šolo in z razporoko.

In kedo bo kriv? Možje, ki take može volijo in jih kot svoje zastopnike pošljejo na Dunaj v poslaniško zbornico. Odprite oči! ne dajte se motiti in spoznajte, kako važnega pomena je volilna pravica in kolika odgovornost čaka

vašega glasovanja pred Bogom, večnim sodnikom in pred celim svetom!

Poslušajte, kakšen načrt imajo nasprotniki. Ta načrt so skovali že l. 1886 v Lipskem.

Njih načrt ima pet glavnih točk:

1). Razbiti se mora cerkvena veljavnost in ugled Cerkve, ki do zdaj še prav močno vpliva na življenje narodov. To naj se vrši z besedo in pismom, na shodih in po časopisih, kjer naj se črni, grdi, zasmehuje in zaničuje vse, kar zadeva Cerkev in duhovnike.

V to naj služi laž, obrekovanje in zavijanje dogodkov. „Laži in obreki, nekaj že ostane!“

2). Šola naj se od Cerkve popolnoma loči. Vpliv duhovnika do šole naj se izpodbije, duhovnikom naj se ne dajo učiteljska mesta, oni naj se ne volijo v šolske svete, naj ne bodo šolski nadzorniki, redovniki obojega spola naj se izpode iz šole; kjer se to še ne da doseči, naj se jim ponk v šoli obteži, vse šole naj pridejo v roke svobodomiselnih učiteljev, ki naj se z duhovniki nič se pečajo.

3). Ponk v krščanskem nauku naj se iz šole odpravi. Šole naj bodo brez vsake vere, tudi v knjigah naj se izbriše vsak sled vere; svete zgodbe in katekizem naj se iz šol popolnoma izključijo. Nobene božje podobe naj ne bo v šoli! Ne križa ne drugih podob, da se otroci ne bodo motili!

4). Iz družin naj se odpravi vsako znamenje krščanstva. Poroke naj ne bodo cerkvene, ampak samo pred županom ali okrajnim predstojnikom; dovoli naj se razporoka!... Tedaj tambur naj oklicuje in župan naj poroča! Dalje: V družini naj ne bo molitve, družine naj se ne udeležujejo nedeljske božje službe pač pa naj se ob nedeljah napravljajo izleti, zabave, igre, plesi. V hiši naj ne bo nobenih svetih podob, noben duhovnik ne sme v hišo!...

5). Tudi ženske naj se emancipirajo, to je naj oprostitjo, znebijo krščanskega mišljenja in življenja. Zato naj se ga deklice ustanove učni zavodi brez vsakega verskega značaja. Tam naj uče osebe, ki so se krščanskega življenja že oprostile. Deklice naj se uče pred vsem tega, kar je prijetno za telo, v roke naj se jim dajo napredno pisane knjige. Nadnaravni namen človekov naj se iz pouka popolnoma izključijo!

To je bojni načrt. Ko bi se izpeljal, bi krščanska vera v kratkem popolnoma izginila. V šolah bi se o sv. veri, o Bogu, o Jezusu, o Mariji, o človeški duši, o stvarjenju sveta ničesar več slišalo, v družinah bi od krščanstva ne bilo več nobenega sledu, cerkvena veljavnost bila bi uničena, ženska bi živela brez vse sramote, le po svoji strasti in meseni poželjivosti, v modernem duhu.

Zares, strašan načrt!

Do tega pridemo gotovo, če zdaj možje in mladeniči slabo volijo! Do tega pride, če pridejo v državni zbor in na ministrske stole možje, ki so se katoliški Cerkvi in krščanstvu odpovedali. Možje — poslanci, ki bodo delali in bodo morali delati, kakor jim stranka bo velevala.

Ne verajte nič liberalcem! Ne pustite si metati pesek v oči! Pomislite na družino, na otroke, na prihodnost! V vaših rokah je vse; 14. maja vsi glasovat! Ne eden naj ne ostane doma!

Nov kandidat.

V Tomaju, lepi kraški vasi, se rodil nov kandidat. In ta je, že večkrat pomilovalno izražen Lojze Večerina, p. d. Kocjan. No, Lojze že si slika v duhu, koliko milijonov glasov bo imel. Včasih pa poln navdušenja se začne hvaliti koliko pristašev ima. Ljudje se mu smejejo, in pravijo, da je... V svojem lepaku, pravi in hvali, da je izvršil „kemično in mornarsko šolo“!! Ali bo morebiti če pride na Dunaj „kemično“ kuhar postaviti in destilirati!? Dalje pravi lepak: On se je najsposobnejšega za ta posel skazal na osmih javnih shodih. Kako sposobet je, lahko vedo cenj. čitatelji „Prim. Lista“ ki je lani poročal o njegovem shodu, v Pliskovici, katerega je priredil l. aprila lanskega leta. O Lojze! da ne boš potem zaloval, ti že naprej povemo: Náš kandidat je: g. dr. Peter Laharnar! Naj se slikajo še tako v lepi luči Štrekelj Večerina ali Gregorin in jih ne maramo. Na svidenje 14. maja z glasovnico: Živio dr. Laharnar!